

DUHOVNI PASTIR.

Izhaja vsak mesec. — Velja 8 K na leto.

XX. letnik.

V Ljubljani, marca 1903.

III. zvezek.

Druga postna nedelja.

1. Kristusovo trpljenje.

II. Jezusa vjamejo — Kristjani ga lovijo, da bi ga križali z grehom.

Tisto noč je Jezus rekel množicam:
Kakor razbojnika ste me šli lovit z
meči in s koli. (Mat. 26, 55.)

„Vstati hočem iz grešnega spanja in čuti z Jezusom“, tako je tvoja duša obljubila Jezusu zadnjo nedeljo. In prav je tako. Bog nas varuj grešnega spanja, dokler Jezus za nas krvavi pot poti, — Bog nas varuj zanemarjati skrb za nebesa, dokler on tako skrbi za naše izveličanje, da za nas preliwa kri. Jaz pravim: Prav tako, le zbudi se, krščanska duša in srce svoje odpru svojemu ženinu. Glej, to se bode namreč skorej spreobrnilo. Z d a j Jezus trka in želi, da mu odpreš svoje srce. Kadar pa se bodeš ti ločila iz tega sveta, potem bodeš pa ti trkala na vrata, — in tedaj bode tudi Jezus vstal in ti hitel nasproti. Če bi se pa katera duša ne zbudila, dasiravno jo je Jezus budil zadnjo nedeljo, — pa menda ne bode take duše, — naj pa pomni, da je nespametno storila, da je potem enaka nespametnim devicam, ki so tudi zastonj trkale pri nebeškem ženinu, pa so slišale strašni glas: *Resnično vam povem, ne poznam vas.*

Zdaj Jezus pravi: *Moj oče, če je mogoče* — in tebe prosi: „Če je mogoče“ — ne križaj me več, *naj gre ta kelih mimo*, — pa ne moja volja, ampak tvoja se naj zgodi! On ti noče vzeti tvoje proste volje. Ali bi mogel reči Jezusu: „Moraš ga piti!“ Tudi to se bode spreobrnilo — skorej! Če ti zdaj Jezusa siliš

piti grenki kelih, bodeš ga za kazen tudi ti pil, v kazen prekletstva v večnosti. Tam sta namreč dva keliha pripravljena. O prvem govori Jezus pri zadnji večerji: *Povem vam, da odsihmal ne bom pil od tega sadu vinske trte do tistega dne, ko ga bom novega s vami pil v kraljestvu svojega Očeta.* Prvi kelih je tedaj pripravljen zveličanim, iz katerega Jezus in njegovi izveličani pijejo nebeško veselje, pri nebeški večerji v kraljestvu njegovega Očeta. O drugem pa govori prerok David (Ps. 74, 9): *V Gospodovi roki je kelih poln močnega, namešanega vina, in ga nagiblje semtertje; vendar pa ni sprasnjena njegova gošča; pili ga bodo vsi grešniki po semlji.* To je tisti kelih, katerega je pravična jeza božja natočila prokletim, katerega bodo vsi zavrženi pili, pa nikdar prazen ne bode. —

Pa ti krščanska duša si vesela, ti si se vzbudila, ali prav za prav, Bog, božja milost je, da si se zbudila. *Spal sem, trdno sem spal, in sem vstal, ker me je Gospod sprejel.* (Ps. 3, 6) — Ti nisi zdaj več med tistimi mnogimi, ki spijo. Ali jih res mnogo spi? (I. Kor. 11, 30.) *Med vami je veliko slabih in bolnih, in veliko jih spi.*

Poglejte, ali ni res, da jih veliko spi! — Poglejte le sedajni svet! Pa to nas zdaj ne bode več motilo! — Naj jih veliko spi, naj vsi spijo, mi pa se hočemo vzbuditi in bedeti! To ravno dosti ljudi zmoti, da pravijo: nisem slabši kakor oni drugi ljudje. Če bode za one dobro, že mora za me biti! Kdor to misli, tisti ravno spi: *Prostorna so namreč vrata, in široka je pot, ki pelje v pogubljenje, in dosti jih je, ki hodijo po nji.* (Mat. 7.)

Jaz danes govorim o grehu, ki je dušno spanje. Če vas iz tega spanja ne zbudim, kaj hasnijo potem vse naše pridige?

O ko bi mogel tistega angela naprositi, ki je nekdanj svetega Petra v stran sunil, da ga je zbudil! Jaz bi ga res prosil, da naj tistega v stran dregne, da ga zbudi, kateri zdaj spi! Pa ne bode časa, treba je dalje premišljevat sv. trpljenje Jezusovo!

I. „Vstanite, pojdimo; glejte, približal se je, kateri me bo izdal. In ko je še govoril, glej, Judež, eden dvanajsterih je prišel in ž njim velika množica z meči in koli, poslana od velikih duhovnov in od starašinov ljudstva. — Njegov izdajalec pa jim je dal znamenje, rekoč: Kateregakoli bom poljubil, tisti je, njega primite (Mark. 14 — in peljite ga varno). In precej je k Jezusu stopil, in je rekel: Zdrav bodi Učenik, in ga je poljubil.

In Jezus mu je rekel: Prijatelj, čemu si prišel. (Luk. 22, 48: „Judež, tedaj s poljubom izdajaš Sina človekovega?“) (Jan. 18: „Jezus tedaj, ko je videl vse, kar je imelo črez njega priti, je naprej stopil in jim rekel: Koga iščete? In so mu odgovorili: Jezusa nazareškega. Jezus jim reče: jaz sem. Kadar jim je tedaj rekel: jaz sem, so odstopili in pali na zemljo. Spet jih je tedaj vprašal, koga iščete? Oni pa so rekli: Jezusa nazareškega. Jezus je odgovoril: Povedal sem vam, da sem jaz, ako tedaj mene iščete, pustite te iti; — da so se dopolnile besede, katere je rekel: Katere si mi dal, nisem nobenega zmed njih zgubil.“) Tedaj so pri stopili, so roke na Jezusa položili in so ga prijeli. In glej, eden izmed njih, ki so bili z Jezusom, je stegnil roko in izdrl svoj meč, in je mahnil po hlapcu velikega duhovna, in mu je uho odsekal. (Jan. 18.: Simon Peter je izdrl meč in je mahnil po hlapcu velikega duhovna, in mu je odsekal desno uho. Hlapcu pa je bilo ime Malh.) Tedaj mu reče Jezus: Vtakni svoj meč v njegovo mesto, zakaj vsi, kateri po meču segajo, bodo z mečem pokončani. Ali meniš, da ne morem prositi svojega Očeta, in bi mi poslal več kakor dvanajst legijonov angelov? Kako se bodo tedaj dopolnila pisma, ker se mora tako zgoditi.“

(„In Jezus se je dotaknil njegovega ušesa, in ga je ozdravil.“ Luk. 22, 51.) — Tisto noč je Jezus množicam rekel: Kakor razbojnika ste me šli lovit z meči in koli; vsak dan sem sedel pri vas, in učil v tempeljnu, in me niste prijeli. — Pa to vse se je zgodilo, da se dopolnijo pisma prerokov. — Takrat so ga vsi učenci zapustili in so zbežali. (Mat. 26, 46—56.)

II. Mi smo govorili o grešnem spanju, — in Jezus nas je budil, rekoč: *Vstanite*. — Ali je tedaj potrebno greh zapustiti, — ali je nevarno v grehu živeti? Kaj je greh, da se ga je treba toliko varovati?! Greh je edino hudo ali zlo na svetu! S tem je vse povedano. Danes pa bomo premišljevali, kaj k temu reče trpeči Jezus? Kaj trpljenje njegovo? **G r e h j e:**

1. U p o r z o p e r B o g a. — Kdor greši, se zoper Boga spunta. *Šli so ga lovit s koli in meči in svetilnicami*. Kadar gredó vojaki nad sovražnike, imajo nabrušene meče, sulice. Ti ljudje pa niso imeli takega orožja, ampak kole, nekateri kak star meč. Ko je bila na Štajarskem kmečka vojska, je bila tako oborožena; vsak je pač prijel, kar je imel pri rokah. Tako se g r e š n i k i puntajo zoper Boga: *Non serviam*. Ali je to tako oster, hud gospodar? O ne! Milostljiv! *Kakor so visoko*

nebesa od zemlje, tako močno je njegovo usmiljenje nad njimi, ki se ga boje. Ali nas kaznuje? Ni nam storil po naših grehah, in ni nam povračeval po naših hudobijah. (Psalm 102, 10. 11.) Ali terjá dolgove? *Zbiral je dolžno pismo, ki nam je bilo nasproti, in ga je vzel izmed nas in na križ pribil.* (Kološ. 2. 14.) Ali daje hude postave? *Moj jarem je sladek in moje breme je lahko.* Ali nalaga velik davek? *Moj Bog si ti, ker mojega blaga ne potrebuješ.* (Ps. 15, 2.) Samo ta davek hoče: *Ljubi svojega Boga iz celega srca.* Ta davek lahko vsak dá; če si še tak siromak, to lahko plačaš. In Jezus je zadovoljen s tvojim revnim srcem! In zoper takega kralja se grešnik punta, gre s koli itd. nad njega, kakor na razbojnika! O greh, res, ti si edino hudo in zlo!

Poznate meč? *Človeških otrok jezík je oster meč.* (Ps. 56, 5.) Koliko lepih mladih drevesec, ki so bila veselje in nada nebeškega Očeta, je že podrezal ta meč! Nesramni jeziki, pohotni govori! Res, kakor kol je tak jezik, ki je že poklatil dišeče cvetje nedolžne duše. Bog nas varuj takega golča! Jezik, sicer majhen ud, pa koliko je že škode napravil v sv. cerkvi. Poslušajte sv. Jakoba (3, 5. itd.): *Jezik je sicer majhen ud... in grenko vodo istaka.* Ni prav, bratje, ni prav tako! Če gredó iz ust grenke besede, — kako naj potem molimo?

Še druge priložnosti so, pri katerih se nedolžnost kakor s kolom pobija: na muziki, v gledišču, na balih, — o tam jo s kolom pobijajo. Marsikateri mladenič bi lahko molil, vzdigal se kakor ptica, pa po eni taki noči, pa se ni mogel več vzdigniti, kakor bi se mu peruti podrezale, potem se je valjal po grešnem prahu. Meni se nič tako ne smili, kakor ptica, kateri so peruti podrezali! Uboga reva je.

2. Greh je predrznost! Bog vsemogočni, ki ima pekel odprt, ki gromi nad nami, ki ima strele v svoji roki, — in grešnik pred njim greši! Oton se je igral z mečem. Filip Švabski je rekel, da to ne pristoja, — in je cesarju meč zasadil v srce! Tako grešnik! — Koga iščete? Besedica jih je podrla. Mislil bi, da bodo nehali; pa ne! Ti veruješ na Boga, in se predrzneš grešiti! Človek je prstena posoda, ki v vodi plava, kadar pa je polna, se potopi! Tvoj angel bi te lahko pri priči umoril.

3. Greh je črna nehvaležnost. *Vsak dan sem sedel pri vas v tempeljnu, in me niste prijeli.* Takrat, ko s m

vam lomil kruh dušni in telesni, ko sem ozdravljajal, me niste sprejeli, zdaj ste nehvaležni pa prišli v noči nad me, kakor nad razbojnika! Koliko dobrot je dal tebi — telesnih: Lepo lice, zdravo telo, prijazno oko. Ti pa vse to obračaš v greh! Duhovnih — sv. zakramenti itd. — O črna nehvaležnost! (Izai. 5, 1—6.) (Brut in Cezar.) Tako si je tebe Jezus izredil. Najprej ti je dal pobožno mater, ki te je učila križ delati; ostrega očeta, ki te je svaril in kaznoval. Potem so te prevzeli duhovnik v šoli, — in ko si dorasel ali dorasla — potem pa nabrusiš meč in ga Jezusu v srce zasadiš! O, mi vsi, ki smo to storili, Jezus, sklepamo roke, in te ponižno prosimo: odpusti nam! Mi spoznamo črno svojo nehvaležnost!

4. Je grdo izdajstvo. — Judež je bil Jezusov učenec; jedel je pri njegovi mizi itd. Vedel je za njegove skrivnosti: Kam hodi molit po noči; da na oljsko goro! Izdal ga je! „Priatelj“, mu pravi, da bi Jezus menil, da ga je prišel braniti! Kaj te je sem prignalo? po kaj si prišel? In ga je poljubil. *Bodi posdravljen, mojster.* O grdo izdajstvo! — O kako je zbolelo Jezusa, da je na glas tožil: *Tedaj s poljubom izdaš Sinu človekovega?*

Ti si kristjan, tedaj Kristusov učenec, ne res? Tvoje ime to svedoči. Kolikokrat grešiš, ga izdaš. Z usti ga poljubuješ, s srcem pa zatajuješ!

Takrat so vsi zbežali. O če ste ga zatajili in zbežali, pojedite nazaj in recite: o ljubi Jezus itd.

O kolika neumnost je greh! Nabuhudonosor je bil kralj, potem pa se je pasel, kakor neumna živina!

„Pa gospôda tako živi!“ Ravno starešini in judovski veliki duhovniki so poslali biriče! Ne gledajte na nje. Pred Bogom ne velja oseba, — ampak on gleda na srce! Savel je bil kralj, in višji za glavo kakor vsi drugi: pa je bil zavržen, pastirček David pa izvoljen!

O grešnik, ti se puntaš zoper Boga — zdaj ne stori tega več! Ne bodi predrzen, ne nehvaležen! Ne izdaj več svojega Jezusa. Sv. Ludovik je bil v križarski vojski nesrečen. Zgubil je bitko. Francozi se hočejo podati Turkom, če jim pustijo prosto pot domov. Turki pravijo, da mora kralj ostati kot porok pri njih. Potem so pa rekli Francozi: Rajši, kakor da bi nam ljudje

rekli, da smo svojega kralja izdali in zastavili, rajši vsi umrjemo. — Ljubi, ljubi poslušalci! Ne smem li tudi jaz reči v vašem imenu: Ne res, rajši kakor bi kdaj še našega kralja Jezusa Kristusa izdali, — rajši umrjemo, — rajši stokrat umrjemo, kakor bi grešili. Amen. *Dr. I. Križanič, l. 1885. — Priobčil Fr. Stuhec.*

2. Secunda post naufragium tabula.

II.

Bog tudi lastnemu Sinu ni prizanesel, temuč ga je dal za nas vse.

Rim 8, 32.

Blaženi Ludovik Granaški je moral nekdanj pridigovati na veliki petek. Pred pridigo je skesano molil, vtopil se s svojim duhom v premišljevanje prebritkega trpljenja Gospodovega, potem šel na leco ter rekel samo besede: „Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa.“ Komaj je te besede izgovoril, se mu zalijejo oči s solzami in prične tako britko jokati, da ni mogel več pridigovati. Bila je kratka postna pridiga, a vredna svetnika, in prepričan sem, da je bil sad tega govora blagoslovljen. Svetniki bolj umejo Jezusovo trpljenje, nego mi ubogi grešniki.

Dragi v Kristusu! Trpljenje Jezusa Kristusa je v resnici ganljivo, v srce segajoče, a hkrati grozno. Kdor hoče skesano grehe objokovati, grehu se odpovedati, Boga odkritosrčno ljubiti, mora premišljevati največje dejanje pravičnosti, ljubezni, modrosti, svetosti in vsemogočnosti Božje, prebritko trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Zatorej naj bo to trpljenje danes predmet našega premišljevanja, da bote v njem spoznali velikost svojih grehov in srčno jih objokujući se za vselej odločite za Boga in za spravo ž njim po zakramentu sv. pokore.

Kadarkoli se govori o trpljenju našega Odrešenika, se pripoveduje prav za prav njegov konec, namreč dogodki one zadnje noči Sina Božjega na svetu in njegovega zadnjega, najimnetnejšega dne, velikega petka, ko je sklenil svoje pozemeljsko življenje. To se godi po vsej pravici, ker dogodki one noči in omenjenega dne so bili slavno dovršenje, sklep, vogelni kamen odrešenja in sprave človeka z Bogom. Zato bom jaz tudi največjo pozornost odmenil Odrešenikovim zadnjim trenutkom na zemlji.

Vendar pa ima pravo predstavo o velikosti odrešenja le tisti, ki premišljuje celo Odrešenikovo življenje, od betlehemskih jaslic do njegove smrtne postelje na križu na Golgoti. Tedaj še-le se mu odpró oči in ostrmivši mora priznati, da je Božji Sin umiral prav za prav skozi celo svoje življenje, da je trpel v smrtnih težavah celih 33 let.

Dragi moji! Nobeden človek na celem svetu ni imel tako trnjevega in težavnega življenja, kakor kralj nebeške slave, ko je radi nas bival na zemlji: kot pravi Bog je od svojega prvega trenutka pred seboj videl svojo pregrozno smrt. Misli si kdo, da bi vedel od trenutka, ko se je pameti zavedal, da bo kot hudo delnik črez nekaj let po nedolžnem obsojen v prebitko smrt. Od strahu bi se gotovo sušil, ali pa bi že zgodaj umrl.

Da je Gospod Kristus vedno mislil na svojo smrt, je razvidno iz tega, ker jo je štirikrat naznanil svojim apostolom. (Mat. 16, 21., 17, 21., 20, 18., 26, 2.) Zato je bil vedno resni Zveličar čedalje resnejši. Nikjer ne beremo, da bi se bil pri kaki priložnosti smejal. Ne smemo reči, da se je svoje smrti veselil. *S krstom pa imam krščen biti, in kako mi je britko, dokler se ne dopolni* (Luk. 12, 50), je govoril kot Bog, po svoji Božji volji, a vzlic temu se je njegova človeška natora bala onega trenutka, smrti, ki je izmed časnih kazni nahujša — in kazni se boji vsak. Zato nikar ne mislite, da je Gospod Jezus do dne svojega trpljenja živel mirno, brezskrbno življenje, polno veselic in zabave, v obilnosti in zložnosti.

Celo 33 letno pozemeljsko življenje Gospoda Kristusa je bilo prav za prav 33 letno mučeništvo, življenje umiranja, trpljenja, življenje bede in stradanja, dela in največjega poniževanja.

Kdo izmed nas se je rodil v taki bedi in zapuščenosti, kakor On? Kdo izmed nas ima tako revno stanovanje, kakor On? *Lisice imajo jame in ptice neba gnjesda, Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil.* (Luk. 9, 58.) Koliko izmed nas bi se zadovoljilo s tako revno hrano, kakor jo je On zavžival? „Ječmene nove kruhe“ so imeli pri sebi njegovi ljubljenci apostoli, zase in za učenika. Koliko je prestal lakote in žeje. Koliko njegovega potu je posvetilo ono sveto zemljo, po kateri je hodil dobrote deleč! Mi vemo samo, da se je štirikrat jokal: prvič gotovo v jaslicah, kakor vsak otrok. *Prvi glas, kakor vsi drugi, sem dal s jokom od sebe.* (Modr. 7, 3.) Jokal je, ko je šel k Lazarjevemu grobu (Jan. 11, 35.), jokal nad nehvaležnim mestom (Luk. 19. 41.) in

narodom in jokal pri svojem trpljenju, kakor piše sv. Pavel (do Hebr. 5, 7). Kolikrat je še jokal v težavah svoje najsvetejše duše, kdo bi mogel to reči?

Kdo na svetu je imel toliko sovražnikov, močnih, groznih, okrutnih, podlih, maščevalnih in tako nehvaležnih kakor On? Njegovi lastni rojaki Nazarejci so ga zaničevali, da, s skale so ga hoteli vreči. Njegovi sovražniki so ga sramotno imenovali Samaritanca, da ima hudiča, da je zapeljivec, šuntar, pijanec (Luk. 7, 34.), preklinjavalec, nevednež (Jan. 7, 15.), norec (Marka 3, 21.), da ima Belcebuba in so ga hoteli kamenjati. Tako je bilo življenje Jezusovo na zemlji. Ali ni bilo življenje polno trpljenja, zaničevanja, poniževanja, polno požrtvovanja? Konec tega življenja je bila seveda pregrozna smrt, ki se je dogodila pod rimskim vladarjem Poncijem Pilatom in velikima duhovnikoma Anom in Kajfom.

Največji nasprotniki Zveličarjevi so bili voditelji glavnih strank v Judovskem narodu: farizejev, prenapetežev in hinavcev; saducejev, razuzdanih brezvercev, in herodijancev, rimske stranke. Tem Kristusu sovražnim strankam je treba prišteti tudi člane judovskega velikega zbora. Čim bolj se je množilo število Jezusovih učencev, tem hujše so Kristusa črtili. Da bi zoper njega silo rabili, so se bali ljudstva. Tedaj so ga poskušali s kočljivimi vprašanji vjeti v besedi; ali vsi njihovi poskusi so se izjalovili. To je bilo malo pred Odrešenikovo smrtjo. Osramotivši jih in odkrivši njih podle namene jim je govoril na pragu svoje smrti poniževalne besede, s katerimi je šibal njih hudobije in zapeljevanje ljudstva, in v katerih napram osmero blagrom na gori izreka nad njimi božje prokletstvo z osmerim „gorje“. Pri tem vedno ponavlja besede *hinavci* (7 krat) in *slepi vodniki* ter k sklepu zažuga: *In vi, le spolnite tedaj mero svojih očetov. Kače, gadja salega! Kako bote ubežali sodbi pekla?* (Mat. 23, 1—33.)

Ta častitljivi govor je bil zadnje svarilo Zveličarjevo vodnikom judovskega naroda in sklep njegove preroške službe. Zdaj je pričel službo velikega duhovna.

Zadnji čudež Odrešenikov, Lazarjevo obujenje, je tako vjezil njegove sovražnike, da so se sešli veliki duhovni in farizeji v v posvet ter dejali: „Kaj hočemo storiti, ker ta človek dela veliko čudežev? Ako ga tako pustimo, bodo vsi vanj verovali, in bodo prišli Rimljani in vzeli našo deželo in naš narod.“ (Jan. 11, 47. 48.)

Lepa slika shoda brezbožnikov in lažnjivih vodnikov ljudstva — uprav kakor danes. „Da bodo vsi verovali v Kristusa“, to naj bi bila nesreča?! „Kaj storiti, ker ta človek čudeže dela?!“ Verujte v njega; ker kdor dela čudeže, je gotovo poslanec Božji. Da bodo Rimljani vzeli „vaše ljudstvo“?! Hinavci! Kako je ljudstvo postalo „vaše“, ako ne z lažjo in prevaro? Lažnjivci! za ljudstvo se vam ne gre, to vam je deveta briga, vsaj ga imenujete „neumno, najbolj inferiorno, posurovelo in poživinjeno ljudstvo“, a to vas jezi, da se ljudstvo odkritosrčno drži Kristusa, da pozna vašo neodkritosrčnost, da se od vas odvraca, da ne mara prenašati vašega prevzetnega napuha, sebičnosti, da bo konec vaše slave in nadvlade, morda tudi vaših dohodkov, in zato ne sme ljudstvo na nikakršen način ostati ljudstvo Kristusovo, ostati katoliško! Po čemu ti prikriti govori? Načrti? Da si v obraz lažete, vsidobro veste, in če se vprašujete kaj naj storite, je tudi neresnica, ker je že zdavnaj v vaših načrtih določeno. Proč s Kristusom! Proč s katoliško cerkvijo! proč z vsakim, uničiti se mora, kdor hoče „naše ljudstvo“ pripeljati h Kristusu. Danes kakor takrat.

Zato vstane veliki duhoven Kajfa, jim odčita malo odločnosti in modrosti in dé: „Vi nič ne veste in ne pomislite, da je bolje za vas, da umrje en človek za ljudstvo, in da ves narod ni pokončan.“ (Jan. 11, 50.)

Ta beseda je splošno ugajala, tako da ni bilo treba glasovati, in dasi se tudi v najhujših zborih najdejo vsaj nekateri plemeniti ljudje, kakor so tukaj bili Nikodem, Gamalijel, Jožef Arimatejec, vendar so bili v taki manjšini, da se ni jemalo na nje ozira. In tako se je izrekla enoglasna obsodba smrti nad Kristusom v pouk, kaj se more pričakovati od posvetovanj brezbožnikov, Kristusovih sovražnikov, kadar so v večini.

Ta sklep bi bili najrajše takoj izvršili. A okoliščine so branile, zato so morali previdno čakati. In ker je Odrašenik v svoji vsevednosti pa tudi od svojih pristašev v velikem zboru za ta sklep zvedel ter se podal v jugovzhodnje kraje, so ukazali njegovi sovražniki, da vsak, *ako sve, kje da je, naj pove, da ga primejo*. (Jan. 11, 56.) Tako se je izvršenje satanske namere zavleklo do velikonočnih praznikov, in „veliko jih je šlo iz dežele v Jeruzalem pred veliko nočjo“. (Jan. 11, 55. 56.) „Tedad so Jezusa iskali, in so v tempeljnu stoječi med seboj govorili: Kaj se vam zdi, da na praznik ne pride?“ Tak je bil pogovor Jeruza-

lemskih romarjev: ali bo prišel, ali ne, ali bo dopolnil svoje obljube, ali pa je ljudstvo samo varal? Nič se ne bojte, Jezus bo prišel gotovo! „Šest dni tedaj pred veliko nočjo je Jezus prišel v Betanijo, kjer je bil Lazar umrl, katerega je Jezus obudil.“ (Jan. 12, 1.) Med apostoli vidimo tudi Judeža, ki je imel postati orodje namere judovskega velikega zbora. Dogodek, ko je Marija mazilila Jezusove noge, je znan. Pri tem je podli Judež odkril do dna svojo grdo dušo in ko se je hlinil prijatelja revežev, je pokazal, da je tat, lakomnik, da mu je ljubši denar nego dragi učenik. Mirne Jezusove besede: *Pustite jo, da to za dan mojega pogreba prihrani. Zakaj uboge imate vselej med seboj, mene pa nimate vselej* (Jan. 12, 7, 8.), so Judeža razkačile. Zgubo, ki mu je tukaj ušla, hoče imeti nadomeščeno — mestu mazila narde sklene prodati Maziljenca Gospodovega. Za povelje velikega zbora je dobro vedel, priložnost izdajstva se mu je kmalu ponudila.

Ko se je namreč še isti večer po Jeruzalemu raznesla novica, da se veliki prerok mudi v bližnji Betaniji in so tisoči za njim šli, da ga vidijo, in ko je dan kasneje slovesno jezdil v Jeruzalem in ga je ljudstvo kot Sina Davidovega in kralja navdušeno pozdravljalo, tedaj se je zopet sešel veliki zbor, da se posvetujejo, kako izvršiti že dogovorjeni načrt. „Vidite, da nič ne opravimo, glejte, ves svet dere za njim!“ (Jan. 12, 19.) so rekli nejevoljno.

Po Mojzesovi postavi (5. Mojz. 17, 13.) so imeli judje navado smrtno obsodbo izvrševati kak praznik, ko je bilo mnogo ljudstva skupaj „da bi ljudstvo slišalo in se balo“. Nad dva milijona — piše neki slavni pisatelj — ljudstva je neki bilo takrat v Jeruzalemu; ali ugled velikega zbora, duhovnov in farizejev je tedaj že močno propadel, ljudstvo ni več za njimi slepo hodilo in število učencev Kristusovih je bilo že tudi precejšnje. Ko bi bili torej Jezusa javno vjeli, bi bilo lahko prišlo do upora in načrt velikega zbora bi se bil izjalovil. V tej zadregi jim pomaga Judež. *Kaj mi hočete dati, in jas ga vam izdam?* In obljubili so mu 30 srebrnikov, kar je bila cena za od vola pobodenega posla. (2. Mojz. 21, 32.) Toliko je tedaj po Zaharijevi prerokbi judovski narod cenil svojega Odrešenika, ko je vzel na se podobo hlapca, da umrje na križu smrt sužnja. Ali je bila umazanost ali zaničevanje, ki je veliki zbor nagnilo, da ponudi izdajalcu sramotno ceno, ne vemo. Toda vedno priča to o nravni izprijenosti velikega zbora in podlega Judeža.

Pri Judeževi osebi me obhaja misel: Kako je Zveličar mogel takega podleža sprejeti med apostole? Vsaj ga je vendar poznal ter naprej vedel, kaj bo storil. Odgovorjam: ljubi moji! Kdo je mogel biti boljši, modrejši in milejši odgojitelj prihodnjega duhovna in škofa kot Jezus Kristus, Sin Božji? Ali je mogel Judež imeti krasnejši vzgled svetosti, krotkosti, ponižnosti, ljubezni in dobrotljivosti kot svojega učenika? Kako lepo je ž njim vselej ravnal! Kako milo ga je opominjal, koliko dobrot mu izkazal! Kako ga je odlikoval, ko mu je izročil opravilo miloščinarja! Kolika vrsta milosti! Ali je bila tedaj krivica na strani Jezusovi, ali na Judeževi? Judež kot trd kamen se je ustavljal vsaki milosti Božji, ravno tako kakor lakomno, prevzetno, meseno izraelsko ljudstvo, katerega zvesta podoba in sin je vedno bil ter ostal.

Čim bolj se je bližal največji judovski praznik, tem bolj so se polnile jeruzalemske ulice. Prihajali so romarji iz Samarije, Galileje in Pereje, iz Sirije, Cilicije in drugih krajev Male Azije, iz Egipta, Libije in Cirene, celo iz Macedonije in Italije — vsaj je bila velikanoč, slavnost svobode v spomin na rešenje Izraelcev iz egiptovske sužnosti. Z besedo „fase“, „mimohod“ (angela smrti) so imenovali le prvi večer, s katerim se je začela velikanoč in se je jedlo velikonočno jagnje; ostala osemdnevna slavnost se je imenovala praznik „opresnih kruhov“. Ono večerjo, ki se imenuje zadnja, je obhajal tudi Gospod Kristus z dvanajsterimi, in pri njej je Zveličar iz nenavadne ponižnosti in ljubezni umil noge svojim učencem.

Ko so namreč prišli iz Betanije in se zbrali v obednici, so sedli okolu mize. Tu vstane Odrešenik, odloži svojo vrhnjo obleko, prepaše se, nalije vodo v posodo ter začne umivati noge in jih brisati s prtom, s katerim je bil opasan. To nizko službo je storil ne samo učencem, ki so ga ljubili in spoštovali, marveč tudi Judežu. Še zmeraj ga je imel pri sebi, ni se vedel proti njemu hladno, nasproti, še zdaj ga je počastil kakor druge, in dasi je sklenil naznaniti, apostolom njegov namen, da ne bodo pozneje mislili, da tega ni vedel, je to storil silno previdno. Rekel je samo: *Eden izmed vas me bo izdal*, (Jan. 13, 25.) a ni ga imenoval, ker apostoli, zlasti Peter, bi ga bili na kosce raztrgali. Le svojemu ljubljencu sv. Janezu je dal določnejše znamenje. Ko se je namreč naslonil na njegove prsi, je vprašal: „Gospod, kdo je?“ (13. 25.) in Božji Zveličar mu je odgovoril: *Tisti, kateremu bom*

*jaz pomočeni kruh dal.*¹⁾ In pomočivši kruh ga je dal Judežu. Ta migljej je Judež razumel. Zdaj je videl, da ga je izdal, Učenikovega pogleda ni mogel več prenašati. Še zdaj bi bil lahko poslušal glas svoje vesti, a ni hotel. Sv. Janez piše: „In po grizljeju je šel satan vanj.“ (13, 27.) In Jezus mu reče: *Kar misliš storiti, stori brš.* Ko je Judež grizljej vzel, je šel takoj ven. Bila je pa noč. Ta malobesednost je pomenljiva. Bila je noč nad zemljo, nad svetim mestom, v duši Judeževi.

V obednici pa je jasna luč. Ko je izdajalec odšel, je rekel Odrešenik: *Zdaj je Sin človekov poveličan, in Bog je poveličan v njem. Ako je Bog v njem poveličan, ga bo tudi sam v sebi poveličal.* (Jan. 13, 31.) In ker Zveličar ni menil samo svojega vstajenja in poveličanja svoje človeške narave, marveč tudi svoje prihodnje kraljevanje v srcih vseh svojih vernikov, katere je obljubil hraniti s svojim telesom in s svojo krvijo, smemo te častitljive besede smatrati za vvod njegove zadnje oporoške, in postavljena zakramenta sv. Rešnjega Telesa, ustanovljenje cerkve in nove, večne duhovščine.

Še enkrat vzame v roke opresni kruh, ga blagoslovi, zlomi in dá apostolom, rekoč: *Vzemite in jejte, to je moje telo.* Enako vzame kelih, ga posveti in svojim ponuja z besedami: *Vzemite in pijte, to je kelih moje krvi . . . To storite v moj spomin.* To je največji biser katoliške cerkve, pogoj nadnaravnega življenja. Le ondi, kjer je najsvetejši zakrament, kjer imajo duhovni oblast spreminjati kruh in vino v telo in kri Sinu Božjega, kjer se daruje sv. maša, je prava cerkev Kristusova, je v resnici bistveno pričujoč Jezus, naš Odrešenik.

Zdaj je začel Zveličar slovo jemati od ljubljencev. Vse, kar jim je hotelo njegovo dobro, ginjeno srce povedati, se je moralo zgoditi v prav kratkih trenutkih. V mili besedi jih tolaži z obljubo sv. Duha, jih opominja k ljubezni, k zvestemu spolnovanju njegovih zapovedi, k spoznavanju njegovega imena, čeprav bodo radi tega morali preganjanje trpeti, k srčni molitvi. Te besede imajo od konca obliko zaupljivega razgovora, čedalje pa postajajo ginljivejše, slovesnejše, da preidejo slednjič v velikoduhovsko molitev. Prekrasni so izreki: *Novo zapoved vam dam, da se*

¹⁾ Opresen kruh je trd, za to so ga pri velikonočni večerji pomakali v „charoset“, jed iz fig, mandeljnov, orehov in družega sadja, kar so kuhali v jesihu in posipali s cimetom. Pri velikonočni večerji so jedli: jagnje, opresen kruh, grenke rastline in „charoset“.

ljubite med seboj; v tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako bote ljubezni imeli med seboj. V hiši mojega Očeta je veliko prebivališč. In jaz bom Očeta prosil in vam bo drugega Tolašnika dal, da pri vas ostane vekomaj, Duha resnice. Jaz sem trta, vi ste mladike. Ako vas svet sovraši, vedite, da je mene poprej sovražil ko vas. (Jan. 14, 15.)

Najkrasnejša pa je ona molitev, v kateri moli Kristus, naš veliki duhoven za se, svoje učence, svojo cerkev, koji se s svojo smrtjo posvečuje. Zveličar jo je molil na glas v tolažbo in spodbudo svojih učencev, „ker tacega učenika (sv. Avgustin in vigilia Ascensionis Domini) govor in molitev je učencem v spodbudo.“

Zdi se, da je čisto preprosta, toda pri vsi svoji jasnosti je toliko neizcrpljivo globoka, da je zastoj vsaki poskus dopovedati njeno lepoto. Brez dvojbe je ta molitev tudi najiminitnejše, kar pripovedujejo sv. evangelisti iz življenja Odrešenikovega. Prične se z besedami: *Oče, ura je prišla, poveličaj tvojega Sina, da tvoj Sin tebe poveliča*, in se konča: *Pravični Oče, svet te ni poznal, jaz pa sem te poznal, in ti so spoznali, da si me ti poslal. In oznanil sem tvoje ime, in oznanoval ga bom, da bo ljubezni, s katero si me ti ljubil, v njih in jaz v njih.* (Jan. 17, 1—26.)

S to molitvijo — zadnja njena beseda je ljubezni — se konča življenje Zveličarjevo na zemlji; zdaj pride pot trpljenja, ki bo v nekaj urah Njegovo pozemeljsko delo dovršilo in ga povišalo pri Očetu, v slavo, katero je imel, preden je bil svet.

Zdaj se je pomikal žalosten sprevod čez potok Cedron na zahodno stran Oljske gore na vrt Getcemani, to je oni kraj, kamor se je Jezus pogostoma podajal in ki ga Judež dobro pozna. Pri vhodu na vrt je popustil svoje apostole razen treh, Petra, Janeza in Jakoba, katere je vzal s seboj; vsaj sta ga dva zagotavljala, da moreta piti njegov kelih, in Peter je celo obetal, da hoče ž njim umreti.

Moja duša je žalostna do smrti, pové jim naenkrat popustivši jih pada v svoji britkosti na svoj obraz in moli goreče; v molitvi išče pomoč in tolažbo.

Zakaj se je Gospod Kristus tako bal? Ker je zdaj videla njegova duša, da delo, ki je mora dopolniti, je gorostasno. Kakor nebotične gore so stali pred njim grehi celega človeškega rodu iz vseh delov sveta... Nad 1490 milijonov ljudi štejemo zdaj na svetu. Koliko milijonov jih je že bilo od dni Adamovih do sem

in koliko jih še bo! Kdo more izgovoriti in prešteti grehe, ki se storé v enem dnevu, v eni pustni noči, da v eni uri! Na leto umrje 36 milijonov ljudi, na mesec 3 milijoni, na dan 100.000, vsako uro 4166. Koliko med njimi je zavrženih, vzlic temu, da jih je Sin božji odkupil! Vse to je zdaj videl Gospod Jezus, ko je gledal bližnji smrti v obraz.

V svoji smrtni težavi zastoj išče tolažbo pri svojih ljubljencih, zato nebeškega Očeta trikrat prosi: *Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih od mene!* — a pristavlja: *Ako ne more ta kelih memo iti, kakor da ga pijem, naj se zgodi Tvoja volja.* (Mat. 26, 42.) Ker pa je poslanje Odrešenika svetá izključevalo vsakršnega namestnika ali posredovalca, zato mu je poslan angel z nebes, ki mu naznanja voljo božjo, da izprazni kelih trpljenja do dna ter ne pričakuje rešitve ali čudeža. Da se daruje in podvrže volji Očetovi, bojuje Kristus tak boj, da se pokaže na čelu krvavi pot, ki v kapljah pada na zemljo. Smrtné težave so premagane. Vstane in gre nasproti učencem, rekoč: *Vstanite, pojdemo! glejte, približal se je, kateri me bo izdal.* (Mat. 26, 46.)

V svitu bakelj stopa čez Cedron oddelek rimskih vojakov, templovih čuvajev in truma hudobnih ljudi, vsi oboroženi. Pred njimi koraka vodnik, izdajalec Judež. Naenkrat vsi obstojé in izdajalec gre sam, da zadnjikrat poljubi svojega učenika: „Pozdravljen bodi, učenik!“

Groza! Z znamenjem, ki je vsem narodom bilo in je znamenje prijateljstva in srčne ljubezni, naj bo Jezusova ljubezen — ogoljufana! Ostuden prizor; Mohamedancem se tako studi, da se ga le z gnjusom spominjajo in kraj so zametali s kamenjem.

Ali izdajalsko znamenje je bilo — zastoj. Zakaj, ko stopa Zveličar druhali sam nasproti in vpraša: *Koga iščete?* — se je pokazalo, da vendar ni vedela, koga ima pred seboj in je odgovorila: „Jezusa Nazarenskega!“ (Kajti kdor Jezusa pozna, ni njegov sovražnik, in kdor ga ponižuje in preganja, ga ne pozna.) Zato se jim dá spoznati, rekoč: *Fas sem!* To je bila božja beseda, beseda najvišje oblasti in moči, zato je druhal odstopila in kot od bliska zadeta padla na tla. Še enkrat Odrešenik ponovi vprašanje in dodá: *Če tedaj mene iščete, pustite te iti.* To je bila zopet božja beseda, in druhal jo je ubogala, ter ni apostolov prijela. Vsaj so bili odločeni, da bodo priče njegovega vstajenja, ne pa deležni njegove smrti.

Odrešenikova božja oblast, ki se je tako jasno razodela, je dala trem učencem, zlasti Petru pogum, da je izdrli meč ter ž njim napadel trumo, prepričan, da bo zmagal. Tudi ne dvomimo, da bi stari junaški duh Samsonov, Davidov in Makabejcev, s kojim se je vnelo srce apostolov, bil zadostoval v beg zapoditi celo tropo beričev. Toda tako dejanje se ni strinjalo z molitvijo na Oljski gori, to ni bila pot odrešenja. Zato tudi Zveličar ni v to privolil; množico pa je opomnil: *Kakor rasbojnika ste me šli lovit s meči in kolmi; vsak dan sem sedel pri vas in učil v tempeljni, in me niste prijeli, toda to je vaša ura in oblast teme.* (Mark. 14. 49., Luk. 22. 53.) Nato se jim je prostovoljno vdal. Ko so to videli učenci, so Odrešenika zapustili.

Od tega trenutka so Jezusa vlačili od sodnika do sodnika, in onih 15 ali 17 ur, katere je moral še živeti, so bile ure neizrečenih bolečin in pregroznega mučenja, da nimamo za nje besed. — Najprej so ga zvezanega peljali k Anu, odtod pa k velikemu duhovnu Kaifu.

Da boste, predragi, spoznali, kakšni so bili ljudje, ki so Kristusa sodili, moram omeniti nekaj o velikoduhovski „častitljivosti“ iste dobe in o osebnem značaju Ana in Kajfe. — Za časa Heroda Vel. se je pričela za judovskega velikega duhovna doba največjega poniževanja, postal je igrača v rokah tujih knezov in slednjič je vladala poulična druhal. Samovolja Herodijancev in Rimljanov je spodkopala in onečastila čast velikega duhovna, in zaupanje ljudstva do njega je bilo malo da ne uničeno. Med tem ko je odstava velikega duhovna nekdaj bila nezaslišana stvar (v teku mnogih stoletij se je pripetila enkrat), se je dogajala zdaj vsak trenotek. Oč Heroda Vel. do časa, ko je Tit mesto razdril, v dobi 108 let je bilo imenovano 28 velikih duhovnov. Ni se gledalo na rod, ne na zasluge, marveč — v dobi tedanje podkupljivosti — na denar. Neverni judje sami priznavajo v svojih knjigah, da je služba velikega duhovna, ki naj bi po Božji naredbi trajala do smrti, postala stvar grde kupčije. Nenasitni, lakomni rimski uradniki so si pogostnejše nastavljanje velikega duhovna najbolj želeli. Skoraj z vsakim novim oblastnikom je prišel tudi nov veliki duhoven. Nekateri oblastniki so to zamenjo celo večkrat izvršili. Da se je hotel potem tak veliki duhoven za Rimljanom plačani denar odškodovati na podložnikih, da celo tudi, kakor je Jezus označil, na premoženju vdov in sirot, je očitno. — V to vrsto nevrednežev sta spadala tudi Ana in Kajfa.

Starega Ana je odstavil oblastnik Valerij Grat in na njegovo mesto nastavil Anovega zeta Kajfa, ki je bil veliki duhoven do leta 36. po Kr. Sicer pa je bil v resnici še veliki duhoven stari Ana, sivi, zakrknjeni grešnik. On je bil duša vseh načrtov zoper

Jezusa, on je bil Kajfov svetovalec, kar umevamo iz kratke opazke sv. Janeza: „In so ga peljali prvič k Anu; bil je namreč tast Kajfa.“ (Jan. 18. 13.)

Morda ni bilo nobenemu na Jezusovi smrti toliko ležeče, kakor staremu hudobnežu Anu; zato so mu ga zvezanega najprej pokazali, in pa morebiti tudi, da se med tem pri Kajfu zberejo člani velikega zbora. Takim zločincem, „možem krvi“, je bil izdan Odrešenik; o njih pravi David: *V njih rokah je krivica, njih desnica je polna daril.* (Ps. 25. 10)

Bilo je nekako ob drugi ali tretji uri popolnoči, ko so Zveličarja pripeljali v veliko dvorano, kjer je bil že izbran sinedrij, veliki zbor. Oh, kaka *truma hudobnih* (Ps. 21. 17.), *stol kuge* (Ps. 1. 1.), nesrečen kraj, kjer naj se izreče najgroznejša obsodba, ki so jo katerikrat izrekla človeška usta.

Pri preroku Izaiju (14. pogl.) beremo, kako bodo pogubljeni v peklu vstajali, da pozdravijo prokleta dušo: *Tudi ti si ranjen, kakor mi ... v pekel je potegnjena tvoja prevzetnost ... ti ne boš njim pridružen, še v grobu ne ...* Da nas tega kraja reši, na to je mislil naš Gospod, ko je stopil pred veliki zbor, ki se je s škodoželjnim smehom vzdigoval s sedežev.

V sredi je sedel veliki duhoven Kajfa, okrog njega na blazinah starešine ljudstva. Morda niso bili tedaj vsi navzoči, ker sv. Marka pravi, da so Jezusa vsi obsodili (14. 64), in vendar je imel tudi med njimi svoje privržence, kakor Jožefa Arimatejca, Nikodema, Gamalijela. — Kako bi se pač bili mogli udeležiti obravnave, ki je bila od začetka do konca nepostavna, ker se ni gledalo na predpise, ki so se morali spoštovati tudi napram največjim hudodelnikom. Iz lastnih spisov judovskih se more dokazati, kako surovo in zlobno so Zveličarjevi sovražniki teptali sodnji red. Brata Lemana, izpreobrnjena juda, sta navedla v posebni knjigi izdani l. 1876 premnoge nepostavnosti proti Odrešenikovi osebi. Isto spričuje babilonski talmud in pobožni in učeni Mislin.

Ponoči so Gospoda Kristusa sodili in obsodili, dasi je bilo strogo prepovedano in sicer radi tega, da more obdolženi lažje dobiti koga, ki bi zanj pričal.

Po sodnjem redu bi bil moral navzoč biti zagovornik, katerega si je smel obtoženi izvoliti; ravno tako priče, ki bi zanj pričale. Zagovornike so videli judovski sodniki radi, tožnikov so pripuščali malo in še te so svarili: „Gorjé, če boš krivo pričal!

Kri nedolžnega bo prišla nad tvojo glavo!“ Zapisnikarji so morali zabilježiti najmanjše stvari, ki so mogle dokazati ali nedolžnost, ali vsaj zmanjšati kazen. Tako je bilo navadno. A pri Kristusu ni o tem ne duha ne sluha. Vse se je godilo hitro, burno, vse je merilo k obsodbi obtoženčevi. Jezus je naš besednik pri nebeškem Očetu, ali na zemlji besednika ni imel.

Mesto natanko sestavljene obtožbe je zahteval Kajfa od obtoženega Kristusa, naj toži samega sebe, da iz njegovih besed nekaj izvleče, kar bi mogel zoper njega rabiti — sam je v zadregi. Za Boga, to naj bo sodba! Kdaj se je slišalo, da naj zatoženec samega sebe toži in zoper sebe priča?! Zato je moral Jezus opozoriti Kajfa, ko ga je vprašal za njegove učence in njegov uk, na nepristojnost takega zaslišanja.

Skozi tri leta je Božji Zveličar učil po celi judovski deželi; pazili so nanj, zasledovali ga in zdaj naenkrat se najvišji varih judovske postave hlini, kakor da ne bi vedel, koga ima pred seboj. Ali ni to vrhunec hinavščine? In pa čemu ta sodba, ko je sklep že zdavnej izrečen, kakor spričujejo sv. evangelisti in izjave judov v talmudu.

„Jaz sem očitno govoril pred svetom, pravi Gospod Jezus, jaz sem vselej učil v shodnici in v tempeljnu, kamor se vsi judje shajajo, in na skrivnem nisem nič govoril. — Kaj me vprašaš? Vprašaj tiste, kateri so slišali, kaj sem jim govoril.“ (Jan. 18. 20.)

Gospod Jezus je hotel reči: Ti me hočeš izdati v smrt in ne veš, kaj sem storil. Ti si veliki duhoven, prvi učitelj v Izraelu, in nisi se menil za mesijanska znamenja.

Takrat ga je tudi eden služabnikov udaril. Brezoroženega sme vpričo sodnika hudobni hlapec udariti zoper razločno prepoved postave! Ali ga je morda radi tega veliki zbor grajal? Kaj še, saj so njegovi člani s hlapci vred Jezusa bili do jutra. (Luk. 22.) Ko se je pozneje slična krivica zgodila sv. Pavlu, tedaj je rekel apostol sodniku: „Udaril te bo Bog, pobeljena stena! Ti sediš, da bi me po postavi sodil, in zoper postavo me ukažeš udariti?“ — in prisodniki so bili molčé na strani Pavlovi. A tukaj je narobe. Surovo okrutnost so odobraval sodniki.

Ogorčeni beremo, kako surovo so se vedli sodniki naše avstrijske princezinje, nesrečne francoske kraljice Marije Antonije, ko je uboga vdova obglavljenega kralja Ludovika XVI. kot vjetnica pred njimi v Parizu stala v raztrgani obleki. Ta čas, ko je zagovarjala svojo nedolžnost, so metali sodniki drug v drugega

blazine in se niso zmenili za kraljico. A kaj je kraljica proti Onemu, ki so ga sodniki mučili, ko se je skliceval na red, in pritoževal, da je bil tepen!

Mirno odgovarja Zveličar: *Ako sem hudo govoril, spričaj od hudega, ako pa prav, kaj me biješ?* (Jan. 18. 23.)

Dragi v Kristusu! Tak je odgovor krščanske resnice napram nasilstvu nevere. — Da, dokažite, da je krščanstvo lažljivo, da je imenitni нравni red krščanski napačen in škodljiv človeški družbi, da ni za našo dobo; dokažite, da škoduje katoliška stranka družbi in zlasti ubogemu ljudstvu, ki ga mnogi varajo!

Mesto dokazov nas obsipajo s psovkami, s surovimi, zlaganimi časnikarskimi članki, da se na nas nič dobrega ne najde, žugajo s silo, tožbami, zatiranjem, obetajo boj na celi črti. Da, to so dokazi brezverstva do današnjega dné nasproti vzvišenim krščanskim naukom in onim, kdor jih brez strahu oznanuje in se zanje bori. Odločno oporekamo, ako se n. pr. radi katoliško-verskega prepričanja napadajo osebe celo cesarske hiše, ki bodo nam enkrat vladale! Odločno oporekamo, ako v državnem zboru odpadniki in sovražniki vere, mesto da bi ljudstvu koristili, napadajo Zveličarja in njegov нравni red, napadajo sv. Alfonza Liguorijana. Take napade in v gotovih slučajih tudi veleizdajstvo treba obsojati. Kje pa je iskati glavni vzrok, zakaj hočejo Kristusovo vero uničiti? Ker jim je neprijetna, ker šiba njih včasih nenravno življenje!

„Kaj? Da nimamo zoper Nazarejca dokazov?“ vpijejo v judovskem velikem zboru. Naenkrat nastopi cela truma prič, sklicanih od vseh vetrov. Samim sodnikom je neprijetno, da so jih poklicali, tako so si ugovarjali in tako neumno sodnikom pomagali. In vendar je moral biti Kristus obsojen! Tu vstane veliki duhoven in vpraša: „Ne odgovoriš nič na to, kar ti zoper tebe pričajo?“ (Mark. 14. 60.) A Jezus je molčal. Kako jih je s tem ponižal in osramotil!

Toda prebrisana zvitost si zná pomagati. Kajfa s slovesnim glasom vpraša Kristusa: *Rotim te pri živem Bogu, da nam poveš, ali si Kristus, Sin Božji?* Zdaj ni več Odrešenik molčal, marveč z istim veličastvom, kakor na Oljski gori, je odgovorila *svesta priča* (Apoc. 1, 5.), sodnik živih in mrtvih: *Ĵas sem. Pa povem vam: posihmal bote videli Sinu človekovega sedeti na desnici moči Božje in priti v oblakih neba.* Tedaj raztrga Kajfa obleko rekoč: „Preklinjal je, kaj potrebujemo še prič?“ —

Toda jaz hočem nepristransko soditi, zato vas vprašam: „Kaj se vam zdi?“ Oni pa so odgovorili in rekli: „Smrti je vreden!“ (Mat. 26. 64—66.)

Sodnja razprava je bila končana. Da bi se pa zdelo, kako vestno je veliki zbor delal, se zjutraj vsi snidejo, da sodijo Zveličarja v drugo. Kar je med tem moral Gospod Jezus prestati in pretrpeti od surove in podkupljene drhali, je žalostnega spomina. Sami veste dobro, kako se godi onim, ki padejo v roke kakemu zarobljencu. Sv. evangelisti omenjajo ono trpljenje le z malo besedami — gotovo je bila pregrozna noč.

Dobro veste, da kaplja voda od zgoraj navzdol, ne narobe, da prihajajo hudourniki, ki naredé po nižavah toliko škode, z gora, z visokih krajev. Tako je tudi v nravnem oziru. Kakor za časa Jezusa Kristusa, tako pride tudi danes nravna izprijenost med nižje ljudstvo večjidel z višjih mest, z višjih krogov. Ljudstvo posnema slab vzgled višje gospode; ni sicer prosto krivice, a glavna krivica zadene seveda v prvi vrsti one, ki so zapeljali neomikano ljudstvo s svojim vzgledom in besedo. Gorje onim, po katerih prihaja pohujšanje med ljudstvo! (Stariši, gospodarji . . .)

Ko je tedaj priprosto ljudstvo videlo, kako so se vedli vodniki izraelskega ljudstva napram Kristusu, da je cvet naroda, učeni, mogočni varih postave, veliki zbor tako hinavsko, surovo, skrajno krivično ravnal, da je tajil njegove čudeže in jih pripisoval hudobnemu duhu, da je sam nenravno živel — ali naj bi ljudstvo ostalo obvarovano te kuge, bilo lepega zadržanja? Ali naj bi z Jezusom lepo ravnalo? Ako pa danes vidimo, da naše sicer od narave dobro, mirno in pobožno ljudstvo se vdaja nevoščljivosti, brezverstvu, nenravnosti in surovosti, odkod to!? Oh, opazujte versko življenje prvakov in vodnikov, kakor se tako radi imenujejo „inteligenca“, kako se vedejo nasproti krščanstvu, kako hité v cerkev, oblegajo spovednice! Ozrite se na dušno hrano, ki jo dobiva v listih in časopisih, kako ostudna in surova pisava v glasilih takozvane inteligence — in ljudstvo naj ostane krotko, nravno in pobožno?

Brezverstvo in verska mlačnost omikancev, zabavljanje in sramotenje Kristusa izhajajoče od višjih krogov, se bo ponavljalo v nižjih slojevih, toda ob enem se bo grozovito maščevalo nad onimi, ki so ljudstvo izpridili, ljudstvo „poživinili“.

Dobro krščansko ljudstvo! Nikar se ne pusti odtrgati od Kristusa, svojega dobrega Zveličarja, nikar se ne pusti odtrgati od onih, ki ti Jezusa oznanujejo, od njegove duhovščine! Ako pa si po praznih obljubah zapeljano stopilo v tabor onih, ki Kristusa zaničujejo, vrni se k njemu nocoj, zakaj tisti, ki te zdaj rabijo za svoje sebične namene, te bodo hladno odbacnili, kadar dosežejo svoj cilj — kakor se je zgodilo onemu nesrečnežu, ki je nekdej za revni denar izdal Kristusa njegovim sovražnikom.

S prežalostnim koncem onega nesrečnika hočem skleniti svoj današnji govor. Veste, kako je preminol Judež, Gospodov apostol? Hočem vam ga pa naslikati na drug način, ki sicer ni zgodovinsko natančen, a dušeslovno pravi, na pesniški način, kjer se izraža očitaneje Judeževe vesti, ki ga je pripeljalo do samomora.

Ko so odpeljali Jezusa z Oljske gore, je gledal Judež nekaj časa za trumo, dokler ni izginil žar bakelj. Zdaj se mu začne oglašati vest; na gori čaka, da vsi odidejo, ker se noče z zvezanim Odrešenikom pokazati na ulicah. Stoji kot bi bil odrevenel. „Judež, ali s poljubom izdajaš Sinu človekovega?“ se mu začne oglašati v duši. Strese se. „Jaz ga nisem izdal, jaz sem rešil tempelj, vero očetov, sebe, premožen sem.“ Strah, nemir se vračata zopet . . . ves iz sebe drvi v Jeruzalem. Vsa okna so razsvetljena, judje praznujejo velikonoč, fase. Po hišah govoré ljudje o tem, kaj se je zgodilo na vrtu Getzemani. Judež pristopi k oknu in poslušá. „Judež Iškarijot ga je prodal“, pripoveduje oče otrokom, „tako dobrega človeka je izdal . . .“ Judež Iškarjot . . . in poslušajoči beži, kot bi ga podil hudobni duh. A takoj sliši vpitje podkupljene množice, ki se pomika proti Pilatovi hiši: „Križaj ga!“ Zdaj še-le gleda svoj greh v celi njegovi ostudnosti. „Da le mine noč, potem zapustim Jeruzalem . . .“ „Kam pa pojdeš, kje se boš skrnil pred njegovim obličjem?“ Zdi se mu, kakor bi mu klical te besede psalmist. In na vogalu ulice, kamor hoče kreniti, sreča nekaj ženâ, ktere peljejo drugo, ki se komaj na nogah drži, in ki začuvši klic „križaj ga!“ se zgrudi v nezavesti. Žene vpijejo, kličejo na pomoč, Judež pristopi, in ko pogleda obraz na tleh ležeče, beži naprej, kakor bi ga gad pičil. Spoznal je Mater Učenikovo. Leta, ne vé kod, rad bi se odpočil do jutra . . . edina hiša, kjer bi se odpočil, je hiša prijatelja Asafa; teče k njemu, priplazi se k vratom in potrka. „Kdo je?“ „Jaz, Judež.“ „Kateri Judež?“ „Iška . . .“ in glas mu zastane, sam se ustraši svojega imena. Vrata se odpró, Judež pozdravlja, toda osupne ob mrzlem pogledu gospodarja — in sega po denarnici, češ plačam prenočišče, a preden to izreče, Asaf opazivši, kaj namerava, ga z znamenjem gnjusa sune v stran in zapre vrata. Nem, potrtr stoji zdaj Judež. „Kam pa zdaj?“ Še oni revež, ki ni bil Jezusov pristaš, se od njega s studom odvrača. „Kam

pa zdaj? Strah pred nečem ga sili, da se stisne na pragu, z očes mu žari divji plamen, v duši ga muči na stotine vragov, besen škriplje z zobmi: „Kaj me ti ljudje preganjajo!“ Prime se za glavo in posluša, kaj mu v njej šumi. Pogleda na kviško in vidi v luni Kajna, ko mori Abela, in zdi se mu, kakor bi mu mihal. Skoči po koncu in se skrije pod dateljnovim drevesom, a Kajn še skozi gosto vejevje nanj gleda. Vleže se pod drevo, rad bi zaspal, a kaj to? Proti njemu gre iz lune velik mož z okrvavelimi rokami in okrvavelim kijem „Kajn!“ zavpije Judež in si zakriva oči. „Judež, Judež vstani, da greva!“ „Kam pa?“ „V večnost!“ „Kdo pa si?“ vpraša ves razburjen in se trese kot trepetlika. „Hudobni angel, kateremu si prodal svojo dušo.“ „Oh, kaj sem ti storil, da me tako mučiš?“ „Meni nič, ali sebi, Judež.“ Judež se še bolj stisne. „Ali mišliš, da se mi skriješ, da mi uideš? Ne, jaz bom vedno pri tebi, ker te moram pripeljati k onemu, ki plačuje po zaslugah. Storil si hudobijo, za katero ne boš nikoli zadostil. Gnjus boš čutil do samega sebe, trpel boš, preklinjal, še hudoben duh se bo od tebe s studom odvrčal.“ „Gorje meni, joj, gorje meni!“ toži Judež. „In koliko časa bo to trajalo?“ „Vekomaj!“ „Gorje meni“, zavpije nesrečnež in si izpuli pest brade. „Mislil si, da je po smrti vsega konec, a pozabil si, da je življenje le izkušnja za večnost, da je grob vrata v večnost. Kar si si prislužil na zemlji, boš imel v večnosti.“ Judež si maši ušesa, da ne bi slišal tega glasu, toda isti doni vedno močnejše. „Moj Bog, zakaj si me zapustil!“ jadikuje, trga s sebe obleko in beži proč. „Teh besed nikar ne rabi! Tako kliče pravični, kojega nedolžno kri si izdal, njega bo Bog uslišal, tebe pa — nikdar!“ In kekor norec teče Judež v tempelj, spomnil se je, da so se za časa sodnikov in kraljev hudodelniki rešili, ako so v tempelj pribežali ter se prijelji za altarni vogal. Iz tempeljna pride duhoven. „Za Boga, pusti me notri!“ vpije Judež. „Iškarijot, ti ne smeš notri, tvoje roke so krvave.“ „Vsaj sem storil dobro delo, tempelj sem rešil, da se ne bo razdril.“ „Zato smo te plačali“, dé duhoven in zaklepa vrata. „Gorje meni, gorje meni!“ stoka Judež in si puli lase z glave. „Po svetu pojdi, vsaj si bogat, vsaj imaš denar“, mu svetuje duhoven. Judež zaškriplje z zobmi, izvleče mošnjček s srebrniki ter ga zažene v tempelj. „Prokleti bodite z menoj vred!“ Duhoven sune mošnjček, z nogu izpred duri, da ne oskruni tempeljna, vsaj je denar krvi. Judež leti naprej, v smrtnih mukah čuti veliko žejo — ah tu je vodnjak. Komaj se vode z ustmi dotakne, že se ustraši in odskoči. Z izbuljenimi očmi gleda v vodo, glej, ravno tam, kjer se je z ustmi vode dotaknil, vidi obličje Kristusovo in se dotika istega mesta, katero je izdajalsko poljubil na Oljski gori. „Oh še to, učenik, nikar me ne zavrzy!“ „On te ni zavrgel, Judež, ti si zavrgel njega“, čuje znani glas. „Kaj? Ali si zopet tukaj?“ zarjovi Judež. „Kje naj bom, če ne pri tebi, vsaj morava skupaj pred večnega sodnika!“

Tako plačuje grešniku vest ob smrtni uri. Zakrknjeni grešnik se za svarilen glas svoje vesti noče meniti, dokler je čas. Judež ni mogel več prenašati strahovitega očitanja vesti, zato z vrvjo konča svoje nelepo časno življenje, da začne drugo, nad vse nesrečno v večnosti.

Dragi kristjan! Tudi ti si z marsikakim grehom razžalil toli dobrega Boga. Tudi tebi ne dà miru očitajoča vest, tudi tebe tvoj greh žge in peče, tudi tebe hoče često spraviti v obup. Oh glej, ti imaš čas, za te ni prepozno, dosegel boš usmiljenje, ako je boš iskal. Skoraj v istem času, ko je Judež končal svoje življenje, pride iz dvorišča velikega duhovna mož, ki bridko joka. Kdo je ta? Ubogi Peter, drug apostol Gospodov. Tudi on se je hudo pregrešil, ko je zatajil učenika. A on se joka, britko joka, joka solze srčnega kesanja. Kako različen konec dveh apostolov. Dočim o Judeževem grobu nihče nič ne vé, in če bi se o njem vedelo, vsak bi se s studom in gnjusom od njega odvrnil, stoji nad Petrovim grobom najkrasnejša krščanska cerkev, ker je prvak apostolov in nebeški vratar. Obema je bilo odprto usmiljeno naročje Odrašenikovo. Po čegavi krivici se je tedaj Judež pogubil? Po svoji lastni, po svoji nespokornosti. Oh spokori se tedaj, ljubi kristjan, spokori se, posnemaj sv. Petra, drugače ti bo tvoja zakrknjenost prinesla neznosno življenje na tem svetu in na onem delež z izdajalcem Judežem v pogubljenju, katerega boš sam kriv. Amen.

Dr. Robert Neuschl. — Fr. Hiersche.

Tretja postna nedelja.

1. O nespodobnem govorjenju.

Nesramnost in grde besede naj se med vami še ne imenujejo.

Efež. 5, 4.

Ni še dolgo, kar ste slišali v evangeliju priliko o sejavcu. V tisti priliki nas Jezus uči, da je on sam sejavec, in seme, katerega je on sam sejal in njegovi apostoli, in katerega še danes seje sv. katoliška cerkev, je božja beseda, je nauk Jezusov; kdor sprejme to seme v svoje srce, temu rodi stoteren sad v večno zveličanje njegove duše. Toda tudi hudič je sejavec, ki gre

in seje svoje seme; in tudi on ima učence in služabnike, ki mu pomagajo pri tej setvi. Najstrašnejše seme pregrehe, katero seje hudič sam s pomočjo slabih in nesramnih ljudi, pa so grde in nesramne besede. Ne mislim s tem vsake kratkočasne in lahko-mišljene besede, ampak mislim tiste besede, katerih je žalibog dandanes toliko slišati, ki so zoper sramežljivost in sveto čistost in ki so vzrok, da ima tisti, ki jih govori ali posluša, grde misli in želje. In o teh besedah, o takem nespodobnem govorjenju vam hočem danes govoriti, da bi vas pred njimi posvaril, in vam hočem pokazati, kako grde, kako pregrešne in kako škodljive in pogubne so take besede.

I. Vsak greh je grd in dela človeku sramoto, nobeden pa ni grši in ostudnejši, kakor nečistost. Sramota je krasti, sramota lagati — pa veliko večja sramota je nečistovati. Pa zakaj pa je ravno ta greh, nečistost, tako grd? Sv. Bernard naj vam odgovori na to vprašanje, ki pravi: „Napuh je greh angelov, lakomnost je greh človeka, nečistost pa je greh živali.“ Nečistnik se poniža do živali, svojo neumrjočo dušo tepta v blatu in, kar je živalskega v njem, tistemu dá gospodovati. In zato noben greh tako ne oskruni človeške časti, noben greh človeka ne poniža tako do živali, kakor nečistost. In če kdo pravi: Ta je storil grd greh, vsak precej misli na nečistost, ali če se sliši: ta dekle je prišla ob poštenje, tudi vsak vé, kaj hoče s tem povedati.

Dragi kristjani! Dobro vem, sicer je jako žalostno, da v nekaterih krajih in v nekaterih hišah nečistost skoraj ne velja več za sramoto. Včasih ni mogla nobena družina večje sramote doživeti, kakor če je kaka hči storila ta greh. Oče in mati se še iz hiše nista upala, druga dekleta niso več marala za grešnico, niso več hotela ž njo govoriti. In zdaj? O zdaj pa malokdo za to še kaj vpraša; v nekaterih družinah in hišah je nečistost tako rekoč domača postala in nobenega zaradi tega ni nič sram. O sveti apostol Pavel! Ti si kregal Korinčane, ker so očitnega nečistnika še trpeli v svoji občini in si jim pisal: *Celo od nečistosti se sliši med vami in vi se še hvalite in niste veliko bolj v žalosti skrbeli, da bi bil istrebljen izmed vas, kateri je tako delo storil. V imenu Jezusa Kristusa sem sklenil izdati takega satanu v pogubljenje mesa, da bo duh otet ob dnevu Gospoda našega Jezusa Kristusa.* (I. Kor. 5, 1—5.)

Kaj bi sveti apostol rekel, ko bi živel dandanes, ko se širi nečistost po farah, kakor kuga, in se skoraj nobeden za to nič ne zmeni.

Toda ne, če se jih sto in tisoč pregreši s tem grehom, če si nobeden iz tega nič ne stori, nečistost je in ostane največja sramota za človeka. Kdor pa nesramne in nečiste besede rad govori, ta je nečistnik; čeprav še ni nič nečistega v dejanju storil, pa je vendar nečist v svojem srcu. Saj pravi pregovor: Česar je srce polno, usta govoré. In prav gotovo si lahko mislite, dragi kristjani: Kdor nečisto govori, ta je že nečist v dejanju in če še ni, pa bode kmalu. Dobro si tedaj zapomni, krščanski mladenič, krščansko dekle, če nesramno govorita, potem sama sebi spričevalo dasta, da sta nedolžnost zgubila in da sta nečistnika. Tako nesrameten si tedaj, da sam svetu pokažeš, da nimaš več sramežljivosti in da si zgubil svojo nedolžnost. In če nesramne besede rad poslušáš in se jim smeješ, potem tudi pokažeš, da je tvoje srce pokvarjeno in popačeno. O sramota čez te!

Prej sem rekel, da se nečistnik poniža do živali, in kdor nesramno govori, pokaže, da je živalski človek. Zdaj pa še več rečem: Kdor grdo govori, se v eni stvari še pod žival poniža. Glej, o človek, Bog ti je dal govor. Kako nesrečni so pač ubogi mutci, ki ne morejo govoriti, in kako srečen si ti proti njim! Bog ti je pa dal govor, da bi njega molil, hvalil in sam sebi in bližnjemu koristil. Ti pa ta velik dar božji rabiš, da Boga razžališ; pač zaslužiš, da bi se ti jezik iztrgal! Živali Bog ni dal govora, ker bi ž njim pripovedovala le svoje poželjenje in svojo živalsko strast. Tebi pa je dal Bog govor, ker je mislil, da si človek, ne pa žival. Če pa ti potem tako grdo govoriš, kakor bi govorila žival, če bi znala, ali nisi potem še grši, kakor žival? Kajti žival ne govori tako in če bi govorila, bi tako delala, ker bi ne znala boljše, ti pa znaš kaj boljšega in lepšega govoriti in moraš biti več kakor žival. Če pa vse eno tako delaš, potem bi res bolje za te bilo, da bi bil žival. Kajti potem bi se ti ne bilo treba sramovati in po smrti bi ti ne bilo treba dajati odgovora, kajti pri živali se s smrtjo vse konča. Tebe pa čaka po smrti sodba, in gorje ti, če boš z grdimi besedami na svoji duši stopil pred svojega Sodnika.

II. Kajti nesramne besede niso le grde in ostudne, ampak tudi jako p r e g r e š n e.

Saj ste slišali v današnjem listu, kako pravi sv. apostol Pavel: *Nesramnost in grde besede se naj med vami še ne imenujejo.* (Efež. 5, 4.) Bog sam je tedaj tako ukazal in je celo tistim, ki nesramno govoré, pekel zažugal z besedami, ki ste jih tudi danes slišali: *Noben nečistnik, — bodisi v mislih, besedah ali dejanju, — ne pojde v nebesa.* Če pa ti vse eno tako grdo govoriš in veš, da Bog tega ne mara, ali veš, kaj potem prav za prav storiš? Ti praviš: Dobro vem, o Bog, da ti take nesramne besede sovražiš in imaš stud nad njimi, jaz jih pa vseeno govorim. Vem, da si žalosten, hudobni duh pa vesel, pa zato se jaz malo zmenim. Vem, da me lahko v večno pogubljenje pahneš, pa jaz te vse eno nočem ubogati. Ali vidite, dragi kristijani, kako pregrešne se grde besede?

In tebe bi bilo gotovo sram pred svojim duhovnim pastirjem nesramno govoriti, ali ne? In zakaj? Zato, ker imaš vendar še nekaj spoštovanja do svojega duhovnega pastirja in veš, da bi ga s takimi besedami užalil. Tedaj človeka se bojiš, Boga pa ne? Pomisli, grešnik: kedar nesramno govoriš, tedaj je pri tebi in te sliši Bog, pred katerim se trese nebo in zemlja in katerega angeli z največjim spoštovanjem molijo, in ti se upaš pred tem vsegamogočnim Bogom, ki te bo enkrat sodil in ali vekomaj zveličal ali pa vekomaj pogubil, pred njim se upaš kaj tacega govoriti, česar bi se pred vsakim poštenim človekom sramoval? Ali nimaš nič več strahu božjega? O kakšno sodbo bo pač enkrat Bog nad teboj izrekel, katerega si tako zelo zaničeval in zasramoval! —

S svojim nesramnim govorjenjem pa še posebno nečast delaš ljubemu Jezusu. Nočem zdaj o tem govoriti, kako je moral Jezus zaradi tvojega nesramnega govorjenja trpeti, kako so ga s pestmi po obrazu tolkli in krvavo bičali. Ne; pač pa te hočem na nekaj drugega opomniti. Tvoj jezik je posvečen, kajti pri sv. obhajilu prejmeš nanj najsvetejše Telo svojega Zveličarja. In s tem jezikom, katerega se je dotaknilo sv. Rešnje Telo, potem nesramno govoriš, na tak jezik hočeš prihodnjič zopet prejeti Jezusa? Ali se ne bojiš, da bi te Bog enkrat kaznoval za tvojo pregreho? Poganski kralj Baltazar si je pustil prinesiti pri neki pojedini tiste sv. posode in kelihe, katere je njegov oče v Jeruzalemskem tempelju vzel; pustil jih je prinesiti k pojedini, da so iz njih pili. Bog je to pregreho kmalu kaznoval. Še tisto noč je bil kralj umorjen. Zdaj pa pomisli, v teh posodah ni bilo nikdar Telo našega Gospoda,

kakor na tvojem jeziku in vendar je bil kralj tako tako zelo kaznovan, ker je te posode oskrunil. Kako se bo pa tebi enkrat godilo, če svoj jezik oskruniš in z istim jezikom svojega Boga razžališ, s katerim ga potem pri sv. obhajilu prejmeš?

Morda pa misli kdo izmed vas, da govorim preostro in prehudu. Pa poslušajte sv. Janeza Krizostoma, kaj on pravi: „Z jezikom prejemamo Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa; zato mora biti jezik čist vsake kletvine in nesramne besede. Kajti kakšna kazen nas bo zadela, če tisti jezik, s katerim sv. Rešnje Telo prejemamo, storimo za hudičev jezik.“ Da, v resnici, dragi kristjani, strašna kazen, večno pogubljenje mora nad take nesramnež priti, kajti, da ne bodo prišli v nebesa, to je pač jasno. Svetniki, n. pr. sv. Alojzij, sv. Stanislav, sv. Neža niso nič bolj sovražili kakor nečistost, da, sv. Stanislavu je precej slabo prišlo, če je moral kako grdo besedo slišati; in v nebesa, kjer so taki svetniki, naj bi prišel tisti, ki nesramno govori? Ne, tako ne govorijo angeli in svetniki. Pač pa beremo, da so tisti tako govorili, ki so bili od hudiča obsedeni. Kdor tedaj nesramno govori, ta ima pač enkrat pekel pričakovati, kajti tam tako govoré, in tja bo tudi sam prišel! —

III. Kakor žalostno je to, pa moram vse eno reči: „Dal Bog, da bi nečistnik le svojo lastno dušo v pekel pahnil; toda žalibog pa se z nobenimi drugimi besedami toliko ljudi ne zapelje, in toliko nedolžnih duš ne pohujša, kakor z nesramnimi besedami.“ Kajti te besede niso le grde in pregrešne, ampak tretjič tudi jako škodljive in pogubne.

Bral sem o nekem mladeniču, ki je v družini rekel eno nesramno besedo. Bog mu je hotel pokazati, kako zelo se je pregrešil in kakšno škodo je napravil, in mu je to pokazal v sanjah. Ko je namreč on izgovoril v družini tisto grdo besedo, je bil tudi neki drug mladenič zraven, ki je bil prej priden in pošten. Temu je tista grda beseda napravila hude skušnjave. In ko je domu prišel, ga je skušnjava tako zelo mučila, da je slednjič storil velik greh zoper sv. čistost. Kdo je bil vzrok tega greha? Prav gotovo tisti, ki mu je s svojo grdo besedo tako hude skušnjave napravil. Pomislite, kako strašno je že to. Toda to je bila še najmanjša stvar. Mladenič, ki je bil k temu grehu zapeljan, je potem naprej greh delal — in je pet svojih tovarišev zapeljal k istemu grehu. In kdo je bil prvi vzrok tudi tega zapeljanja? Zopet tisti, ki je nesramno besedo izgovoril. Eden od teh petih nesrečnežev jo potem zapeljal pridno in pošteno dekle, ji je obljubil, da je bo vzel v zakon in jo je pustil v njeni

sramoti, da je znorela. In en drug je z nečistostjo popolnoma končal svoje zdravje, je spravil svoje stariše v prezgodnji grob in je nazadnje sam v bolnišnici umrl. In ko je bil na smrtni postelji, je prišel duhovnik k njemu in mu je rekel, da se naj spove in poboljša, on se je pa proč obrnil, ni hotel o tem nič slišati in je umrl med grdim preklinjanjem.

In zdaj te še enkrat vprašam: Kdo je vso to nesrečo napravil? Zopet tisti, ki je nesramno besedo izgovoril. Pa dobro si zapomnite: To je bila le ena grda beseda. In ti si pa morda že stokrat, tisočkrat tako govoril. Moj Bog, kaj imaš pač na svoji ubogi duši.

Pa morda praviš: Jaz ne vem za nobenega, da bi ga bil s svojimi grdimi besedami zapeljal v greh. Toda ali si pa tudi videl tistim v srce, ki so morali poslušati grde tvoje besede? Ali pa vprašaj enkrat tiste, ki zdaj nesramno živé, kako so prišli do nečistosti? Ali misliš, da so bili precej prvi dan že popolnoma pokvarjeni in popačeni? O ne, pač pa se je skoraj zmirom tako zgodilo: Bili so v taki službi, ali pa tudi v hiši svojih lastnih starišev, kjer so dostikrat slišali grde besede. V začetku niso hoteli nič o tem slišati, toda zaradi takih besedi so dobili grde misli, ki jim niso dale miru ne po dnevi, ne po noči; vsak dan so morali tako slišati, nazadnje so se tega navadili, so dobili veselje nad takimi besedami, so privolili tudi v grešna dejanja in so tako padli v greh in nesrečo. In kdo je kriv, vas vprašam, da so pogubili svojo dušo?! In tako ne more nobeden, ki nesramno govori, prav nobeden ne more reči, da ni nobenega v greh zapeljal, da ni nobenemu ukradel nedolžnosti in čistosti. Dostikrat je kak majhen otrok zraven, ki tega še nič ne razume, toda grda beseda ostane kakor strupeno seme v njegovi duši in prinese enkrat hudičev sad nečistosti! Ali mi moreš priseči, da s svojimi besedami še nobenega nisi pohujšal? Če si pa le eno samo dušo k grehu zapeljal: Gorje ti! Ali veš, kako pravi Jezus sam: *Gorje tistemu, kdor katerega pohujša; kajti bolje bi mu bilo, da bi se mu mlinski kamen na vrat obesil in bi se potopil v globočino morja.* (Mat. 18, 6.) In ti morda že dolgo nesramno govoriš, si že marsikako dušo pahnil v večno pogubljenje. Gorje ti, kakšna sodba ta čaka!

Pa morda misliš: Kedar sem tako grdo govoril, so bili samo odrasli ljudje zraven, ki so vse to že vedeli. Tako? Prvič tega ne moreš prav za gotovo reči. Drugič so bili pa tudi med odraslimi lahko nedolžni in pošteni, katere si zapeljal in jim na-

pravil grde misli. In nazadnje, če so bili prav sami taki zraven, kakor si ti, ali smejo ti brez kazni grešiti? Ali zanje ni šeste zapovedi? —

Sami veste, koliko nesreče je že nečistost napravila tudi tukaj: Kdor grdo govori, bo enkrat tudi o vsi ti nesreči in tem grehu odgovor dajal. In ta odgovor ne bo lahak. In zato bi moral vsak, kateremu je kaj za srečo fare in občine, skrbeti, da se take nesramne besede zatirajo, posebno bi se moral vsak hišni gospodar prizadevati, da bi iztrebil iz svoje hiše vsako nečisto govorjenje, katerega je žalibog toliko. Čast tistim možem, ki sami nikdar ne izgovorijo nobene nesramne besede, in tudi ne trpijo, da bi kdo v njihovi hiši grdo govoril. Sramota pa čez nje, ki nimajo toliko srca in poguma, da bi to prepovedali svojim otrokom in poslom; dvakratna sramota, če sami nesramno govorijo in slab zgled dajejo.

Dragi kristjani! Mogoče, da skoraj gotovo so tudi zdaj tukaj taki, ki so dostikrat nesramno govorili, mogoče, da so celo taki, ki bodo v kljub tej pridigi še nesramno govorili, morda do svoje nesrečne smrti. S temi zdaj ne govorim, kajti jaz ne govorim živalim, ampak ljudem in kristjanom. Morda so taki, ki si mislijo: Le govori nam, kakor hočeš, taki, ki se bodo norca delali in smejali, ko bodo šli od sv. maše domu. Le smejajte se prav iz srca, saj se še en drug smeje, ki ima nad vašim smehom največje veselje in to je hudič.

Morda so taki tukaj, ki so sicer do zdaj nesramno govorili in dosti škode storili, pa se hočejo zdaj poboljšati. Tem pravim toliko: Kdor je veliko grešil, mora tudi veliko pokoro delati. Zelo se motite, ako mislite, da je dosti, če v starosti take besede opustite in se jih pri spovedi obtožite. Ne, tu je treba pravega kesanja in pravega poboljšanja, vi morate namreč popraviti, kolikor je mogoče, kar ste s takimi besedami škode in nesreče napravili. Vi morate zdaj za tiste, katere ste pohujšali, moliti; če veste, da zdaj grešno žive, jih morate posvariti in jih pripeljati nazaj na pravo pot, jim morate reči, da naj nikar tako ne delajo, ker ste le vi z vašimi besedami vzrok njihove nesreče. Pred vsem pa se varujte v prihodnje takih grdih besed. Sklenite danes in vsako nedeljo pri sv. maši, da ne boste nikdar več nesramno govorili in glejte, da se boste prej odvadili takega govorjenja, preden boste velikonočno spoved opravili, da ne boste z omadeževanim in nečistim jezikom prejeli Jezusa.

Vi pa, ki ste se do zdaj zdržali grdega govorenja, ali ste se že popolnoma odvadili in poboljšali, zahvalite se prav iz srca Bogu za to veliko milost. Reči vam moram, da je človek žalosten, če pomisli, kolikim nevarnostim ste izpostavljeni. O varujte se takih, ki nesramno govore, bežite pred njimi. V vročih deželah Amerike se nahaja jako strupena kača, ki se pa s klopotanjem in rožljanjem sama naznanja, zato jej pravijo kača klopotaća. Kakor to klopotanje tamošnje ljudi svari, da naj se varujejo kače, tako vas svaré nesramne besede, da se ogibajte takih ljudi, da ne bodo pomorili s strupom nečistosti svojih duš. Ako kak tovariš tako govori, pokažite mu, da tega ne marate, in če noče jenjati, ne hodite več z njim. Če ste v taki službi, da morate poslušati nesramno govorjenje in gospodar sam noče miru napraviti, pojdite, kolikor hitro je mogoče iz službe. Boljše je, da trpite časno škodo, kakor pa da svojo dušo pogubite. Slednjič: Ako ste v taki družini ali pri delu in če greste lahko proč, pojdite — če pa ne morete proč iti, pa pokažite, da vam to ni prav, s tem, da boste k takim besedam molčali. Saj pravi sv. pismo: *Resen in temen obraz rasšene pregrešno govorjenje*. Nikar se jim tedaj ne smejajte, da vas ne bodo zadele besede Jezusove, ki pravi: *Gorje tistim, ki se smejejo, ker tamkaj se bodo jokali*. Zlasti pa v svojem srcu obudite stud in sovraštvo nad takimi besedami, in kličite na tihem v svojem srcu presv. imena: Jezus, Marija, Jožef. Molite pa tudi radi in priporočajte se posebno Mariji in sv. Jožefu, naj vam ohrani vaš največji zaklad, namreč sv. čistost.

Vi vsi pa, dragi kristjani, molite danes pri sv. maši vsaj en očenaš v ta namen, da bi vas ljubi Bog zanaprej varoval takih besedi in da bi se tisti, ki so do zdaj nesramno govorili, poboljšali, spreobrnili, dokler je še čas. Jaz pa vam prav iz srca želim, da bi se spolnile nad vami besede sv. apostola Pavla, katere sem vam že prej rekel: *Nesramnost in grde besede se naj med vami še ne imenujejo*. Amen.

M. K.

2. Kristusovo trpljenje.

III. Jezus pred Anom in Kajfom. Greh nečistosti.

Tedaj so mu pljuvali v obraz, in so ga za uho bñli, drugi pa so ga s pestmi v obraz tolkli rekoč: Prerokuj nam, Kristus, kdo te te je udaril.

Mat 26, 67. 68.

„Rajši umreti, rajši stokrat umreti, kakor grešiti!“ Kdo je to rekel, kdo je to sklenil, kdo je to trpečemu Jezusu obljubil? Kdo? Ali ne veš več, krščanska duša, ali nič ne pomniš, ali si že pozabila? — Ti si to sklenila! — Zadnjo nedeljo, ko si sprevidela, kaj je greh; — da je upor zoper najboljšega Gospodarja, — da je strašna predrznost, da je črna nehvaležnost in grdo izdajstvo; — da si z grehom, kakor Judež izdala svojega Jezusa —: takrat si rekla, krščanska duša: rajši umreti, kakor grešiti. — Sv. Blanka je bila kraljica, in je imela sina Ludovika. Dasiravno mati svoje dete najbolj ljubi, je sv. Blanka vendar rekla Ludoviku, ko je že mladenič izrastel: „Ludovik, rajši bi te videla mrtvega pred seboj, rajši kakor da bi kdaj smrtno grešil.“ — Naša mati sveta katoliška cerkev, bi te tudi rajši mrtvega videla, kakor v smrtnem grehu, ti otrok božji! Tedaj si celo prav sklenila: rajši umreti, kakor grešiti. Kaj pa pravi sv. vera? Je li res bolje umreti, kakor grešiti? Nič ni sicer na svetu tako bridkega in grenkega, kakor smrt, — in vendar je boljše umreti, kakor grešiti. *Naš Zveličar Jezus Kristus je smrt strl, življenje pa in nestrohljivost na svetlo spravil.* (2. Tim. 1, 10) Ker je Jezus smrt zmagal, tudi nam nič ne more; tudi mi jo bodedo zmagali in od mrtvih vstali: „Verujem vstajenje mesa!“ — Hujša je dušna smrt, — ali greh. Drevo se sodi po sadu, oče pa po sinu. *Greh, kadar je storjen, rodi smrt* (Jak. 1, 15.) Greh je oče, in ima samo eno hčer, — in to je smrt. Greh rodi smrt! Iz dušne smrti, iz pogubljenja, pekla, pa ni vstajenja, ni rešenja, na večno ne! To pogubljeni sami vedó. Tisti bogatin, ki je v peklu gorel, je zategavoljo Abrahama prosil, naj pošlje Lazarja tje dol, — ker je vedel, da on tje gor ne sme, ne more, nikdar več ne! — Dobro si tedaj storila, prav dobro, modro tudi, krščanska duša, da imaš rajši smrt, kakor greh! — O to misel tako težko popustim, ker bi namreč želel, — da bi tudi v vašem srcu obvisela za celo življenje, — da bi je tudi vi nikdar ne popustili!

O greh, o greh, ti si res največje hudo in zlo, edino hudo in zlo! —

Mi smo govorili o grehu sploh. Danes pa bomo govorili o nekem grehu posebej, — in sicer o nečistosti. Bog me vidi, Bog vé, da sem se težko odločil, o tem govoriti. Sv. apostol Pavel sicer pravi: *Nečistost in vsa nesramnost se niti naj ne imenuje med vami.* (Efež. 5.) Vem to, pa če je potrebno, če je jako potrebno, moram vendar o tem govoriti. — Dolgo sem mislil, o čem bi danes govoril, in že sem se menil ogniti tega greha, pa neki notranji glas mi je rekel, da ne bi prav bilo, in neki duhovnik, ki so me obiskali, so me potrdili v tej misli. — Potem, kakor sem že rekel, sv. cerkev vlada sv. Duh. In sv. cerkev, današnji evangelij in berilo, oba govorita o tem grehu. Tedaj sveti Duh sam nas opominja, prst božji sam nam kaže, da vas svarim pred tem grehom. Zoper to opominjanje otrpreno srce imeti, bi bil greh zoper sv. Duha. Pa slednjič tudi, trpljenje Kristusovo, katero bomo danes premišljevali, je najbolj ta greh povzročil ali zakrivil, — tedaj, da s tem grehom ne bomo več Jezusa križali, moram njegovo hudobijo razodeti.

O Jezus, ti najčistejši Sin Marijin, vodi danes moj jezik, da ne bodem v mojem govoru žalil sv. sramežljivosti, in v srce moje in mojih poslušateljev položi veliki gnjus do tega greha! O najčistejša mati Marija, ne skrivj nam danes svojega obraza!

I. Oddelek iz Jezusovega trpljenja pri sv. evangelistih. (Matevž 26, 57.—75. in Jan. 18, 13—24.).

II. Sv. Avguštin pravi: Svoje dni je satan sv. cerkev Jezusovo preganjal z mečem in z ognjem, pa ni kaj opravil; sedanje dni jo pa preganja z nečistostjo in prešestovanjem in to mu bolj izda. — To je žalostno, resnično pa je. Kdo bi to tajil, kateri ima zdrave oči! In vendar je ta greh strašen!

1. Glede Boga: a) Boga v lice bije. Hlapec je Jezusa udaril. Starešini in duhovniki so ga sodili. O zanikrna roka, da se ni v tistem hipu posušila, da se ni zemlja posula, da se ni svet stresel, da ni strela šinila iz nebes! „Katerega angeli poželijo gledati“, katerega bodo zveličani celo večnost gledali in se ne nagledali! . . .

Ti hlapci so bili ponočnjaki, in sodniki, ki so ga sodili, so bili ponočnjaki! Že blizu polnoči je, pa so še vsi na nogah: to so bili sami hlapci nečistega duha. V takih hramih, ki so po noči od-

prti, kjer se priložnost daje grehu, v takih hramih bijejo Jezusa po licu. Taki služabniki, ki po dnevu služijo gospodarju, po noči pa nečistemu duhu, tisti bijejo Jezusa po licu. Gospodarja, *ki je na desnici Boga Očeta*, pozabijo. Taki gospodarji in gospodinje, ki nič ne vedó in ne vidijo, kaj se po noči godi, ali sami niso boljši, kakor njihovi služabniki in deca; — Jezusa bijejo. Kdo je on? *Sedi na desnici Boga Očeta vsegamogočnega*. On je rekel Kajfežu: *Povem vam: odsihmal bote videli Sina človekovega sedeti na desnici moči božje, priti v oblakih neba*. Jezus jih je strašil s temi besedami. Njemu daje Oče čast, katero je *poprej imel*, kakor je na svet prišel: angeli mu s strahom služijo, svetniki na obrazu ležijo, in celó hudiči se tresejo — ti pa svojo roko vzdigaš, da bi ga po licu, po presvetem licu udaril! — O Jezus, usmiljenje, jaz nisem spoznal dozdej, kaj delam, a zdaj so se mi oči odprle!

b) Pa to še ni najhujše, da ga je po licu udaril, ampak potem so ga še osramotili; *so mu pljuvali v obraz* itd. *Prerokuj* . . . itd. *Oči so mu zavezali* itd. Prav tako storijo nečistniki. Jezusu oči zavežejo, da nič ne bi videl. Zdej je tema, nihče ne vidi, zaklenjeno je; sam sem ali sama; ali sama sva! Ali res nihče ne vidi, ali si res Jezusu oči zavezal? Nikdar ne! — *Ne rekaj, okolu mene je tema, stene me zakrivajo, nihče me ne vidi. Ali ne veš, da so Gospodove oči veliko svetlejše ko solnce, ki pregledajo vsa človeška pota, in najskrivnejše kote človeškega srca*. (Sir. 23, 26 etc.) Niti nečista misel v zadnjem kotu srca mu ni skrita; in ti mu hočeš oči zavezati?! Skriti se hočeš? (Ps. 138, 7—12.)

Prerokuj! Zdej še noče povedati, zdaj ima oči zaprte, na sv. križu; noče povedati, kdo ga je tako udaril, da ga je umoril; zdaj še čaka, da sam prideš, da se obtožiš in spoznaš: o Jezus, jaz sem bil tisti, — milost, o Jezus! Zdej je še čas milosti. — *Prerokuj, kdo!* O, na sodnji dan pa bode rekel: „Ti si bil, ti si me z nečistostjo po licu bil!“ Mislil si, da te ni videl; o, takrat te bode on osramotil tako, da boš na glas klical: *Gore padite na nas, bregovi pokrijte nas!* Zdej odkrijte svoj greh, potem: *Beati, quorum tecta sunt peccata*. (Ps. 31, 2.) — Kako Bog sovraži nečistost, kaže vesoljni potop — smrdljivo mrtvo morje!

2. Glede samega sebe.

a) *Prešestovanje človeku dušo umori in telo ognjusi*. Dalje: Sir. 19, 2—3. Efež. 5, 6. (Primeri: Apostolska hrana, str. 146.)

b) Ker človek z miraj globoke je in globoke je pada, in sicer strašno naglo. Eden nečisti duh pride, drugokrat še eden — in počasi ga celó prevzamejo. *In zadnji stan tega človeka je hujši od prvega.* Če denarje kopljejo, morajo tiho biti, drugače se zopet globoko pogreznejo. (Narod. prisl.) Tak zaklad je nedolžnost. Poželjiv pogled, beseda, — in tako globoko se pogrezne da ne moreš nikdar več do nje!

c) To je začetek pogubljenja. *Jesus pa je molčal.* Tudi s Herodom ni govoril, ker je bil nečistnež. Tudi ž njimi ne govori. Zakaj ne? Ker je zastoj vsaka beseda, zastoj vsaka pridiga. — O naj te gane njegovo molčanje!

Nobena cerkev ni tako visoko blagoslovljena, kakor tvoje telo, ki je tempelj sv. Duha! O ne oskrnite ga! Nova cerkev se dá napraviti, izgubljene nedolžnosti ni nazaj!

3. Glede bližnjega.

Pravi t a t je on, ki vzame, ukrade nedolžnost srca, mir vesti. Prašajte drevo z rmenim sadom, če mu ga vzameš, ali ni škode trpelo? Zvezdo, če bi jej kdo bliščobo vzel, ali ni krivice trpela? Solnce, ako bi mu kdo zamazal zlato lice, ali mu ni vsega vzel? Prašajte ptico, če ji je kdo porezal peruti, ali ni sirota? Nagnite se doli k cvetlici, če ji sovražnik odtrga pisano glavico! Pa ptica zopet perje podredi itd.

O kako lahko bi drugače v nebesa prišel nedolžen. *Glejte lilije na polju itd.* (Mat. 6.) Takorekoč brez skrbi bi v nebesa šli. *Beati mundo corde!* — O s kolikimi solzami pa zdaj!

III. Troje varihov imamo, ki nam varujejo nedolžnost.

1. Sveta sramežljivost,
 2. strah božji,
 3. hiter beg. (Egiptovski Jožef. Suzana.)
- (Primeri: Apostolska hrana, str. 148.)

Naj se nikdo ne zanaša na svojo moč! Ne govori: „Meni se ni nič bati, sem že utrjen v čednosti.“ Samson je bil najmočnejši človek, moč božji. Česar nikdo ni izvedel od njega, to je neka ženska iz njega dobila, kateri je prišel v zanjko. Rekel ji je: *Če bi mi obrili glavo, ker sem Bogu posvečen od telesa svoje matere, bi šla moja moč od mene in bi obnemagal.* (Sodn. 16, 17.) Sovražniki mu oči iztaknejo, ga v ječo vržejo, in kedar so se gostili, je moral igrati in plesati pred njimi. Božja moč je

bila ž njim in je vendarle padel. Tako kakor Samson se godi mladeniču — ali možu, ki pade v zanjke; potem mora plesati, kakor se mu napoveduje, in oči mu iztaknejo, da je slep in gluhi.

Jakob je mlajšega sina ljubil in mu je dal napraviti pisano suknjo. Bratje so ga sovražili, so mu suknjo slekli in pomočili v kri in jo poslali očetu. O to je bila velika žalost! Mlajši Jakobovi sinovi smo kristjani; pisana obleka, katero nam je Jezus priskrbel, je milost božja, da smo otroci božji; divja zver pa, ki je to suknjo raztrgala, je nečistost. O obžalujte to! Jezus sam žaluje po nji!

Ogibajte se vsake grešne priložnosti! *Peter je šel ven in se je szokal!* Tako Jezus danes milostljivo gleda na nas, in tirja od nas, da se poboljšamo, — in da jočemo nad svojimi grehi. Amen.

Dr. J. Križanič, l. 1885. — Fr. Stuhec.

3. Secunda post naufragium tabula.

III.

In so zvezanega peljali in izdali Ponciju Pilatu, deželnemu poglavarju.
Mat. 27, 2.

Kdor se hoče temeljito poučiti o tem, kaka nesreča za krščansko Evropo je bila tako zvana Lutrova reformacija in kako žalosten sad je prinesla krščanski družbi, beri in proučuj veliko zgodovinsko delo slavnega nemškega zgodovinarja Janssen a in njegovega nadaljevatelja Pa storja v Inomostu. Oba priznavata, da so se že proti koncu srednjega veka v človeški družbi javili mnogi in veliki n e r e d i, dokazujeta pa, da so se isti po novem in lažnjivem nauku reformatorjev, zlasti po krivem uku Lutrovem, da v e r a s a m a o p r a v i č u j e, da s o d o b r a d e l a n e p o t r e b n a, gorostasno razširili. V osmem delu Janssenove zgodovine se popisuje, da so reformatorji sami tožili radi splošno se razširjajoče podivjanosti, da so sami priznali, da je strahovita nravna popačenost začela neznanško rasti šele potem, ko se je vpeljal njih novi nauk. Istotam najdeš dokazano, da občna nravna izprijenost ni ostala brez vpliva na sodnji red, na kazenski zakonik, marveč da se je ravno kazala v nečloveških kaznih, nečuvenci okrutnosti sodnikov, v ječah in načinu usmrčevanja. Človeku vstajajo lasje na glavi, ko samo bere o teh stvareh. Dasi tudi so bili predpisi krvave sodnije Karola V. zelo strogi, so bili vendar napram kaznim XVI. in XVII. stol. prava igrača. Tu slišimo o rabi „natezalnika“, o hude bolečine provzročujočem „navijanju palcev“, o mučilih: „španjskih škornjih“, „meklenburškem stroju“, „brunšviskih črevljih“, „lüneburškem sedlu“, „železni devici“, „bamberški pripravi“. Dalje čujemo, kako so

zločincem v rane devali poper, sol, jesih, kako so jih pikale čebele in ose, kako se jim je v nos brizgljala žveplena tekočina, kako so jim roke za hrbet zvezali in noge obtežili itd. To pa so bile okrutnosti, ki so se godile že pri zaslišanju. Človek strmi in skoraj ne more umeti, da je mogoča taka krvoločnost. Način usmrčevanja samega se pa tako popisuje, da človeku zastaja kri v žilah.

Izvrševanje pravice in sodnji red vsakega naroda je gotovo merilo njegove omike in nramnega napredka; in ker je pogoj prave omike in pravi napredek v veri, je sodnji red in kazenski zakonik tudi merilo versko-nramnega značaja tega ali onega naroda. — Kako je tedaj moral propasti versko-nramni značaj krščanske Evrope, ko so mogli krščanski narodi, katerim vera prepoveduje žival mučiti, po protestantski reformaciji na tak grozni način grešiti nad svojimi, če tudi krivičnimi brati!

To, kar sem zdaj povedal o krščanskih narodih, gotovo tudi velja, morda v manjši meri, o starih poganskih narodih. Ako so tedaj mogli nekdanj nramni in krotki Rimljani (kakor jih imenujejo Livij, Sallust, Cicero, sv. Avguštín) sprejeti v svoj sodnji red in kazenski zakonik prestrašno smrtno kazen križanja, kako žalosten je bil versko-nramni stan tega naroda, kako nečlovešk je moral biti njegov družabni red!

Odrešenik sveta je trpel pod uradnikom rimskega cesarstva, Poncijem Pilatom, od njega kot oblastnika Judeje je bil obsojen k smrti na križu. — Od konca niso poznali Rimljani te kazni. Zdi se, da je strahovita kazen križanja imela svoj začetek v daljnem vzhodu pri samosilnih Asircih. Dediči njih države in tudi te kazni so bili Babilonci (Herodot), Medijanci in Perzijanci, tudi Indi (Diodor) in turonski Skiti (Justin) so jo imeli, zlasti so jo pozneje rabili Karthaginci. Opravičeno je mnenje, da so vpejlali Rimljani križ, ko so prišli v dotiko z narodi, kateri so ga že poprej rabili, morda v času punskih vojsk v tretjem stoletju pr. Kr., tedaj v času, ko je Rim vesel zmag nad Hannibalom in Kartaginci, Filipom Macedonskim in Antiohom Velikim, nehal biti mesto dobre nravi, zmernosti, krotkosti in pridnosti.

In judje? Po Mojzesovi postavi je bilo usmrčevanje obsojencev strogo določeno in uravnano, kar je obsojenca varovalo pred samosilnostjo sodnika in rabelja. Navadni načini usmrčenja so bili kamnanje, zadavljenje in obglavljenje. Ko je naročil Mojzes „obesiti prvake (ki so odpadli k malikovanju) na vislice“ (IV. Mojz. 25. 4.) in Jozue „obesiti kananejske kralje na kolih“ (Joz. 8. 29), ni bilo to pravo križanje, marveč le razobešaje mrličev.

Po Mojzesovi postavi se ni smel človek s kaznijo nikoli onespodobiti in ljudstvo napeljevati k surovosti po gledanju na krvavo mučenje. Križanje je tedaj prišlo k judom v času, ko so bili sirski kralji s svojo okrutnostjo in paganskimi šegami izpridili judovsko ljudstvo.

Iz vsega tega sledi, da je bilo križanje pri paganih in judih najhujša in najbolestnejša kazen. Ako niso križanih iz usmiljenja usmrtili, so trpeli tri do osem dni, dokler ni življenju konec storila lakota, ali bolečine, divje zverine ali golazen. Celu obešenje mrtvega trupla na križ je bilo znamenje največje sramote in zaničevanja. Rimljani so križ imenovali zadnjo in največjo kazen sužnjev in najbolj strahovito in grdo mučenje. To muko je pretrpel naš Zveličar.

Predragi! Grozovito smrt na križu je Bog izvolil, da po njej na svojem Sinu pokaže svojo pravičnost in ljubezen. Človek ne vé, ali naj bolj občuduje neskončno ljubezen Odrešenikovo, ali nezapopadljivo hudobijo onega nehvaležnega ljudstva, ki je dalo Sinu Božjemu tako plačilo za neštete dobre. Izmed vseh narodov zemlje je Bog najbolj ljubil izraelsko ljudstvo, da vzlic njegovi nezvestobi ga spominja po preroku Izaiju svoje ljubezni in usmiljenja: *Ali more žena pozabiti svoje dete, da bi se ne usmilila sinu svojega telesa? In ko bi ga ona pozabila, vendar jaz ne bom pozabil tebe.* (Iz. 49, 15) Ali je mogoče misliti si večjo ljubezen? Za to pa vodniki istega naroda vlečejo Sina božjega pred paganskega sodnika, da ga obsodi k najsramotnejši smrti, smrti na križu!

Peljejo tedaj Jezusa od Kajfa v sodnjo hišo, piše sveti Janez (18, 28.) ter pristavlja: *Bilo je pa s jutraj*, torej ne več noč, marveč jutro. V zgodovini je to najimenitnejše jutro, jutro, po katerem bo izšlo solnce odpuščenja, rešenja in milosti. *In oni niso šli v sodnjo hišo, da bi se ne omadeževali. Šel je torej Pilat venkaj* — najbrže je sklepal, da so pripeljali nevarnega zločinca, ker so dan preje prosili za vojaško pomoč.

Kdo pa je bil Pilat? Oblastnik, namestnik rimskega cesarja Tiberija v judovski deželi. Navadno je bival v mestu Cezareji ob morju, o velikonočnih praznikih pa je prihajal v Jeruzalem deloma, da v slučaju kakega upora odločno nastopi, deloma, da čuje pritožbe in prošnje judov. Tedaj je stanoval v trdnjavi „Antonia“ pri templju, kjer stoji sedaj turška vojašnica. Tu je bila torej ona sodnja hiša.

Kot visok sodnji uradnik rimski je bil Pilat gotovo omikan mož; pripadal je pa onim omikancem, kojim je bila vera zadnja stvar. Bil je omikanec brez vere, ali pa vsaj v verskih

zadevah čisto mlačen, kakršnih je dandanes med omikanci veliko. — Pilat je bil odločen, brezobziren mož, včasih celo krut; kjer je šlo za to, pokazati moč in veljavo Rima, je občeval z judi z uprav rimljanskim ponosom, poniževal jih je, žalil tudi v njih verskih čuvstvih, tako da so se pojavljali upori, ki so končavali z morijo. (Luk. 13. 1.) Poleg strogosti pa je kazal veliko slabost in strah, kadar se je šlo ga naklonjenost cesarjevo. Vzrok temu moramo iskati v brezznačajnosti poganstva, v pomanjkanju trdnega verskega prepričanja, kakor tudi v Pilatovi mlačnosti nasproti verskim resnicam. Mož mlačen v veri ni bil še nikoli v resnici velik in plemenit značaj. Tega jasen dokaz je Pilat. Kateri izmed milijonov in milijonov paganov je bil Bogu in Gospodu tako blizu kakor Pilat? Kdo tako blizu večni Resnici? Pilat je dobro čutil, da stoji pri njem nenavadno, nadzemljsko bitje — ali verska mlačnost ni odprla pota milosti Božji, *ker modrost ne gre v hudovoljno dušo, tudi ne prebiva v telesu, ki je vdano grehom.* (Modr. 1, 4.) Pilat je bil mož, ki je živel svetu in za svet, kje bi tedaj imel čas in voljo meniti se za versko gibanje, katero se je kazalo po celi deželi? O Kristusu se je govorilo po celi judovski deželi, a Pilat o njem ni vedel. Celó v njegovo družino, v njegov najožji domači krog je prišla močna resnica Kristusova; vsaj vemo iz sv. Matevža, da je Pilatova žena Klavdija dobro poznala „Pravičnega“. Kar ni ostalo skrito preprostim ženam, kar je nevera močno preganjala, za to se ni menil mlačni oblastnik, prva oseba v celi deželi, malomarni Pilat!

In vendar je v njem tlela marsikatera dobra iskra, mnogo boljši je bil od članov judovskega velikega zbora. Jožef Flavij piše o njem, da je imel čut za pravico in zdravo sodbo, iz cele tožbe tudi spoznamo, da je bil Kristusu naklonjen, da je hotel biti pravičen. Toda njegova verska mlačnost, ki je iz njega naredila neznačajneža, je bila tudi vzrok, da je obsodil nedolžnega. Marsikateri človek obsoja sedanji boj zoper cerkev in njeno duhovščino — da bi pa povzdignil svoj glas zoper tako počenjanje, tega poguma nima, boji se, da ga bodo „raztrgali“.

Zakaj so morali judje priti k Pilatu? Kakor priznava babilonski talmud, so judje štirideset let pred razdejanjem Jeruzalema, tedaj le malo let pred Kristusovo smrtjo, zgubili pravico usmrtiti obsojence, in rimski oblastnik je imel pravico potrditi ali zavrniti razsodbo judovskega velikega zbora. Kdo ne

vidi v tem božje previdnosti, ki je na ta način hotela, da se tudi paganski svet vdeleži odrešenja.

Pa še nekaj! Božja modrost se je poslužila hudobije Kristusovih sovražnikov, da se dopolni prerokba o načinu smrti Odrešenika. (Jan. 12. 32, 18. 32.) Vzrok namreč, zakaj so judje sicer zoprno pot k Pilatu sedaj voljno storili, je bil prav satansk. Niso želeli samo, da bi smeli Jezusa sploh kako usmrtiti — to bi bili dosegli, ko so ga tožili preklinjevanja — ne, oni so hoteli, da bo obsojen v najgroznejšo in najsramotonejšo smrt. Križaj ga je bil njih krik. Ta želja se jim je mogla izpolniti le tedaj, ako se jim posreči, Jezusa obdolžiti kot političnega zločinca, kot izdajalca in podpihovalca zoper cesarja. Za to se je tudi njih prva obdolžba tako glasila.

Toda pristopimo k sodbi sami.

Pilat pride ven in vpraša jude: *Kakšno tožbo imate zoper tega človeka?* (Jan. 18. 29.) Pilat kot sodnik vprašuje čisto pravilno. „Brez tožbe ni sodbe.“ Toda zviti judje pravijo, da bi naščuvali Pilata zoper Zveličarja: „Ko bi ta ne bil hudodelnik, bi ti ga ne bili izdali.“ (Jan. 18. 30.) Taki so malopridneži! Ne le da so ga obsodili sami brez prič, brez tožnikov, brez dokazov, zoper vsako pravico in v največji naglici, še šopiriti se hočejo ter brez določne obtožbe prisiliti takoj od konca rimskega sodnika, da dela kakor so oni! A zmotili so se, ponos rimskega uradnika so razžalili. Kako? misli si Pilat, jaz naj bom orodje vašega upora! „Vzemite ga vi, in ga po svoji postavi sodite“, reče nejevoljen. Iz tega odgovora so judje dobro spoznali, da niso gospodarji oni, marveč vendarle Pilat in zato jim ni drugega ostajalo, kakor za vsako ceno pridobiti za svoje naklepe onega, katerega so iz dna duše črtili. Sovraštvo do Jezusa je zmagalo nad sovraštvom do pogana. Zoper Kristusa in njegovo delo jim je tudi zveza s pagani dobra

Mi ne smemo nikogar umoriti. (Jan. 18. 31.) Tako? To pa smete: po krivem obtožiti in k smrti obsoditi najsvetejšega, z nogami teptati predpise božje postave? Toda še je pravica ne-le na nebu, marveč tudi na zemlji, in kar je Kristusu odrekal njegov lastni narod, to mu vsaj deloma priznava paganski sodnik, pri katerem bi to še najmanj pričakovali.

Pilat ukaže, Jezusa k sebi gori pripeljati. Stal je namreč na vzvišenem kraju, h kateremu je peljalo 28 stopnjic iz belega

marmorja. To so one svete stopnjice, po katerih je do smrti utrujen Zveličar na veliki petek moral večkrat gori in doli stopati, in katere je njegova presveta kri kropila in posvetila. Za cesarja Konstantina so jih prenesli v Rim in sedaj so v lateranski cerkvi, materi cerkvi celega krščanskega sveta, in milijoni kristjanov so jih poljubovali v nehinavskem spoštovanju iz hvaležnosti do Onega, ki je obložen z našimi grehi po njih stopal k grešnemu sodniku, sedaj pa sedi na desnici Boga Očeta vse-mogočnega.

Predragi v Kristusu! Pilat in Kristus si stojita nasproti — vladar nebes in zemlje in uboga stvar — trikrat sveti Bog pred služabnikom lažnjivih bogov, pred oblastnikom Bogu sovražne države. Oj sveti trenutek, ko je moral paganski svet iz ust Večnega slišati besedo resnice, katero iz lastne krivde skozi tisočletja že ni slišal. Ali je slutil Poncij Pilat, da stoji pred njim nesmrtni kralj večnosti, ko je pogledal zvezanemu Odrešeniku v obraz? Sodim, da je oseba Jezusova na Pilata naredila velik vtis. Kakor spoznaš plemenitaša ali vladarja celo v najrevnejši obleki po njegovem vedenju, nastopu, po hoji in uljudnosti, tako je govorilo iz obraza Jezusovega nekaj neizrečeno svetega, mirnega, zraven pa tako vzvišenega, kraljevskega, nepopisljiva čestitost, da je morala Pilata napolniti s spoštovanjem do Jezusa.

To Pilatovo spoštovanje do Jezusa je postajalo čedalje večje, in zato, če tudi bi mu ne bili judje povedali, da se „kralja“ imenuje, vendar bi umeli, zakaj ga je večkrat vprašal: „Ti si kralj Judov? Tedaj si ti kralj?“

Prav zvito so povedali judje Pilatu, da se je Jezus imenoval kralja; ker za kralja se razglaševati v podjarmljeni deželi brez cesarjeve vednosti je bila silo nevarna stvar. To je bila za Jezusa zanjka, in ko so judje molčali, da se je delal Sinu Božjega, so gotovo mislili, da bo brez dvojbe zapadel smrti že zato, ker se je imenoval kralja. Ali Odrešenik jim je prečrtal načrt. Čisto mirno vpraša Pilata, kako „kraljestvo“ ima v mislih, ali ono v judovsko-mesijanskem pomenu, ali v pomenu rimsko-političnem. To je pomenilo njegovo vprašanje: *Govoriš to sam iz sebe, ali so ti drugi povedali o meni?* In ko je Pilat odgovoril: „Kaj sem jaz jud? Tvoj narod in veliki duhovni so te meni izdali, kaj si storil?“ — da si torej ne misli družega kraljestva nego judje, dé Odrešenik: *Moje kraljestvo ni od tega sveta. Ko bi bilo moje kraljestvo od tega sveta, bi se moji služabniki pač*

bojevali, da bi ne bil judom izdan. (Jan. 18, 34—36.) Nato reče Pilat: „Tedad si ti kralj?“ In Jezus odgovori: *Ti praviš, da sem jas kralj. Jas sem v to rojen in sem v to prišel na svet, da pričam resnici. Vsak, kateri je iz resnice, poslušaj moj glas.* (Jan. 18. 37.)

Zveličar je torej Pilatu povedal, da je kralj, kakšno je njegovo kraljestvo, in kakšne podložnike ima, in Pilat je imel lepo priložnost, postati njegov podložnik — vsaj je stala pri njem večna „resnica“. Toda mlačnež Pilat je zavrgel to milost. „Kaj je resnica?“ To ni vprašanje resnico iščoče duše, to je izrek dvoma, izrek mlačne duše. Kakor bi hotel reči: Kdo more vedeti, kaj je resnica, če je resnično, da je Bog, neumrjoča duša, posmrtno življenje. Vsaj še naši največji modrijani Platon, Aristotel, Sokrat niso imeli o tem gotovosti. Ravno njih prepiri so spravili resnico na slab glas.

Dragi v Kristusu! Človeška pamet, ako misli prav, more priti do spoznanja resnice. Zato se ne morejo izgovarjati pagani, paganski modrijani, se ne bo mogel izgovarjati Pilat. O nesrečnež, zakaj si dvomil? Kako pa, če je po smrti vendarle drugo življenje, večno, življenje plačila? kako se boš čudil! Ali bi se ne bil svetil v zgodovini krščanstva poleg onih zvezd prve cerkve, kakor so bili: Sergij Pavel, Flavij Klemen, Dionizij Areopagit in drugi, ako bi bil čakal na Odrešenikov odgovor ter se po njem ravnal?

Ako pa ne moremo opravičiti pagana Pilata, kako bi mogli opravičiti može kristjane, kateri, dasi jih razsvetljuje luč pameti in razodenje božje, vendar ravno tako govoré, kakor Pilat: „E, kdo more vedeti, kaj je resnica; je-li kako življenje po smrti? Ali imajo katoličani resnico, ali protestanti, judje ali mohamedanci, ali pravoslavni Rusi?

Edino in celo resnico imajo odločno le katoličani; protestantizem je lažnjiva vera, upor krščanstva. Judovstvo je lažnjivo, ker taji temelje krščanstva, večlovečenje Sinu Božjega in odrešenje. Mohamedanstvo je vera Boga nedostojna in pravoslavje tudi ni cela in nepokvarjena vera Kristusova, ker taji podlago Kristusove cerkve, Petra in njegova naslednika, ker le ondi, „kjer je Peter, je Kristusova cerkev“, pravi že sv. Ambrož.

Ali bodo tedaj zavrženi vsi, ki niso katoličani? Gotovo da ne! Neskončno usmiljeni in pravični Bog gotovo ne bo pogubil onih, ki so nevedé in nezadolženo v zmoti, v kateri so se rodili in ostali, vedno pa so

želeli biti v pravi cerkvi, pripravljeni storiti vse, kar je treba k zveličanju. Taki se bodo zveličali, toda ne zato, ker so bili krivo-verci, marveč zato, ker so že po svoji odkritosrčni volji pripadali k pravi Kristusovi cerkvi.

Oni pa, ki so se v katoliški cerkvi rodili in so bili v veri poučeni, potem pa Kristusovo cerkev očitno zapusté in še druge v to zapeljujejo, taki naj se tresejo! Zakaj se veleizdajsko vpije: „Proč od Rima?“ Ker „Rim“ uči, da je Bog, in da njegova npravna postava veže vse vernike. Zato kričijo „proč od Rima!“, ker v protestantizmu sme vsak verovati, kar hoče, ker po protestantizmu ni treba dobrih del!

Ali vrnimo se k Pilatu. Prepričan, da je Kristus kak verski modrijan, gre k judom in jim reče: „Jaz ne najdem nobene krivice nad njim.“ Z bistrumnostjo je pregledal Pilat judovske laži. Jeza je zgrabila vodnike in kakor se že zgodi, da se tem bolj vpije, kjer ni dokazov, tako je rastel krik judov: „Ljudstvo šunta, ker uči po vsi Judeji, začenshi od Galileje do sem.“ (Luk. 23, 5.) Zveličar je zopet molčal. Pa molčanje, kakor pravi sv. Matevž, je naredilo na Pilata nenavaden vtis. Morda vprvič je spoznal oblast trpeče nedolžnosti, ki je govorila iz molčečega Kristusa. Skrivna moč krščanskega mučeništva je tukaj Pilatu kazala silo, zoper katero je bil rimski meč top. Pred svojim sodnjim stolom je videl Pilat že mnogo nedolžnih, a takega jetnika, kateri, dasi je znal govoriti z božjo močjo, je s svojim molčanjem in nadčloveškim mirom kaznoval in obsojal, doslej še ni videl. Takoj prvi pogled na Kristusa je pridobil trdo srce tega Rimljana, ki se je čedalje bolj k Jezusu nagibalo. Zato je skušal Kristusa rešiti.

1. Ko je slišal, da je zatoženec iz Galileje, ga je poslal k Herodu Antipu. Le-ta je bil sin Heroda Grozovitega in izvržek na kraljevem prestolu. Bil je to očiten prešestnik, ki je živel z ženo svojega lastnega brata, bil je morilec Janeza Krstnika, pohujšanje podložnikov. Odrešenik mu ni nič odgovoril. Razžaljen ga ukaže Herod odeti z belim plaščem in ga pošlje nazaj h Pilatu. Beli plašč je bil častna obleka vojvod in cesarjev, kadar so šli v vojsko, beli plašč so v Rimu nosili oni, ki so prosili za kak. urad — „kandidati“ so se imenovali, v dokaz, da so čisti, brez madeža. Herod ni slutil, kako pričevanje daje Kristusu z belim plaščem, da je čist, brezmadežen kandidat kraljevskega dostojanstva; ob enem pa je Pilatu razodel svojo sodbo o Jezusu, da je nedolžen

Zares, ta pot je bila za Jezusa najgrenkejša, ker so ga peljali k prešestniku. (Prim. Mat. 7, 6.) Herod je bil vesel, ko je Kristusa videl, mislil je, da bo vpričo njega njemu v zabavo storil kak čudež, iz katerega bi se norčeval. „Nečisto življenje treba živeti“, je pravil blaženi Klemen Hofbauer svojim dijakom, „da se iz svetih resnic krščanskih napravijo pravljice.“ Za prešestnika škoda vsake besede. Poskus s Herodom se Pilatu ni posrečil.

2. Ravno tako se mu ni posrečil drug poskus. Misleč, da sodi ljudstvo o Jezusu bolje, nego člani velikega zbora, dal mu je voliti med roparjem Barabo in Kristusom. „Navada je pri nas, da vam enega jetnika izpustim o veliki noči; hočete tedaj, da vam izpustim kralja Judov?“ „Ne tega, ampak Baraba! Bil je pa Baraba razbojnik.“ (Jan. 18. 39.) Ta drugi Pilatov poskus je bila krivica storjena Jezusu. Vsaj je priznal, da je nedolžen in vendar mu želi milost od ljudstva, milost se je skazovala le krivcem.

3. Še hujšo krivico je storil, ko je dal Kristusa bičati, kar je bil Pilatov tretji poskus, da ga reši. *Nato je tedaj Pilat Jezusa vsel, in bičal* (Jan. 19. 1.) Najbrže je hotel zadovoljiti nevoščljivosti judov in vzbuditi v njih sočutje. Kristusa so bičali rimski vojaki in s tem je dovolj povedano, kako grozno je moralo biti to trpljenje. Psalmistove besede: *Na hrbtu so mi orali orači in so narejali dolge brasde* (128. 3.) so se natanko dopolnile.

Bičanju se je Jezus podvrgel za grehe nečistosti; kajti kakor nobeden drug greh ne pripelje v pekel toliko duš, kakor nečistost, tako tudi nobeno trpljenje ni bilo za Jezusa toliko hudo, kakor bičanje. Raje kot bičanje, so hudodelniki trpeli smrtno kazen. Telesno razmesarjeni in polni ogojenih ran so se zvijali reveži še cele tedne v neizrekljivih mukah, dokler jih ni smrt rešila, če namreč niso umrli med bičanjem.

Judje so imeli tudi kazen bičanja, a postava je izrečno dovoljevala (Deut. 25, 3.) naštetih le štirideset udarcev; iz previdnosti so jih nakladali le devetintrideset, kakor vemo o sv. Pavlu (2. Korinčani 11. 24.), „da jih je petkrat po štirideset, enega manj prejel“.

Čuj, krščansko ljudstvo! Mnogi pravijo s sv. Jedrtjo, da je dobil Gospod Jezus 5000 udarcev! Sveti Ignacij mučenec in antijohenski škof imenuje v svojem listu do Rimljanov rimske vojake divje zverine. Peljali so ga namreč v Rim v smrt. On pravi: „Vklenjen sem bil noč in dan med desetimi divjimi zvermi, t. j. trumo vojakov, ki so tem hudobnejši in krvo-

ločnejši, čim bolj jim dobro storim in čim bolj potrpiam.“ (Cap. 5.) Zato nista mogla pekel in človeška hudobija izvoliti si boljšega orodja k groznemu bičanju nego rimske vojake, ki so bili v tem času prav za prav že izvržek vseh narodov. V krvi in okrutnostih in živinski pohotnosti vzrastli, od cesarjev samih podkupovani so se vedli ti ljudje tako, kakor bi bili človeški čut do cela izgubili.

Že orodje bičanja so Rimljani imenovali grozovito, in je bilo sramotno, bičati rimskega občana. Zato se je ustrašil stotnik, ko mu je sv. Pavel (Dj. Ap. 22. 25.) rekel: „Vam je-li pripuščeno rimskega moža in neobsojenega tepsti?“ In slavni paganski govornik Ciceron je v Rimu radi istega zločina zatožil Verra, nekdanjega oblastnika v Siciliji, in v svojem govoru je nejevoljen dejal: „Ali moreš utajiti, da so na glavnem trgu v Lylibeju pred očmi velike množice, pri tvojem sodnjem stolu in pred tvojimi nogami s šibami ubilil C. Servilija, rimskega občana in starega občana iz mesta Palerme? V celi Siciliji ni človeka, ki bi za to ne vedel. Z ranami tvojih rabeljev obdan, padel je rimski občan na tla pred tvojimi očmi!“ (Adv. Verrem II. lib. 5. 55.)

Toda, kaj je rimski občan proti Sinu Božjemu, ki je sam rekel: *Kdo izmed vas me more obdolžiti greha?* in o katerem je dejal sodnik Pilat, *da ne najde nobene krivice nad njim.* In le-ta je bil b i č a n! In kako je bil bičan! Čujte, kako popisuje napominani Ciceron bičanje rimskega občana Servilija: „Ko se je hotel Servilij še zagovarjati, ga je obstopilo šest rabljev; jezno ga prično tepsti s svojimi šibami, kar ga jame Sikst tolči z obrnjeno palico črez čelo in hripelj. Kri mu je tekla iz oces in ust in ubožec pade na tla. Zdaj še le je padal kakor gosta ploha udarec za udarcem na polmrtega, da so mislili, da je že izdihnil. Kmalu za tem je bil tudi v resnici mrtev.“

Prijatelji ljubi, z grozo glejte tukaj ostudno lice greha! Tu vidite, kako odkupnino je zahtevala Božja pravičnost za naše grehe, zlasti za grehe nečistosti in pohotnosti! *Varujte se nečistosti!* piše sv. Pavel (1. Kor. 6. 18.) Korinčanom in tudi nam!

Bičanje je ustavil Pilat. Mož vajen krvi in krvavih prizorov se je zgrozil, ko je videl Odrešenika, in ledeno srce je prešinito čustvo usmiljenja. *Pilat je tedaj spet venkaj šel* (Jan. 19. 4.) *in jim rekel: Glejte, pripeljem vam ga venkaj, da spoznate, da ne najdem nad njim nobene krivice.* Jezus je tedaj venkaj prišel, noseč trnjevo krono in škrlatasto oblačilo. In jim reče:

Glejte človek! Srce trgajoči pogled! Mrtvi kamen bi ganila strahovito razmesarjena podoba Zveličarjeva, ves se trese, kri teče v curkih, Pilat računa na sočutje ljudstva. Tukaj je hotel Zveličar ljudstvo zadnjikrat nagniti k pokori in rešenju.

Za hip se je zdelo, da bo zmagal dobri duh, ali le za hip. „Ko so ga tedaj videli veliki duhovni in služabniki, so vpili — ž njimi pa množica: „Križaj, križaj ga!“ Pilat je dobro vedel, da zmučeni Jezus more živeti le še nekaj ur, da pa morejo biti taki strahoviti ljudje, ki se hočejo veseliti zadnjega trpljenja tako nesrečnega človeka, kakor je bil Zveličar, je napolnilo pagana Pilata s studom. Zaničljivo jih zavrne: *Vsemite in krišajte ga vi; sakaj jas ne najdem krivice nad njim.* „Mi imamo postavo, in po postavi mora umreti, ker se je Sina božjega delal!“ (dogovarjajo judje. (Jan. 19. 8. 9.)

„Kadar je tedaj Pilat slišal to govornjenje, se je še bolj bal.“ Nesrečni Pilat! Mislil je, da bo Jezusa rešil, če se bo pogajal z oblastmi teme, da obvaruje pravičnost, če se bo umikal krivičnosti. Resnice ni iskal, zato je izgubil še pravičnost. Med Kristusom in Belialom, med lučjo in temo ni miru. Kdor ni odločno za Jezusa, mu nasprotuje, in kaj ti bo enkrat pomagalo, da si bil nekaj časa dobrega srca, če te bo Bog obsodil radi mlačnosti in neodločnosti v verskih stvareh.

Zadnja beseda Zveličarjeva: *Ne imel bi nobene oblasti do mene, ko bi ti ne bilo odsgorej dano,* (Jan. 19. 11.) je na Pilata nenavadno vplivala, ker pravi sv. Janez: *In odslej je iskal Pilat ga izpustiti.*

Judje so zapazili Pilatovo neodločnost, ob enem pa so se prepričali, da se morajo vrniti k politični obtožbi ter se dotakniti Pilatove najslabejše strani, namreč njegovega strahu pred svetom, in strahu, da pride v nemilost pri cesarju. „Ako tega izpustiš, nisi cesarjev prijatelj, zakaj vsak, kateri se kralja dela, cesarju zoper govori.“ To je odločilo. Kazaje na Jezusa, pravi Pilat: *Glejte, vaš kralj!* V odgovor mu doni grozno vpitje: *Proč š njim krišaj ga!* „Vašega kralja bom križal?“ „Nimamo kralja, razen cesarja!“ Pilat si umiva roke, češ „nedolžen sem nad krvijo tega pravičnega“, judje ga pa tolažijo: Ne boj se, Pilat! *Njegova kri naj pride nad nas in nad naše otroke!* „Takrat tedaj jim ga je izdal, da bi bil križan.“

Križ je bil že pripravljen in zdaj je še moral Jezus prehoditi križev pot, to je pot od Pilatove hiše na goro

Golgoto, ki je bila dolga kakih 1220 korakov. Kristusu naložé križ na rame in žalosten sprevod se premakne. Kako se opoteka ubogo jagnje! Rimski vojaki pa izvršujejo svojo nalogo. Nebrojna množica gre za njim, pozabi, kar je učil, kako je ljudstvo ljubil; ni je sožalne besede, ni je zahvalne besede. Mnogi so na strehah, da bi vse dobro videli. Kako ponižanje za Jezusa! On, ki je nekđaj hodil pred svojim ljudstvom v ognjenem stebru, je zdaj izvržek ljudstva. *Vsi, ki me vidijo, me zasmehujejo.* (Ps. 21, 8.)

Radi pregrozne utrujenosti bi Jezus ne bil prinesel križa na Golgoto, trikrat je padel pod njim. Rablji spoznajo, da bi utegnili umreti med potjo. Tu se judje bojé v prvič za življenje božjega jagneta. Kristusa morajo videti na križu, to je njih srčna želja. Simon Cirenejec je bil toli srečen, da je mogel prvi Jezusov križ nositi. Ko je dospel sprevod na Kalvarijo, slečejo Jezusa, pribijejo ga na križ in ga med dvema razbojnikoma povzdignejo od tal. Čednost je visela med hudobijo, resnico v družbi grešnikov vselej pribijajo na križ.

Sv. evangelisti so prav na kratko zapisali, da je bil Zveličar križan, ker radi žalosti najbrže niso mogli več zapisati. Stopite pod križ in poskusite s svojimi duševnimi močmi premišljevati Odrešenikovo trpljenje. V žaru vzhodnjega solnca, z razmesarjenim telesom mora umirati na križu! Okolu 12. ure so ga na križu povzdignili, le še kake tri ure mora trpeti.

Če tudi bi bil človek v svojem življenju zavržen, zapuščen, zaničevan, vendar kadar umira, čuti ž njim vsako dobro srce; in še tako velikemu zločincu se odpušča, ako se kesa in ga peljejo v smrt. Za veliko surovost bi se smatralo, preklinjati tacega nesrečneža. Ko pa je umiral Najsvetejši, tedaj se mu približa satanska hudobija še enkrat v vsi svoji zlobnosti. „No, učenik Izraela, govôri raz svojega prestola, vsaj imaš dovolj poslušalcev! Vsaj si Sin Božji, stopi doli in verovali ti bomo!“ Tako more govoriti sam hudobni duh, ljudje obsedeni. In žares je v teh ljudeh razgrajal satan, ker je vedel, da je konec njegovemu gospostvu. Zato prosi Odrešenik nebeškega Očeta: *Oče, odpusti jim, vsaj ne vedó, kaj delajo.*

Sv. očetje menijo, da je Zveličarjevo telesno žejo daleč presegalo hrepenenje njegovega Božjega Srca po zveličanju neumrjočih duš, in da ga je ravno ta nagnilo, da je zaklical: *Žejen sem!* Ni tedaj čudno, da se je tudi srce enega razbojnikov zganilo nad toliko ljubeznijo in da se je v svoji smrtni uri svojih grehov kesal ter tako dosegel večno kraljestvo.

Ravno tako je bilo naravno, da je narava začela žalovati nad trpljenjem in smrtjo svojega Gospoda. *In tema je nastala po vsi zemlji od šeste do devete ure*, pričajo poleg sv. evangelistov Celsus, Julij Afrikanski, Tertulijan, Phlegon, dvornik cesarja Hadrijana, in drugi.

Pa tudi v duši Kristusovi nastane tema — v drugo je Božja narava za hip jenjala tolažiti Jezusa, kar ga je v tolikih mukah krepčalo. Zdaj ob koncu življenja je hotel še enkrat občutiti ono pregrozno zapuščenost, s katero se je pričelo njegovo trpljenje na Oljski gori. *Kak dobiček je v moji krvi?* (Ps. 29. 10.) Poleg sebe vidi obupajočega preklinjavalca, ki bo vekomaj pogubljen, dasi ga je Njegova kri pokropila. Pred seboj vidi nehvaležno sveto mesto, katero bo zadela strahovita kazen božja, kakršne svet ni videl, in ondi zopet mrzlo truplo „sinu pogubljenja“ — Judeža. Iz globočine svoje duše kliče: *Moj Bog, moj Bog, sakaj si me zapustil!*

Tako bolešno Jezus še ni molil. Notranje in vnanje trpljenje je prišlo do vrhunca, a sedaj se je približal angel, da bi ga tolažil, da bi ga krepčal, ker bo kmalu konec velike daritve. Bolj in bolj slabí, kri neha teči, rane na rokah in nogah se raztezajo, in črne postajajo. Srce bije nepravilno, smrtne težave se oglašajo, okolu devete ure kliče Zveličar odkupljenemu svetu besedo zmage: *Dopolnjeno je!* in proti Očetu: *Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo!* Zemlja se trese, skale pokajo, glava s trnjevo krono se nagne, Jezus umrje na veliki petek.

Kaj naj še rečem kot besede apostola narodov: *On me je ljubil in dal samega sebe same.* (Gal. 2. 20.) Ljubil me je do zadnjega vzdihljeja in zame zdihnil svojo presveto dušo. Amen.

Dr. Robert Neuschl. — Fr. Hiersche.

Praznik sv. Jožefa.

Jezus, Marija, sv. Jožef — krmarji pri ladji našega življenja.

Kateri se po morju vozijo, njegove nevarnosti pripovedujejo. Sirah. 43, 26.

Tesno združeno z življenjem Jezusovim in z življenjem preblazene Device Marije je življenje sv. Jožefa. Postala je tako rekoč že splošna navada kristjanov, da izgovarjajo poleg Jezusovega in

Marijinega imena tudi ime sv. Jožefa. Ta tri imena so tista, katera kristjan vedno, posebno pa ob svoji zadnji uri najraje izgovarja. Kaj je tudi za kristjana bolj veselega in tolažljivega, kakor če zamore klicati imena najčistejših, najmogočnejših in najsvetejših oseb? Jezus je sam Bog, večni Sin večnega Boga! Koliko tolažbe dá Njegovo ime! Marija je mati Jezusova. Kakšen mir podeli ona kot mati vseh kristjanov! Sv. Jožef je rednik Jezusov, deviški ženin preblazene Device Marije, brez madeža spočete — koliko tolažbe more torej On podeliti! Zato je v resnici klic: Jezus, Marija, sv. Jožef, lep klic in ker je to trojno ime tako lepo med seboj združeno, zato vam bom danes o vsakem nekoliko povedal.

Neki slikar je narisal prav lepo sliko, namreč kako je bežala sv. družina v Egipt, ko je Herod hotel dete Jezusa umoriti. Jezus, Marija in sv. Jožef so se vsedli v čoln in so se nekaj časa peljali po morju. Slikar pa je napisal tele besede pod sliko: Sv. Jožef čolnič pelja, — Marija je zvezda morja, — Jezus valovom mir veli, — kakó naj se čolnič potopi?

Kar te besede pomenijo, to nas vse zadene. Kajti vsi smo v širokem morju, ki je nevarno naši duši. Zato si izberimo Jezusa, da bo ukrotil valove; Marijo, da bo nam zvezda vodnica na tem morju, in sv. Jožefa, da bo vzel v roke veslo pri čolniku našega življenja.

1. Najvažnejša stvar za tiste, ki se vozijo po morju, je ugoden veter. O če je veter ugoden, potem čolnič tako lepo plove naprej brez vsake nevarnosti, da je veselje. Toda če pride vihar, takrat je strah in groza. Kdor se je samó enkrat peljal po morju, ta vé, če je nastal le majhen vihar, kakšen strah je zavladal na ladiji. Poprej vsi veseli obrazi so kar naenkrat blede in vse s strahom pričakuje, kaj da bo. Če je ladija velika in močna, od para gnana, tedaj je že še malo upanja srečne rešitve; ali če je čoln majhen, takó da ga valovi pokrivajo, povejte mi, ali ne bi vsakega izmed vas pretresla groza, ko bi se nahajali tam na širokem morju? Jaz sem se samo enkrat peljal po morju, ko je bilo precej nemirno, toda tega prizora ne bom nikoli pozabil; ob viharju ne more nobena ladja naprej. Apostoli so se nekdam peljali čez Genezareško jezero. Ker je bil nasproten veter, so se celo noč trudili, da bi prišli naprej, toda ni se jim posrečilo. Pa če bi ladja ob viharju pri miru stala, bi še bilo, ali ladjo ženejo valovi nazaj, tako da ne more naprej priti. Nekdam so se peljali zopet apostoli po širokem morju. Nastal je velik vihar, Jezus je pa

spal. Zbudili so ga, proseč ga, naj jih reši, in res On je ukazal mir valovom! Dragi poslušalci, ali se nam drugače godi? Ali ne želimo tudi mi mnogokrat, da bi se že preselili iz tega življenja na oni svet? Ali ne želimo tudi sebi že pokoja? In kdo nas zadržuje? O kakó smo še navezani na marsikaj na tem svetu, da ne moremo naprej! Kakó radi bi šli že v večnost, ko bi se ne bali sodbe večnega Sodnika! Torej vidimo, da s čolnom svojega življenja ne moremo naprej, ker nas zadržuje greh, o zato zakličimo k Jezusu: *O Jezus, reši nas, mi poginjamo!* Z velikim zaupanjem torej kliči večkrat presveto ime Jezusovo! Saj je On še vedno ravno tisti, kakor takrat, ko je rešil svoje apostole! Njegova roka je še vedno mogočna, njegovo Srce je še vedno usmiljeno, njegova ljubezen je še vedno velika! On samo čaka, kedaj se boš približal k Njemu, in veliko bolj tebe ljubi, kakor pa ti Njega. O, zatorej se nas usmili, ti Jezus, ki zapoveduješ valovom morja, da se pomiré. Pomiri tudi valove naših strasti, da bomo srečno pripeljali čolnič svojega življenja v Tvoje naročje!

2. Eno najlepših imen, katero je dobila Marija, je gotovo Marija — „Morska zvezda“. — Mi ne moremo verjeti, kakó veseli so mornarji, ako plavajo v temni noči po širokem morju, ako ne vidijo ničesar drugega, kakor neizmerno široko morsko ravan, kako se zveselé, ako zagledajo na sinjem višnjevem nebu polno neštevilnih zvezd. Kako prijazno jim svetijo te zvezdice! Kako pa je grozno, če je v temni noči na širokem morju nebo polno črnih gromonosnih oblakov! Če se pa nebo zjasni, kako veseli so mornarji, saj to jim je znamenje, da bo vihar minul. Imajo tudi svoje posebne zvezde, katerih se zlasti zveselé, ker po njih uravnajo svojo pot! Glejte taka morska zvezda je tudi Marija. Na to morsko zvezdo se pa mi vedno oziramo na dolgem potu našega življenja. Prijazno nam sije ta zvezda in nam vedno kliče: O le plovite k meni, saj vas bom jaz pripeljala k svojemu ljubemu Sinu! Prišli boste k večnemu dnevu, ko se ne bo nikdar več stemnilo. Ne bojte se praznih strahov v svojem življenju! Pojdite za menoj, ki svetim pred vami! Če boste za menoj hodili, tedaj vas bom pripeljala k večni luči. — Ona sama je morala preživeti to življenje na zemlji in gotovo ni noben človek toliko pretrpel in prebolel, kakor ona; zato pa tudi ona pozna vse nevarnosti in valove tega sveta, zato nam pa tudi vé v vsakem slučaju pomagati! S v. Bernard imenuje Marijo najlepšo zvezdo na širokem

morju tega sveta! „Človek bodisi kdor koli“, pravi sv. Bernard, „ako vidiš, da te mečejo valovi v tvojem življenju sem ter tje, ako vidiš, da ne moreš nikamor priti, o ne obrni svojih očij proč od te prekrasne zvezde, ako hočeš, da se v teh valovih ne potopiš. Ako te obdajajo velike skušnjave, ako prideš med nevarno skalovje, vrtince in skalnate pečine, o tedaj poglej na to zvezdo, pokliči Marijo! Ako ti jeza ali poželjivost, strast tvojega telesa preti pogubiti čolnič tvojega življenja, o tedaj poglej na Marijo; ako pogledaš v svoje življenje, pa vidiš, da je tvoje življenje samo dolga vrsta pregreh, ako te peče tvoja vest, ako te kesanje naganja k pokori, ako se bojiš stopiti pred sodnji prestol; ako misliš, da si že izgubljen, da za tebe ni več rešitve; ako misliš, da moraš obupati, o poglej na Marijo!“ Tako pravi sv. Bernard. In v resnici Marija je tista prekrasna zvezda, ki naj nam vodi naše življenje; in srečna, lepa je misel, to njeno ime večkrat klicati na pomoč. Koliko ljudem je že ona rešila življenje; pojdite na božja pota v Loreto, Trsat in videli boste polno slik, kateré so darovali tisti, katerim je Marija rešila na morju življenje. Toda koliko več je rešila pa Ona duš ubogih grešnikov! Ne zanašajmo se v nesrečah na človeško pomoč, kajti človeška pomoč je kratka; še predno mislimo, nas vse zapusti. Mnogi ne morejo pomagati drugi pa tudi nočejo. Obrnimo se takrat na Marijo, da bi nas rešila. Ona nam hoče in zamore pomagati.

3. Mi pa imamo še enega mogočnega priprošnjika, katerega obenem z Marijo in Jezusom kličemo, namreč sv. Jožefa.

Ako je na morju vse tiho, ako ni prav nobenega viharja, ako je tudi nebo prav jasno, tedaj je sicer čoln na morju varen, vendar je velike važnosti, kdo ima vesla v rokah. Koliko ladij in čolnov se je že tudi pri mirni vodi in jasnem nebu potopilo, in koliko jih je prišlo drugam, kakor so mislili! Težko je po dolgi vožnji par tednov priti tudi do pravega kraja! Ne samo plavati mora varno čoln, ampak tudi priti mora v pravi kraj! Ali pa ni z našim življenjem, dragi moji, ravno tako? Če Bog komu pošlje sreče; časti in imetja, če se človek na vse načine prizadeva, če trpi in dela, ali ni samo od tega odvisno, kakšen je konec njegovega življenja? Če si tudi pridobi mnogo dobrih del, mora tudi ta dobra dela prinesti seboj na konec svojega življenja, paziti mora, da jih med potjo ne izgubi. Ne more pa noben človek drugače priti v večnost kakor s smrtjo. In kako slab je takrat človek! O gorjé mu, če je takrat popolnoma zapuščen, če nima več pameti

da bi se zamogel spokoriti in srečno se preseliti v večnost. O kako je takrat potreba, da kličemo: O Jezus, ukaži mir valovom, o Marija, sveti ti na strani, in sv. Jožef vódi ti moje življenje! — Bog je izročil življenje svojega Sina čistim rokam sv. Jožefa, on je bil njegov krušni oče, on je vzel v svoje varstvo Marijo in Jezusa; rešil jih je iz nevarnosti, ko je Herod hotel dete umoriti, on naj reši tudi nas, naj bo tudi naš krušni oče, naj tudi nas vzame v svoje varstvo! Posebno pazimo na to, da bo sv. Jožef naš pomočnik v zadnji uri. Izročimo svoje življenje sv. Jožefu ob tisti uri, ki bo najvažnejša v vsem našem življenju, ki bo odločilna za našo večnost. Da, sv. Jožef bodi krmar našega življenja!

In tako povabimo te svete tri osebe, naj vodijo naš čolnič, da se bode vse dobro izšlo, posebno, da bo konec srečen. Kaj bode tudi nas skrbelo, ako bomo imeli Jezusa, Marijo in sv. Jožefa za vodnika! Njim prepustimo vse skrbi in težave, sami pa mirno plavajmo pojoč veselo pesem:

Sv. Jožef naš čolnič pelja,
 Marija nam je zvezda morja,
 Jezus valovom mir veli,
 Kakó naj se naš čolnič potopi? — Amen.

Ivan Baloh.

Četrta postna nedelja.

1. Kristusovo trpljenje.

IV. Judež obupa. Sad greha je smrt.

Judež je vrgel v tempeljno srebrnike
 od sebe, se je vrnil ter je šel in se z
 vrvjo obesil. Mat. 27, 5.

Katekizem je majhna knjižica, pa obsega polno zlatih resnic. Resnica je, velika resnica je: „Edino hudo in zlo je greh!“ — Ljudje toliko tožijo nad težavami in križi, katere imajo na svetu; — varuj se greha, in vse hudo, vse zlo mine zate raz sveta. Tedaj pravični nimajo nič križev, nobenega bremena? Če tudi imajo nositi jarem, pa samo jarem, o katerem pravi Zveličar: *Moj jarem je sladek, in moje breme je lahko.* Pravični križ lahko nese, ker si nebesa služi; grešnik pa ga tudi mora nositi, pa si ž njim služi

pekel! Pravični Boga hvali za vsako breme, katero mu Bog naloži, in pravi: *Kar se Gospodu dopade, se naj zgodi, bodi češčebo bošje ime.* (Job 1, 21.) Grešnik pa kolne, kadar si nalaga breme, in Bogu sponaša trdo srce, kakor ničvredni hlapec v sv. evangeliju: *Gospod, vem, da si ti trd človek!* (Mat. 25, 24.)

Greh je edino kudo! O krščanska duša, tega edinega hudega, te edine jame se je treba ogibati, in vse je dobro. O bodi modra! Ti se morda huduješ nad Evo, da ti je raj zapravila in božjo zapoved prestopila: *Od vsega drevja po vrtu jej; — sadú drevesa pa, katero je sredi raja, nama je Bog prepovedal jesti!* O neumna Eva, od vseh dreves! Koliko tisoč lepih dreves je stalo po vrtu; in ona vtrga sad s prepovedanega drevesa. Krščanska duša, ali si ti modrejša? Rajši bodi sama na sebe huda. Vse veselje smeš uživati, samo greha se moraš ogibati. In tvoja roka ravno po tem veselju sega, ki je strupeno in dušo umori? O kak raj bi bilo naše življenje, vse bi nas veselilo: solnce in zvezde na nebu, vsaka cvetlica (Sv. Frančišek Ser.); in v naši duši bi bil mir, ki ga celi svet dati ne more!

Greh je edino hudo, — posebno pa je ostuden eden greh, tisti, katerega smo zadnjo nedeljo premišljevali, o katerem sveti apostol Pavel pravi, *da se naj niti ne imenuje med kristjani, kakor se spodobi svetim.* In na drugem mestu: *Nikar se ne motite: ne nečistniki, ne prešestniki . . . ne bodo posedli bošjega kraljestva.* (I. Kor. 6, 9.) Ne boste imeli izgovora: Motili smo se. Jaz sem vam celo uro pravil, kaka predrznost je in koliko osramotenje. In kako ljubi Jezus črti ta greh! *On je molčal;* niti besede jim ni dal; z nečistniki Jezus noče govoriti. Kdaj pa mi govorimo z Bogom? Če molimo! — Zaradi tega pa nečistnik ne more moliti, nima veselja do sv. zakramentov, božja beseda mu zaseda, ogiblje se spovednice, ker Jezus molčí, noče z njim govoriti.

Greh je edino hudo. O da bi nikdar v to jamo več ne zabredli! Pa mi smo slabi, človek je dostikrat slep, da ne vidi; gluhi, da ne sliši. To jamo bi dobro bilo zagradi in okolu, da se več ne zgrudimo v njo!

Kaj nas bo najprej obvarovalo greha? — Vprašajmo sv. Duha. On pravi: *Pri vseh svojih delih se spominjaj svojih poslednjih reči, in vekomaj ne boš grešil.* (Sir. 7, 40.) — Misel na smrt je torej najmočnejša opora, ki nas ne pusti v greh! — Tedaj o smrti moram govoriti.

O Jezus, zavoljo tvoje presvete smrti, s katero si celi svet odrešil, te prosimo milosti, da spoznamo strah smrtne ure, da sprevidimo, da je od naše smrtne ure cela naša srečna ali nesrečna večnost odvisna! O mati sedem žalosti, pomagaj nam pre-mišljevat!

I. Oddelek iz Jezusovega trpljenja pri sv. evangelistu Matevžu (27, 1—10.).

II. O smrt! Koga pač ta beseda ne prestraši! Britki sad greha, a vendar ga moramo vsi poskusiti! Grenki kelih, in vendar ga mora vsak piti! Vsi moramo umreti. *Ljudem je odločeno enkrat umreti!* (Hebr. 9, 27.) *Kdo je človek, ki živi in ne vidi smrti.* (Ps. 88, 49.) — Ni ga, ni, takega človeka, ki bi ušel smrti. Kralji in cesarji, mogočni in revni, ubogi in bogati, gospod in hlapec, vsi, vsi moramo umreti. „Smrt pobrati pod lopato, kar rodil je beli dan.“ O moja duša, pomisli: ven pojdeš enkrat iz tega telesa! *Prah se povrne v svojo prst, iz katere je bil vzet, in duh se vrne k Bogu, ki ga je bil dal.*

1. Pa pomisli tudi, moja duša, da dneva svoje smrti nihče ne vé. Ali pozimi, ali poletu, ali opoludne ali opolunoči, previdoma ali neprevidoma, po boleznih ali nagloma, ali boš imela časa spovedati se ali ne, ali bodo tvoj spovednik pri tebi pričujoči ali ne? — O, od vsega tega nam nič ni znano! *Čujte tedaj, ker ne veste, katero uro bo vaš Gospod prišel. To pa vedite, da, ko bi vedel hišni gospodar, katero uro tat pride, bi gotovo čul, in bi ne pustil podkopati svoje hiše. Torej bodite tudi vi pripravljeni, ker ob uri, ki je ne veste bo Sin človekov prišel!* Jezus uči, da je smrt tatu podobna! Prišla bode, pa kdaj ne vemo; samo to vemo, da takrat, kadar se je najmanj nadejamo, prej kakor menimo, — prav kakor t a t!

Stari pogani so si življenje in smrt mislili kot dve sestri. Ena sestra sedi pri kolovratu in prede nit življenja, in nateguje nit kolikor najbolj more, da bi prav dolgo nit spréla; druga sestra pa ne sedi, ampak poleg prelje stoji in drži škarje v roki in kadar si prelja najmanje misli, ji prereže nit življenja. Tako je res rahlo, kakor nit, naše življenje; človek stori vse, da bi ga podaljšal, pa smrt se ne vsede, ne počiva; in kadar človek misli, Bog vé, kako daleč še je smrt, in kadar najmanj misliš, stopi smrt pred te in ti zažene smrti nož v tvoje srce.

O mladenič, ne zanašaj se na dolgo življenje, in ne odlagaj pokore! V Najmu je bil zal in močen mladenič. Očeta mu je smrt pobrala; Najmčani so rekli: zdaj bo pač mladi moral za gospodarja biti, on bode sedaj desna roka materi, saj je že močan. Mladenič sam je že mislil na gospodarstvo, kako si ga bo vredil, na pohišstvo, na hlapce, dekile, na nevesto, in že morebiti na gostijo. In ko je mati njegova gledala v odprti grob rajnega moža, se je tolažila: da imam le sina, bode pa on palica moje starosti, na katero se bom opirala. Tako niti mati, niti Najmčani, niti sin ni mislil na smrt; in ravno takrat pristopi smrt in sinu prereže nit življenja. Zato tolika žalost, da se je Jezus usmilil i. t. d.

Kaj je pa človek? *Človek, njegovi dnevi so kakor trava; kakor cvetlica na polju, katera ocveti; veter potegne po nji, in nima več obstanka, in ne vé se ji več sa torišče.* Kosec pride, mrzel veter potegne! Tedaj ne zanašaj se na svojo *moško moč*. Kaj je lepše, kakor cvet, in kaj hitreje raste kakor trava, a smrtna kosa obema vzame življenje. Ko sem bil bogoslovec, je mladi gospod pravil: Jaz sem hrast, pa ravno ta hrast je smrt najprej podrla! Neka deklica v Švici je plesala; še ni mislila na počitek in spanje tisto noč — in že je šla k večnemu počitku. O bodimo pripravljeni, *ker ne vemo ne dneva ne ure, kedar bode Gospod prišel.*

Naglo pride, a včasih vendar potrka! Takrat je dobro, če potrka! Kdaj pa je to? Sveti Gregorij pravi, *da Gospod takrat trka, ko nam po težavni bolesni nasnanja, da je smrt blizu.* Pa včasih ne trka, srce zastoji i. t. d. Tako pravijo zdravniki, ki mrtvo truplo z nožem odprejo. Mi pa pravimo, da je s seboj nosil „mrtvaški list“, na katerem je imel napisano: *Človeku je odločeno enkrat umreti.*

Zato je smrt tako *britka*, ker ne vidimo naprej. „Tela praevisa“ — „udarci, katere naprej vidimo, manje ranijo“, ker jim lahko v okom pridemo; ako pa jih ne vidimo, nas močno zadenejo!

O kristjani, imejte vest v redu; ne en dan v smrtnem grehu ne ostanite! Koliko nespametnih kristjanov je, ki hodijo tedne, leta v grehu, poleg dobro spijo, se šalijo i. t. d. Kako jih je hudobni duh omamil! Ne odlagajte! Kaj, če bi učenec še takrat hitel računati, ko že gre učitelj po stopnicah? Bo vse pokvaril, ne bode šel v višje šole, ampak pognali ga bodo vun iz šole!

2. Smrt nas loči od tega sveta. Že zategavoljo, ker je smrt kazen, je britka. *Smrt je plača sa greh. Kakor je po enem človeku greh prišel na svet in po grehu smrt, tako je tudi smrt na vse ljudi prešla, ker so vsi v njem grešili.*

a) Nas loči od naše hiše, premoženja, solnca i. t. d. Kralj Anon Amalekitov je bridko zdihoval, ko se mu je bližala smrt: *Tako tedaj loči britka smrt.* Nek bolnik je držal verižico prav močno; mislili so, da rožni venec — pa je bila možnja denarjev. Neka devica je umirala, pa tako močno prijala za mrtvaško svečo, da jo je zlomila. O kako težko se je ločila od ljube luči, ko jo je začela smrtna noč obdajati!

b) Od rodbine. Oče je dajal na smrtni postelji blagoslov svojim otrokom; takih britkih solz še nisem videl, kakor so dobremu očetu takrat po licu tekle!

c) Od duše. Telo in duša sta človek. Tako težko se loči, da človeka uniči; potem namreč ni več človek. Kako se vije, kako se meče po postelji, kako globoko zdihuje! Časih več ur, cele dni, tedne umirajo!

Ker je ločitev tako težka, ne vežite svojega srca na svet, — na posvetno veselje, na greh. *Želje grešnikov bodo zginile.* Druge želje ni imel, in te ga bodo zapustile; zato pa pravi David: *Grešnik bo to videl in se srdil, s sobmi bo škripal in koprnel.* (Ps. 111, 10.) Tako Judež! — Redovniki pa že prej svet zapustijo, da jim je potem ložja ločitev!

3. Našo večnost odloči!

Kamor se drevo nagne, tje pade in obleži! — celo večnost obleži! Ali presajeno v nebesa, ali vrženo v pekel — tam obleži.

Kar človek seje, to bode šel. Kdor tedaj seje v svojem mesu, bo od mesa tudi šel pogubljenje; kdor pa seje v duhu, bo od duha šel večno življenje. (Gal. 6, 8.) — Kako veselo ženjica sega po pšenici in zbira klasje v svojem naročju v bogati snop! Tako bomo veseli želi večno življenje. Kako žalostni pa bomo, če si našanjemo polno rok pogubljenja!

Kaj si že nasejal? Morebiti še njive nimaš v redu. Kjerbodi se ne more začeti sejati; postavim, kjer je polno kamenja in trnja. Tedaj najprej si njivo pripravi; poberi kamenje, izkrči trnovje: spovej se zdaj o velikonočnem času; potem šele moreš sejati. *Preorjite si ledino in med trnje kar ne sejajte!* (Jer. 4, 3.)

Mojzesa je Bog peljal ob uri smrti na goro Nebo in mu odtam pokazal obljubljeni deželo, in potem je Mojzes umrl. Kaj bomo pač zagledali, če ob smrtni uri stopimo na prag večnosti? ali tudi obljubljeni deželo? ali pa kraljestvo hudičevo? O srečni Mojzes, ti si res lahko umrl. — Pa bogotajec Gambetta — o strašna osoda! Bi rad odbežal, pa noge ga niso nesle; na pomoč bi klical, pa jezik mu je odrekel!

Smrt, ostrašna smrt! Zdaj se bode odločilo! Kaki pogrebci pridejo? Lazar je umrl in angelji so nesli njegovo dušo v Abrahamovo naročje; bogatin je tudi umrl, in pokopali so ga v pekel. O, kaki pogrebci bodo prišli? Bodo te angelji nesli? ali bodo hudiči pogrebci? Ljuba mladina, si že videla naslikano kako nedolžnost umira, in angelj jo nese v nebesa; in grešnika, ki ga že čaka hudič poleg postelje?

Poglejte na Jezusa, kako sprejme smrtno obsodbo — to je smrt pravičnega. Poglejte na Judeža — to je smrt grešnika! Izvolite!

Modri bodimo, ne zamudimo pokore. Ob smrtni uri bo prepozno. Modre device itd.! Tako živi, da boš lahko umrl. — Kedar si se rodil, si se ti jokal, mati se je veselila; skrbi, da kadar umrješ, bodeš ti vesel, drugi naj jokajo! Sv. Neža. Ne zamudimo! Kedaj bi začel pokoro delati? En dan pred smrtjo! — Kedaj umrl? — Ne vem! Torej!

O Jezus, o Marija, o sv. Jožef! dajte nam milost srečne smrtne ure! Amen. *Dr. I. Križanič l. 1885. — Priobčil Fr. Stuhec.*

2. Secunda post naufragium tabula.

IV.

Delajte pokoro, zakaj nebeško kraljestvo se ie približalo. Mat. 4, 17.

In vsi ljudje, kateri so se bili, so šli to gledat (Jezusovo križanje); kadar so videli, kar se je zgodilo, so trkali na svoje prsi in se vrnili. (Luk. 23, 48.) Tudi mi se trkajmo skesano na prsi in kličimo k Bogu za milost in usmiljenje: *Bog, bodi milostljiv nam grešnikom!* Pravični Bog, če si od svojega Sina zahteval tako odkupnino, kaj čaka še le nas, uboge grešnike? Kaj naj storimo, da te potolažimo? Odgovor se glasi: *Delajte*

pokoro; če se ne spokorite, bote vsi poginili, (Luk. 13. 3.) tako govori Zveličar.

Ko so pa začeli apostoli oznanovati Kristusa križanega in so množice potrto popraševale: *Kaj nam je storiti, mošje, bratje?* je odgovoril Peter: *Spokorite se!* (Dj. ap. 2. 38.)

Toda ne le po Kristusu, marveč tudi v vseh časih pred Kristusom je Bog zahteval pokoro kot pogoj odpuščanja in usmiljenja.

Delajte pokoro, je klical pravični Noe hudobnim ljudem skozi 120 let, katere je dal Gospod sprijenemu ljudstvu; zraven pa je delal očak velikansko ladijo. Jona je moral oznanovati pokoro Ninivljanom, pokoro je zahteval Bog po prerokih, kadarkoli je grešilo izraelsko ljudstvo.

Delajte pokoro, je bila prva beseda sv. Janeza Krstnik a *sakaj nebeško kraljestvo se je približalo.* (Mat. 32.) *Gadja rodovina! kdo vam je pokazal bežati pred prihodnjo jeso?* *Storite torej vreden sad pokore.* (Mat. 3. 7.)

In prva beseda, s katero je pričel Zveličar svojo učiteljsko službo, se je glasila: *Delajte pokoro, sakaj nebeško kraljestvo se je približalo.* (Mat. 4. 17.) In kot namen svojega poslanja na svet določuje: *Nisem prišel klicat pravičnih, ampak grešnike.* (Mat. 9. 13.)

Kar pa je veljalo v vseh dobah kot pogoj božjega usmiljenja čemur so se morali podvreči ljudje v vseh časih, temu se moramo podvreči tudi mi, podvreči se mora naša doba Bogu odtujena, ako hoče zadobiti milost in usmiljenje.

Delajte pokoro, je dejala tudi Mati Božja, ko se je prikazovala v Lurdu preprostemu, ponižnemu dekletu in pri tem je gledala proti nebu s prosečimi in žalostnimi očmi.

Pokora mora torej biti nekaj posebnega . . .

Neskončno pravični Bog ima gotovo pravico, ko nam je odpustil ves dolg, določiti pogoje, pod katerimi nas hoče sprejeti zopet za svoje sinove in dediče nebeškega kraljestva. In dasi tudi bi se radi pesnik Heine in za njim socialni demokratje norčevali iz nebes in jih Virchow primerja zelenemu travniku, n e b e s a s o, in kdor za nje ne mara in se iz njih norčuje, gotovo vanje ne pride. Ako tedaj hočemo mi gori priti, moram vam povedati kaj moramo storiti, ker kaj je storil Bog za nas, to že vemo.

Z besedo, *dopolnjeno je,* je bila dovršena sprava. Za nas ni mogel Bog več storiti. Nebeška vrata so odprta, Bog je voljan

nas pritisniti na svoje očetovsko srce, seveda če bomo od svoje strani izpolnili pogoje, katere od nas zahteva. K zveličanju ne sili Bog nobenega, vsakemu pusti prostost. Torej je jasno, da se mora od naše strani nekaj zgoditi, da se moramo tudi mi lotiti dela, da sad odrešenja postane naš sad. Tu veljajo besede sv. Avgušтина: „On, ki te je vstvaril brez tebe, te ne bo zveličal brez tebe.“

Lažnjivi protestantizem si kaj lahko predstavlja človekovo spravo z Bogom, človekovo opravičenje. — Po protestantovskem načelu zadostuje samo verovati, da so ti radi zasluženja Jezusa Kristusa odpuščeni grehi in tako smeš vedno, če tudi vsak dan po krivem prisegati, krasti, ropati in preklinjati, samo da trdno veruješ, da zasluženje Kristusovo za tvoje grehe zadostuje *in si opravičen* in po takem življenju moreš v nebesih celo večnost sedeti poleg svetnikov in Matere Božje; da, Luter se je predrznil izreči: „Greši veliko, a veliko trdno veruj!“

Da, prijatelj, to bi bila zložna pot v nebesa! Ali vprašam: Vodi li tak nauk k poboljšanju življenja? Ali ni naravnost vodnik in kažipot v greh? Ali ne postane človek za greh malomaren? Ali ni to v svojem začetku nenravno? Ali naj bo to vreden sad pokore, ki se od nas zahteva? Tu imate malo sliko one lagotne protestantske vere, katero mnogi dandanes tako čislajo, ker jim je npravna postava Jezusova pretežavna in neprijetna.

Katoliški nauk — edino pravi nauk — se v tej stvari glasi drugače: Po Jezusovem trpljenju in smrti so vsi ljudje zadobili sredstva zveličanja, toda kakor koristi zdravilo le tedaj, ako se rabi, tako nam morejo Jezusove zasluge koristiti le takrat, ako si jih duša prilasti. Da pa njegove zasluge in sad njegovega odrešenja postanejo naše zasluge, treba je:

A. prizadevati si, da postanemo Gospodu Kristusu kar najbolj podobni, to je: moramo delati pokoro, živeti življenje pokore,

B. živeti brez smrtnega greha, ali živeti nadnaravno življenje, in ako smo je zgubili po smrtnem grehu, moramo prejemati zakramente od Kristusa postavljene v odpuščanje grehov.

A. Pred vsem nam je treba delati pokoro. V čem obstoji ista?

Pokora v tem smislu je čednost različna od zakramenta sv. pokore. Čednost pokore je del krščanske pravičnosti in

obstoji v vednem prizadevanju zadostovati Bogu za razžaljenja. Pokora v tem smislu je potrebna vsem odraslim ljudem brez izjeme. In zakaj? Ker po pokori se Kristusu najbolj približujemo in naše življenje postaja podobno njegovemu. Ali morda ni bilo Jezusovo življenje življenje pokore, trpljenja, življenje vednega zatajevanja in poniževanja? Ali pa mu morda ni ravno to življenje pridobilo njegove slave? *Ali ni bilo potrebno, da je Kristus to trpel, in tako v svojo čast šel?* (Luk. 24. 26.) V tisto čast hočemo enkrat priti tudi mi, zato moramo tudi sedaj hoditi za Jezusom. — *K temu ste poklicani*, piše sv. Peter (I. Pet. 2, 21.) *ker je tudi Kristus za nas trpel in vam je zapustil zgled, da hodite po njegovih stopinjah.* To misel prekrasno razpeljuje sv. Leon papež v svojem govoru na tiho nedeljo. K besedam apostolovim: *Vsi, ki hočejo pobožno živeti v Kristusu Jezusu, bodo preganjanje trpeli* (II. Sim. 3, 12.) pravi: „Kakor moramo vedno pobožno živeti, tako moramo tudi vedno trpeti“. Besede pa: *Kdor ne vzame svojega križa in ne hodi za menoj, ni mene vreden* (Mat. 10. 38.), veljajo vsem vernikom, celi cerkvi; kakor je tedaj celega telesa (Kristusovega) dolžnost pobožno živeti, tako moramo tudi v vsakem času križ nositi. Ali bi se morda hoteli ogniti pota, po katerem je moral hoditi naš najvišji vojskovodja, in ki se imenuje njegov kraljevi pot?

Da prijatelji, sprijazniti se morate z mislijo in resnico, da pelje v večno slavo ozka in trnjeva pot, da moramo vsi za Kristusom hoditi križevi pot, da si moramo po mnogih težavah in zoprnostih zaslužiti nebeško kraljestvo. *Če le š njim trpimo, bomo tudi š njim poveljučani*, uči sv. Pavel. (Rim. 8. 17.) Trpeti pa moramo tem rajše, *ker se trpljenje sedanjega časa ne dá primeriti prihodnji časti, katera bo nad nami rasodeta.*

Toda že slišim ugovor: „Kaj bote pa vi govorili o trpljenju in težavah? Nobenemu se tako dobro ne godi, kakor duhovniku“ Da, tako dobro se nam godi, da bo vsak dobro pomislil, ali naj postane duhoven, ali ne; tako dobro se nam godi, da se duhoven kmalu ne bo smel prikazati na ulicah, ako ne bo hotel, da ga zasmehujejo. *Vsem ljudem smo v sasmeh.* In zakaj? Zato, ker kažemo na zapeljivce ljudstva, da bi se jih mogli vsi varovati, ker hočemo, da bodo narodi zopet srečnejši, kadar se povrnejo h Kristusu. Le vzemite v roke liberalne časopise, in videli bote, kako dobro se godi nam katoliškim duhovnom. Ljubi moji! Tudi

duhoven je človek, ki čuti in zato nas boli, ko se z nami tako grdo ravna. Vzlic temu pa zagotavljam naše nasprotnike, da je naš ponos, da moremo trpeti za Kristusom, in da jim za nobeden denar ne izročimo od Boga nam izročena ljudstva! To le tako mimogrede.

Še enkrat ponavljam! Nič ne pomaga, vsi morajo trpeti, ki hočejo za Kristusom! „Per ardua ad astra!“ — „po potu križa, vsak se nebu bliža“, to pa iz važnih vzrokov.

1. Veste dobro, da je naš praoče po svojem grehu prečrtal prvotni načrt, po katerem nas je hotel predobri Bog pripeljati k našemu večnemu cilju. Pot, za katero se je odločil Adam, ni peljala k Bogu. Zato je Bog poslal novega človeka, svojega edinorojenega Sina, da skozi 33 let živi človeško življenje in nam pokaže pot, ki vodi k Bogu, da živi tako življenje, kakršno mora živeti vsak, ki hoče priti k Bogu.

Življenje Jezusa Kristusa je seveda tako vzvišeno, da je za nas nedosežno, a kljub temu je in ostane naš vzor in mi se moramo prizadevati, da se mu deloma približamo. Življenje Odrešenikovo kot najlepši vzor vseh čednosti je bilo tudi najpopolnejši vzor čednosti pokore. Kar pa je bilo delež naše glave, našega brata in najvišjega gospoda, to naj bi ne bil naš delež? Pot Kristusova naj bi nam bila zoprna, za nas sramotna?

Kako lepo govori Urija, ko ga David pošlje, da se v svoji hiši odpočije: „Skrinja Božja in Izrael in Juda prebivajo v šotorih, in moj gospod Joab in hlapci mojega gospoda po tleh ležé, in jaz bi šel v svojo hišo, da bi jedel in pil? Pri tvojem življenju in pri življenju tvoje duše, tega ne storim!“ In ko je Sin božji, prava skrinja zaveze, živel spokorno življenje, bi mi hoteli življenje veselja in radosti? Ker smo tedaj bratje trpečega Zveličarja, moramo tudi mi živeti življenje trpljenja, stradanja, zatajevanja, življenje pokore in mimo sveta tako hoditi, da ne izgubimo večnosti. Pa tudi, zakaj je živela težavno, spokorno življenje Marija, ona, ki je bila spočela brez madeža izvirnega greha in ni storila nobenega osebne greha? Zakaj so se pokorili svetniki, tudi taki, ki nikdar niso izgubili svoje nedolžnosti? Zakaj? Da so se približali Kristusu in mu postali enaki. Mi pa, revni grešniki, ki smo storili toliko grehov, mi bi ne hoteli delati pokore?

Nenavadno ostro spokorno življenje velikih svetnikov in svetnic mora tudi nam biti spodbudljaj, da se vedno pokorimo i mi, tudi tedaj, ko so nam bili odpuščeni grehi v zakramentu sv. pokore.

Zavoljo odpuščenega greha ne bodi brez strahu (Sir. 5, 5) Sv. očetje, sv. Janez Zlatoust, sv. Hieronim kažejo na Davida; gotov je bil, da mu je Bog odpustil greh, vsaj mu je dejal prerok Natan: *Gospod je tudi tvoj greh odvesel, ne boš umrl.* (2. Kralj. 12. 13.) In vendar kako je jokal ta kralj, koliko kesanje in žalost govori iz 50. psalma: *Usmili se me, o Bog, po svoji veliki milosti. Operi me čedalje bolj od moje krivice . . . Ker spoznam svojo hudobijo, in moj greh je vedno pred menoj.* Davidov greh je bil silno velik, a kakor pravi sv. pismo (3. Kralj. 15, 5) bil je edini greh v njegovem življenju — in kak spokornik je bil David! In odkritosrčni Peter je jokal celo življenje! Sv. Pavel je trl svoje telo, sv. Peter Alk., sv. Alojzij sv. Marjeta Kort. so znani spokorniki in spokornice. Trpeti so želeli, čedalje več trpeti, dobro vedoč, da, če bodo bolj trpeli, se bodo tem bolj približali svojemu Učeniku in Odrešeniku.

Pokoro tedaj delamo, da se kar najbolj približamo Jezusu in mu postanemo enaki. So pa še drugi razlogi za pokoro.

2. Samo dva pota sta, ki peljeta v nebesa: pot nedolžnosti in pot pokore. Kdor ni hodil po prvem, mora hoditi po drugem; kdor se boji drugega, naj hodi prvega. Pot nedolžnosti je najgotovejša, za Boga najčastnejša, za nas najslavnejša. Toda, koliko jih je, ki po tem potu hodijo! Vem, da je pot pokore težavna, ker se je boji naša poželjivost. Vzlic temu pa velja Odrešenikov izrek: *Če se ne spokorite, bote vsi ravno tako poginili.* (Luk. 13, 5.) *Bog je sicer čase te nevednosti pregledal, zdaj pa oznanjuje ljudem, da naj vsi povsod pokoro delajo.* (Dej. ap. 17, 30.) Brez pokore ni in nikdar ni odpuščanja grehov, tudi v spovedi ne. Pokora je denar, s katerim plačujemo nakičeni dolg pri Bogu, denar, ki edino velja pri njem. S trenutkom, ko si storil prvi smrtni greh, si stopil v nepregledno vrsto onih, ki so vezani na pokoro. Enkrat izgubljena nedolžnost se nikoli več ne povrne, in ker se ne povrne, ne vrne se tudi njen znak; raditega se ne znebiš pečata greha — grečnik ostaneš, dasi tudi pomiloščen, in radi tega imaš dolžnost delati pokoro.

Pomni nadalje, da je odpuščanje grehov milost zadevajoča dušo, toraj nadnaravna milost. O njej pa ne moreš imeti gotovosti, razen po razodenju božjem. Čim bogatejša bo tedaj tvoja pokora, tem gotovejše tvoje pomiloščenje. Pokora je trda beseda, trda, resna stvar, a tudi človekovo življenje je trdo, resno. Ali pa je človek kaj dosegel brez truda? Da dosežemo največje dobro, na

bi bilo brez težav? Oj! kolika čuda bi svet videl, ko bi se dala pogubljenim le kratka doba, le ena ura, kaka pokora bi to bila! Če si pa storil le eden smrtni greh, zaslužiš ime pogubljenega, zaslužil si pekel, in v tem hipu bi bil lahko pogubljen. Bog te ga je obvaroval, dal ti je čas, da delaš pokoro, in ti ne bi hotel?

B. Če hočemo deležni biti sadú Kristusovega odrešenja, moramo dalje živeti brez smrtnega greha, ali živeti n a d n a r a v n o dobro življenje, in če smo je po smrtnem grehu izgubili, moramo prejemati z a k r a m e n t e, katere je postavil Gospod Jezus v odpuščanje grehov.

Ker je blaženost večnega življenja nadnaravna, to je, da presega naše naravne moči in želje, mora biti tudi pot in sredstva, ki k njej vodijo, mora biti tudi naše življenje nadnaravno, dobro. Kakor bi pa žlahtno sadje zaman iskal na divjaku, tako nismo tudi mi ljudje sami od sebe zmóžni, živeti nadnaravno dobro življenje; zato je neskončno dobri Zveličar v svoji neskončni ljubezni postavil posebne zakramente, po katerih nam daje svoje nadnaravno dobro življenje. To življenje nam daje najprvo po zakramentu sv. krsta, po posvečujoči milosti, po kateri nam je možno živeti nadnaravno življenje in delati dobra dela, potrebna za večno zveličanje. Na nas je ležeče, da si ohranimo isto milost kot najdražji biser, in če smo jo izgubili s smrtnim grehom, da jo zopet zadobimo po zakramentu sv. pokore.

Z drugimi besedami: Dediči nebeškega kraljestva morejo biti le otroci božji. Ker pa pridemo na ta svet kot *otroci božje jese* (Ef. 2, 3.), postanemo pri sv. krstu po posvečujoči milosti božji deležni božje nature (2. Pet. 1. 4.), otroci božji. In če smo to neprecenljivo plemstvo zgubili po smrtnem grehu, je moremo zadobiti po drugem krstu — sv. pokori, katero sveti očetje imenujejo *drugo rešilno desko po razbitju ladje*.

Zakrament sv. pokore je zakrament, v katerem v to pobleščen mašnik namestu Boga odpusti grešniku po sv. krstu storjene grehe, če se jih resnično kesa in odkritosrčno spové ter ima resno voljo, poboljšati se in zadostovati za nje.

Dragi prijatelji! Kaka sreča za nas katoličane, da imamo poseben zakrament, ki nam more vsak trenutek gotovo odpustiti vse naše, tudi največje grehe. Kajti v katoliški cerkvi imajo škofje in mašniki od Jezusa podeljeno oblast, grehe odpuščati vsem spokornim grešnikom. To spričujejo besede Kristusove sv. Petru: *Tebi dam ključe nebeškega kraljestva, in karkoli boš za-*

vesal na zemlji, bo zavesano v nebesih, in karkoli boš razvesal na šemlji, bo rasvesano v nebesih (Mat. 16. 19.) in iste besede apostolom: *Karkoli boste rasvesali na zemlji, bo rasvesano v nebesih . . .*, s katerimi je obljubil postaviti zakrament sv. pokore.

Protestantje odgovarjajo: Z besedami: „Tebi dam ključe nebeškega kraljestva“ itd. je apostolom in njih naslednikom dana oblast, oznanovati vernikom, da jim je že radi Kristusovih *z a s l u g ž e o d p u š č e n o*, niso pa prejeli oblasti odpuščati greha v resnici. Vprašam vašo pamet: ali se komu daje ključ le v to, da ž njim oznanuje, da so vrata odprta ali zaprta? Jaz menim, da se s ključem odpira in zapira. Zato so z besedo „ključi“ nebeškega kraljestva Peter in njegov naslednik in apostoli in njih nasledniki dobili oblast nebesa odpirati ali zapirati; zato se morajo one besede v prvi vrsti nanašati na odstranjenje grehov, kateri ovirajo vstop v nebesa. Zato bi bila ta apostolom podeljena oblast čisto brezpomembna, ako bi v njej bila samo pravica oznanovati, da so zapreke odstranjene. (Pri protestantih je bil ta krivi nauk dosledno nadaljevanje zmote Ker učé, da se grehi odpuščajo po veri in ker nimajo postavne duhovščine, ki bi s pomočjo Kristusovo odpuščala grehe, niso vedeli kaj začeti z oblastjo ključev in zato so razlagali: Ključi se dajejo v to, da se oznanuje, da so nam grehi odpuščeni.)

Obljubljeno oblast grehe odpuščati je Odrešenik apostolom podelil po svojem vstajenju, ko je k njim prišedši vanje dihnil in rekel: *Kakor je oče mene poslal, tudi jaz vas pošljem. Prejmite sv. Duha, katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni, in katerim jih boste sadržali, so jim sadržani.* (Jan. 20, 21.)

Grehe odpuščati more samo Bog, so ugovarjali nekdanj judje, ko je rekel Jezus mrtvoudnemu: *Zaupaj sin, odpuščeni so ti tvoji grehi.* Istina je, da more grehe odpuščati edino le Bog, da pa je Jezus Bog in da torej tudi more odpuščati grehe, je spričal s čudežem, ko je rekel mrtvoudnemu: *Vstani, vsemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom.* (Luk. 5. 24.) A to svojo oblast je izročil apostolom, rekoč: *Dana mi je vsa . . . Kakor je oče mene poslal . . .*

Predragi! Kako tolažilno je to za nas, da smo udje cerkve, katere služabniki edini imajo od Boga oblast odpuščati grehe! Kako nespametno pa in nehvaležno je, odrekati se katoliški cerkvi

ter k mnogobrojnim grehom pridevati še odpad, česar ne more odpustiti nikdar noben protestantovski pastor.

Le berite izjave plemenitih protestantov, ki so se vrnili h katoliški cerkvi, in vprašajte jih, zakaj so se vrnili, in porečejo vam, da so pri pastorjih zastoj iskali pomoč in odpuščanje grehov.

Začetkom l. 1900 je pisal protestantski list „Reichsbote“: „Kar naša cerkev potrebuje, kakor vsakdanji kruh, je upeljava spovedi. Kdor dalj časa slušbuje v pastirstvu, vé, da je v naši cerkvi polno ljudi, ki se morajo spovedovati, in polno ljudi, ki hrepené po tem. Tisoče jih je, katere preganja preteklost, kakor črna senca. Svoje madeže bi radi izbrisali s svojimi solzami, s svojo krvjo. Ali vest ostane ranjena, duša bolna, manjka beseda o odpuščanju, b e s e d a B o ž j a i z č l o v e š k i h u s t. O da bi vedeli za hišo, v katero bi se mogli zapreti za krajši ali daljši čas, za hišo, katere „pastor“ bi bil posvečena oseba, ki bi umela ravnati z bolno dušo, kateri bi se mogli izročiti in zaupati celo svojo preteklost, kakor molčečemu grobu! Mislim na trumo žalujočih, ki nimajo nobene tolažbe, na množice takih, ki potrebuje vedno postrežbo duše. Toda, kje je hiša tolažbe za malosrčne? Kam naj dá oče svojega odraslega sina, ki se vrača potr, truden in zvenel? Kje je hiša usmiljenja, ki ima olje in vino za njegove rane? In kam naj pošlje mati hčer, katero je zadela dušna bol, kateri ne pomaga morski zrak in južno podnebje? Mi potrebujemo hišo s spovednico, kamor ima pristop vse, kar je bolno. Letovišča, zdravišča za bolno telo zida sedanja doba v izobilju, pa marsikatera trudna duša blodi okolu, kakor Noetov golobček, ki se ni mogel nikamor vsesti.“

To je odkritosrčna beseda, ki nam tudi pové, kaj naj sodimo o protestantizmu. Ne poznam vere, katera ima v sebi toliko nasprotstev niti ne poznam bolj lahkomišljene in človeku bolj škodljive vere, nego je protestantizem. V njem se sicer lahko živí, a slabo, zelo slabo in negotovo umira. Po nobeni stvari ne hrepení z grehom obloženo srce toliko, kakor da spozná svojo krivico in sliši tolažilno besedo: *Odpuščeni so ti tvoji grehi!* Zato so se hudodelniki izročili sodnikom, da so si svoje srce vsaj nekaj polajšali. Kdo pa je mogel našo naravo, naše srce bolje poznati, kot naš predobri Odrešenik? In ravno radi tega nam je zapustil oni veliki zakrament, katerega so protestantje zavrgli in katerega bi tudi ne mogli deliti, ker nimajo postavne duhovščine. Toliko v pouk onim, ki nagovarjajo k odpadu od katoliške cerkve.

Dobro si zapomnite! Protestantizem se je svoje dni začel širiti in se zdaj tudi širi ter svojo glavo predrzno povzdiguje,

ker je dal posvetnim knezom cerkvena posestva, slabim katoliškim duhovnom žene in ljudstvu večjo prostost; prav povedano: prostost za hudobije s tem, da se je oznanovalo, da zadostuje za odpuščanje grehov vera, ne pa spoved!

Dragi! Kaj bi marsikateri bolnik žrtvoval, ko bi se mu moglo ohraniti telesno življenje! Gotovo vse svoje premoženje! Kaj bi dal zdravniku, ko bi mu podaljšal življenje, kaj bi storil obsojenec, da se mu daruje življenje!? Rešiti pa večno življenje duše in telesa, ni morda vredno nobene žrtve, nobene skrbi? Za Boga, pomnite vendar, da vas vse gotovo čaka večno življenje, večno srečno ali večno nesrečno. Tedaj pa za vsako ceno svoji duši rešite nadnaravno življenje po zakramentu svete pokore.

O tem zakramentu uči sv. cerkev nadalje:

Oblast grehe odpuščati je prešla od apostolov na škofe in duhovnike, ki pa morajo biti v to pooblaščen. Zakrament sv. pokore je za zveličanje potreben, ker je po sv. krstu edino sredstvo, po katerem zamoremo od Boga zadobiti odpuščanje smrtnih grehov.

Zakrament sv. pokore nam podeli: Odpuščanje grehov, odpuščanje večnih kazni in vsaj nekaterih časnih, posvečujočo milost ali nje pomnožitev, povrnitev zaslug za nebesa, katerih nas je oropal smrtni greh, in katere zopet oživé, milosti za bogoljubno življenje in mir vesti. — K vrednemu prejemu zakramenta svete pokore je potrebnih pet reči: Izpraševanje vesti, kes, trdni sklep, spoved, zadostovanje. Te nam je Zveličar naznanil v prekrasni priliki o izgubljenem sinu.

Danes samo nekoliko o izpraševanju vesti!

Mnogi trdijo, da je spoved pri katoličanih le nekaj vnanjega. Ni res! Zakrament sv. pokore obsega celega človeka, peča se ž njegovo preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo. Izpraševanje vesti je prav za prav pokora pameti, kes pokora srca, trden sklep pokora volje, spoved pokora ust in zadostovanje pokora dejanja. — Oni, ki se hoče v resnici poboljšati, mora paziti na troje: Kar zadeva preteklost, se mora kesati in zadostovati; kolikor se gre za prihodnost, mora skleniti trdno in odkritosrčno poboljšanje in sedanjost se razodeva v dobri, natančni spovedi.

Da poznamo grehe, je prvi pogoj dobre spovedi; kajti brez poznanja grehov ni mogoč neobhodno potrebni kes. Kar mi pa ni znano ne splošno ne natanko, tega se ne morem kesati. Česar

ne poznam, tega se tudi ne morem spovedati, varovati se in za to zadostovati. — Poznanje grehov, poznanje samega sebe je v gotovem pomenu del pokore. Rekel sem, da je izpraševanje vesti pokora pameti; zares tu se človekova prevzetnost z ozirom na storjene grehe hudo ponižuje.

Neki mož se je hotel spovedati brez vsake priprave. „Spovedal vas bom“, pravi dotični duhoven, „pa slišal vas bo tudi Bog.“ „Se pa moram bolj pripraviti“, odgovori oni.

Karolu V. je rekel njegov spovednik: „Karolove grehe ste povedali, zdaj povejte še cesarjeve grehe.“ Da, z Bogom moramo narediti račun, ki je neskončne važnosti. Pri sv. pokori pa tak račun delamo, zato je potrebna temeljita priprava, ki se imenuje **i z p r a š e v a n j e v e s t i**.

Spreobrnjenje grešnikovo je nadnaravno delo, ker nas mora pripeljati k našemu cilju, Bogu, zato mora sloneti na milosti Božji; pokora stane človeka zatajevanja, ki se more doseči le po obilnejši milosti. Bog nam isto včasih daje brez našega prizadevanja, pa redno hoče, da ga za njo prosimo, tedaj je za dobro izpraševanje vesti potrebna molitev.

„Vest! Kdo se danes meni za vest! To je prazna beseda, s katero se strašijo otroci, ostanek verskih predsodkov.“

Nikakor ne! Vest je največje premoženje, največje dobro, najlepša dota, katero je dal predobri Bog in premodri odgojitelj človeškega rodu vsem ljudem, tudi najhudobnejšim, da jih vodi po potu življenja. Vestí ne poznajo samo krščanski narodi, marveč so jo poznali vsi stari poganski narodi in jo poznajo vsi sedanji pogani.

Le moderna filozofija in lažnjivi protestantizem nočeta o vesti nič vedeti in sta iz nje naredila pravo pošast; to pa le v škodo človeške družbe. Kajti od tistega časa, odkar se vest v odgoji premalo povdarja in se premalo gojí, nimamo značajev ter vestni ljudje izginjajo. Pravi pojem o vesti je namreč najvažnejši nauk za človeka sploh in za kristjana posebej, ker je najboljši pripomoček nramnega življenja.

Zakaj je danes toliko brezvestnih ljudi? Zato, pravi učeni dominikanec P. Albert Weiss, ker se na vest premalo pazi. Neodpustljivo je, kako plitvo in površno se ta tvarina obravnava v moderni filozofiji. Ali ni smešno, če se v brezverskih francoskih šolah govori otroku: „Tega ne smeš storiti, to je zoper tvojo dostojnost!“ Kaj si otrok pri tem misli? Otroku se mora reči: „Zakaj jecljaš, zakaj si rdeč postal? Ali te ni svaril neki glas,

ki ti sedaj očita, da nisi ubogal? Glej, to je glas božji, glas tvoje vesti, ki te povsod spremljuje ter pojde s teboj enkrat tudi pred sodbo božjo in te bo tožil.“

Lažnjivi protestantizem pa obravnava nauk o vesti še bolj površno. Ta uči, da vest ni dar božji, da ni prednost človeške narave, marveč je prav za prav žalosten nasledek izvirnega greha, otemnenje zdrave pameti. Seveda je bolje o nji pri vzgoji nič ne govoriti, če je taka pošast.

Pravi katoliški nauk o vesti po najslavnejših cerkvenih učenikih, sv. Tomažu Akv. in sv. Alfonzu je: Vest je delovanje človekove pameti, po katerem spoznavamo Božjo postavo. Vest se ti bo oglasila vselej, kadar moraš kaj storiti, in ti pred činom oznanjuje, da smeš storiti ali ne smeš. To predhajajočo vest moraš poslušati vselej, ker nastopa kot postavodajalec v božjem imenu. Glas vesti pred činom tudi edino odločuje o tem, je-li človekovo dejanje dobro ali slabo. Po storjenem činu se vest zopet oglašča, tu pa samo naznanja in spričuje, kako si ravnal — zovemo jo spremljujočo.

Ob kako dobroto pripravljajo človeka oni, ki o vesti napak učé, se spozná še-le, če pomislimo, zakaj je Bog človeku vest dal

1. Bog se ni zadovoljil samo s tem, da je v človekovo pamet vpisal splošna načela nramnega zakona. Ravno radi tega, ker so ona načela splošna, načrtana v glavnih potezah, in ne povedó, kako jih treba porabiti v raznih slučajih, opozarja Bog človeka z glasom njegove vesti, kadar mora kaj storiti, kako storiti, kako se onih splošnih načel poslužiti. Slaba bi bila s človekovo nramnostjo, ko bi ne imel vednega opominjevalca, ki ga v odločilnem trenutku opozarja in mu kaže, kaj naj stori v gotovih okoliščinah.

2. Če pomislimo, da ne moremo vesti v sebi nikoli popolno zatrei, marveč da nas zdaj bolj tiho, zdaj bolj glasno opominja, sledí iz tega, da je vest neka mera spoznanja božjega, ki jo je Stvarnik položil v naša srca. Glas vesti je navadno prvo, kar mora človeka po premišljevanju pripeljati do prepričanja, da stoji nad njim višji, sveti postavodajalec, ki je najvišji Gospod in plačujoči in kaznujoči Sodnik, kateremu ni mogoče uiti.

Glas vesti je tudi sidro, katero tudi tistega, ki je Boga zavrgel, v sredi viharjev še vedno drži in z Bogom veže ter mu ponuja možnost, najti pot v rešilno luko, v hišo zapuščenega Očeta. Zakaj ko je že nehalo vse prigovarjanje, opominjevanje in podučevanje

od drugod, ko so te zapustili znanci in prijatelji, je vest zadnji, zvesti opominjevalec, ki nas povsod spremljuje, kakor glas dobrega pastirja, ki išče v puščavi zgubljeno ovco.

3. Vest je pred činom postavodajalec, po činu sodnik, pri činu pa očita priča, ki te spremljuje. Dobro si zapomnimo: Ker je vest pri naših delih spremljevalec, nas bo enkrat spremila do sodnjega stola božjega kot ostra, nepodkupljiva in neizprosna priča. „Jaz sem bila zraven, bo porekla, ne laži!“ Tu pa ne bo pomagalo opravičevanje, zagovarjanje, tajenje. *Naša slava je ta, pričevanje naše vesti.* (Kor. 1. 12) Zato pa ne odločuje, ako nas hvali celi svet, odločuje le vest. In ako bi nas celi svet grajal, nič ni na tem vest bo odločila. Rzsodba pa, to je za nas tolažilno, pa nas resno opominja k vestnemu življenju; rzsodba bo izpadla po pričevanju priče, katero smo s seboj vedno nosili. Da, sodbo bo izrekla naša vest — *Bog ne sodi nikogar* (Jan. 3. 17), marveč le potrdi oziroma popravi rzsodbo vesti. *Is tvojih ust te sodim*, se bo glasila zadnja beseda Sodnikova. Zato bo tudi naša sodba kratka. Zaslišanja prič ne bo, ker bo vsak najboljšo pričo s seboj pripeljal. Preiskave tudi ne bo, ravno tako ne bo treba izreči rzsodbe, ker bo vest oboje storila. Priziv je nemogoč, ker od lastne inštanice ni priziva. Moremo tedaj po nekoliko reči, da se moramo svoje vesti bati bolj, nego Boga samega.

Po sv. Bernardu je dobra in mirna vest toliko, kako nebesa na zemlji, dobra in nemirna vest so vice, slaba in nemirna vest je gotovo znamenje milosti Božje, katera opominja k pokori, slaba in mirna vest je zakrknjenost.

Božje razodenje o vesti uči:

a) Da smo dolžni vest poslušati. *Pri vsakem svojem dejanju svojo vest zvesto poslušaj! To je namreč spolnovanje zapovedi.* (Sir. 32. 27.)

b) Da je vest dobra, a včasih more biti napačna. (Preg. 16. 25.)

c) Kaka sreča je dobra vest! (Ps. 138. 23.) K temu pristavlja sv. Avguštin: „O Avguštinu misli kar hočeš, le da me moja vest pri Bogu ne bo tožila.“ Sv. Bernard pravi: „Vest polna dobrih del je ležišče posuto s cveticami.“

č) Slike pregrozne muke slabe vesti. (I. Moj. 3. 8., Job. 15. 10., Mar. 9. 43.)

Vemo, kako je vest mučila Kajna, nesrečnega kralja Savla, okrutnega Antijoha Epifana, imenovanega „Nerona Sirije“, Herodeža Vel. Tacit pripoveduje o mukah vesti cesarja Tiberija, Sueton o

mukah Nerona. O Domicijanu beremo, kako ga je vest strašila, da je povsod videl izdajstvo zoper sebe, kako si je dal napraviti prozorne stene svoje sobe, da bo videl, kaj se ž njim godi. Plutarh pripoveduje, kako je Junija Bruta, zadnjega rimskega republikanca, preganjala senca umorjenega Cezarja. Zvečer pred bitvijo pri Filipih je sedel v svojem šotoru — nakrat stoji pred njim orjaška, strahovita postava. „Kdo si?“ vpraša Brut. „Jaz sem tvoj zli duh, pri Filipih se vidimo“, in zgine. Kaj je to drugega nego domišljava, koja napravlja slaba vest! Hude muke svoje vesti nam je popisane zapustil očak vseh nevercev in brezbožnikov, glasoviti Voltaire v svojih pismih grofu Argentalu. V pismu z dne 22. jul. 1752 piše: „Često se spomnjam, kaj sem že pretrpel — in ko bi imel sina, ki bi moral isto trpeti, iz očetove ljubezni bi mu raje vrat zavil.“ In dne 3. oktobra 1753: „Vsa nesreča, ki se predstavlja na odru, je veliko manjša od moje.“ Pismo z dne 21. decembra 1753. obsega besede: „Vaša glava je več vredna nego moja, ker Vaša Vas je storila srečnega, mene nesrečnega.“ Dne 24. decembra 1754. pa je grofu pisal: „Dva moža sta si v zadnjih dnevih končala življenje, toda nista zato imela toliko vzrokov, kakor jaz.“ Poznamo tudi grozne muke v zadnjih trenutkih Robespierja, tigra v človeški podobi. Da, tako hudobneže Bog kaznuje že na tem svetu z mukami vesti.

Muke slabe vesti niso morda še-le iznajdba krščanstva, marveč soglasno prepričanje vseh narodov vseh dob, ker spričujejo grozno resnico, da začetek strahovitih kazni peklenških, ki jih je Bog pripravil pogubljenim v večnosti, se pričenjajo že tukaj na zemlji v očitaniu vesti. Človeški jezik nima izrazov, s katerimi bi dovolj mogel popisati muke slabe vesti, *črva, ki nikoli ne umrje*. (Mar. 9. 43.) Tu spoznava grešnik najbolje, da stoji nad njim sveta postava, katere začetnik ni človek, postava, ki ni odvisna od njegove samovolje, ali jo hoče spolnovati, ali ne.

Če se pagani niso mogli znebiti resnice o slabi vesti, dasi so verovali v nesvete, pristranske in podkupljive bogove, kako bi mogel brez strahu biti grešnik rojen v krščanstvu in si svest, da je prelomil postavo, ki je prav za prav ukaz vsemogočnega in svetega Boga, o katerem se je učil, da je večen in nespremenljiv! Ta Bog pa je pravičen, *darov ne sprejema in na osebe ne gleda*, (Deut. 10. 17.) *je svet in greha ne more prenesti*. (Heb. 1. 13.)

Iz tega izpeljajmo posledice. Kaj naj človeka veseli, dokler ni Boga potolažil? Morda to, da se s kaznijo odlaša? Ali ne vé, da je Bog večen, ki more čakati? Ali ni dvojna kazen za otroka, kadar razžaljeni, strogi in pravični oče molči in odlaša kazen?

Bo-li morda božji sodbi ubežal? Kam? *Kam pojdem pred tvojim duhom, in kam pobežim pred tvojim obličjem?* Ako bi šel v nebo, si ti ondi, ako bi se podal v pekel, si tukaj. Ako bi vzel sarjine peruti in bi prebival na kraju morja, bi me tudi tje peljala tvoja roka in me držala tvoja desnica. In ko bi rekel: Morebiti me bo tema pokrila, tudi noč bi mi bila luč v mojih sladnostih; ker tema ni pred teboj temna, in noč svetla kakor dan. (Ps. 138. 7. 12.)

In kaj pomaga grešniku, če pred Bogom beži, ko pred samim seboj ne more ubežati? Če zapusti svojo hišo, beži njegov mučitelj ž njim, pravi sv. Avguštin. Ko se vrne domov, se vrne tudi on. Samega sebe se izgoblje in se udaja veselicam, da ga pripeljejo na druge misli. Zastonj, zaman! Nič ne bo napolnilo praznote, katero je v njej zapustil pregnani Bog. Grešnik bi na vse zadnje prenesel jezo Božjo, prokletstvo ljudi, jezo črez samega sebe, le da bi mu hotela lastna narava pritrčiti — ker si jame prigovarjati, da mu ni treba biti srečen. „Lažeš“, mu pravi narava. In če očita Bogu, da je On po svoji postavi kriv njegove nesreče, mu narava zopet kliče: Lažeš! Ravno to je prokletstvo greha in grešnika, da ne more uničiti svoje lastne narave, da se baš ta vselej postavi na stran Boga in njegovega zakona.

Da je res tako, poprašajmo izkušene sodnike. Vsak preiskovalni sodnik ve, da je dušno stanje grešnikovo njegov najboljši pomočnik. Celó najtrdovratnejši zločinec po storjeni hudobiji ne ravna normalno, kar ga navadno izda. Nečistnik se n. pr. sramuje žrtve svoje strasti, sramuje svojega imena, ne more prenesti zadnjega spomina na mater, na dneve nedolžnosti. Ne upa se v kraj, ki je priča njegove hudobije, kakor bi se bal, da bo isti pričal zoper njega. Življenje se mu studi, odtod oni samomorni poskusi. Stanovanje spreminja, druga imena si daje; v tem smislu govori slavni štatistik Oettingen.

Vse to je sad greha, pa ne izmišljen od govornikov, marveč sad, ki ga je rodil greh, kakor nam spričuje navedena štatistika.

Neki hudodelnik ni mogel štirinajst noči spati, dasi je jemal opijum. Ali ni tega kriva dušna muka, ki meji na blaznost? Stari pagani so videli v vsakem samomoru prst božji, kaznen za greh. Samomor pa je večkrat posledica greha.

Dragi kristjani! Kakšen se vam zdaj zdi krščanski nauk o vesti? Ali bi bile take stvari mogoče, ko bi ljudje hoteli poslušati glas svareče vesti, kot glas samega Boga, ko bi po njem ravnali? Ali ni prav to, pričo naših del često popraševati, ji polagati račune

ter obljubiti odkritosrčno popoljšanje? To pa ni drugega nego izpraševanje vesti.

Kaka zmešnjava bo v računih tistega, ki jih ni celo življenje nikdar dal v red! Pred vrati v večnost jih mora urediti. Izprašujte tedaj svojo vest pogostoma, zlasti takrat prav natanko, kadar hočete prejeti zakrament sv. pokore, kadar se hočete spraviti z Bogom.

Zakaj tega mnogi nočejo storiti? Zato, ker se bojé resnice. Ljudje resnice radi ne poslušajo. Slišali in zvedeli bi o sebi mnogo neprijetnega, grenkega in morali bi reči: Tako pa ne sme naprej iti, popoljšati se moraš! In tega mnogi ne marajo, temu se ustavlja njih prevzetnost.

Toda vzlic vsemu temu ostane spoznanje samega sebe neobhodno potreben pogoj popoljšanja. Že paganski modrijani so učili svoje učence, da vedno opazovanje in spoznavanje samega sebe mora biti prvo opravilo tistega, ki hrepeni po resnici. Viljem Humboldt pa pravi, „da je silno koristno samega sebe odločiti za predmet premišljevanja, ker je gotovo, da človek ravno sebe najmanj ali nič ne pozna, ker proti sebe ni nikoli nepristransk.“

Kar torej priznava pamet paganov, kar imenujejo koristno modri možje, to naj bi bilo v katoliški veri nespametno in odveč?

Kaj je izpraševanje vesti?

Vest izpraševati se pravi, resno premišljevati, kaj smo grešili v kakem določnem času. Vest si pa izprašujemo tako-le:

1. Premislimo, kdaj smo se zadnjič dobro spovedali, in ali smo opravili naloženo pokoro. 2. Premislimo deset božjih in pet cerkvenih zapovedi, pa tudi sedem pglavitnih grehov ter se vprašajmo, ali smo grešili v mislih in željah, z besedo in dejanjem, ali pa z opuščanjem dobrega. 3. Premislimo, ali smo krivi tujih grehov, in ali smo spolnovali dolžnosti svojega stanu.

Pri smrtnih grehah moramo premisliti njih število in tiste okoliščine, katere spremené njih vrsto in mali greh spremené v velicega. Števila grehov se spomnimo, če pomislimo, ali smo se pregrešili vsak dan, vsak teden ali mesec, in kolikokrat na dan, teden in mesec. Za izpraševanje vesti si moramo toliko prizadevati, kakor za kako drugo imenitno opravilo; pri tem ne smemo biti ne površni, ne lahkomišljeni, ne preveč boječi. Malomarnost pri izpraševanju vesti je velik greh, če se človek vedoma poda v nevarnost, pozabiti na kak smrtni greh. Izpraševanje vesti si

polajšamo, če jo izprašujemo vsak dan in se pogostoma spovedujemo. To je katoliški nauk o izpraševanju vesti.

Sklenem z besedami sv. Pavla (2. Kor. 1. 12.): *Naša slava je pričevanje naše vesti, da smo v priprostosti srca in čistosti pred Bogom, in ne v meseni modrosti, temuč v milosti Božji živeli na tem svetu.*

Kaj vse zna mnogi učenjak, zvezdoslovec, elektrotehnik! Kaj se je že preiskalo v vesmirju! Kaj vse že vemo! A najmanjše, samega sebe, tako malo poznamo. Ali dobro si zapomnimo: *Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi, svojo dušo pogubi.* (Mark 8. 36.) Torej iščite pred vsem rešitve svoje duše. Amen.

Dr. Robert Neuschl. — Fr. Hiersche.

Praznik Marijinega oznanjenja.

Najimementnejša zaroka.

In angel je prišel k njej in ji rekel:
Češčena, milosti polna, Gospod je s teboj, blažena si med ženami.

Luk. 1, 28.

Čujte, predragi, kaj se je pred 300 leti zgodilo na Francoskem: Mala grajska hčerka je proti večeru šla z očetovega gradu, ki je stal na višini, tja doli v dolino. Zmračilo se je, in deklica ni znala nazaj; zgrešila je pot v gozdu. Noč je legla na zemljo, in deklica je tavalala sedaj na levo, sedaj na desno po gozdu, Nobena zvezda ni svetila na nebu, — povsodi je bilo gosta tema, o kakem človeku ni bilo ne duha ne sluha . . . Ni čuda, če se je začela sirota tresti po vsem životu in na glas jokati. Naprej gre v noč vedno dalje in dalje, noge jej že krvavé, sedaj pride do močvirja, še par korakov in . . . pogreznila se bo . . . Nesrečno dete! Kar se jej zdi, da iz daljave prihaja glas zvona . . . Deklica prisluškuje, ni se motila, res je, tako mili glasovi so prihajali skozi temno noč in jo klicali nazaj. Obrne se in gre proti kraju, od koder je slišala zvonjenje. Zdi se jej, da je vedno bližje in bližje zvon. Sedaj je prišla iz gozda, jutranja zarja že sveti na nebu, in v njenem svitu zagleda ne daleč očetov grad. Zvon je nehal zvoniti. Hvaležno poklekne deklica in se pristrčno zahvali Bogu, da jo je otel. Potem hiti v grad in kmalu je počivala v naročju dobrega očeta, ki je bil neizrečeno vesel in srečen, da je

zopet našel izgubljeno hčerko. Na mestu, kjer je hčerka zaslišala zvonjenje, je dal postaviti kapelico z malim zvonikom. V zvonik pa je dal obesiti zvon, in je ukazal, naj se vsak večer ž njim zvoni, da bi ga slišal popotnik, ki bi slučajno zašel proti močvirju ter se tako rešil gotove pogube. Ljudstvo je zvon imenovalo zvon zmote.

Predragi poslušalec, tudi ti si popotnik in nevarna je tvoja pot proti večnosti. Lahko zaideš v močvirje greha, ali si pa morda že zašel in ne najdeš več pota. Kaj bo s teboj, ali zate ni več rešitve? Pač, ne obupaj. V vašem farnem zvoniku je tudi zvon, ki se oglasi vsak dan trikrat, zjutraj, opoldne in zvečer, in kliče s svojim milim glasom vsem, ki so pot zgrešili: nazaj! Trikrat pridoni vsak dan iz vaših farnih lin glas zvona, ki vam kliče v spomin oni trenotek, v katerem se je izvršil največji čin božje ljubezni, vsemogočnosti in usmiljenja, trenotek, v katerem se je zgodilo, kar angelski um ne more razumeti, v katerem je neustvarjena Beseda božja meso postala in je med nami prebivala, trenotek, v katerem se je zaročil trikrat sveti Bog z eno izmed Adamovih hčera. O tej zaroki, predragi, bom vam jaz danes nekaj spregovoril. V prvem delu svojega govora vam bom pokazal ljubezen in usmiljenje dobrega Boga, ki si je izmed našega rodu izbral svojo nevesto, v drugem delu, pa vam bom naslikal lepoto in moč neveste, device Marije. Da bi bil pač, predragi, danes moj glas kakor glas zvona, ki bi vam vsem skupaj klical, kakor oni zvon izgubljeni deklici: Nazaj k usmiljenemu Bogu po devici Mariji, nevesti sv. Duha!

A. Živel je pred davnim časom imeniten, slaven kralj. Imel je dvornika, ki ga je ljubil in mu dajal vsega v obilici. Dvornik se je prevzel in neki dan na nečuvven način žalil svojega gospoda in kralja. Kralj se je razsrdil po pravici in nevrednega dvornika z vso njegovo družino vred vrgel v ječo. Žalostni časi so prišli nad dvornika in njegovo rodovino. Oni, ki so prej vsega imeli v izobilju, so morali težko delati. Lakoto so morali trpeti, njih postelj je bila trda, na pol gnjila slama, tudi bolezen jim ni prizanesla: začela je hirati žena, za njo otroci eden za drugim. Vsak dan je bila ječa namočena s solzami, vsem sta žalost in obup razjedala srce. . . . Ko neki dan sedé skupaj v mokrotni, mrzli ječi in solze pretakajo, se nakrat vrata ječe odpró in kraljev služabnik stopi v ječo, stopi spoštljivo pred ubogo hčer zavrženega dvornika in jej reče: „Kralj vas pozdravlja, izvolil vas je za nevesto svojemu

sinu, v vaših rokah je usoda vaših staršev, vaših bratov in sester!“ Kdo popiše veselje, ki je zavladało v ječi; zdelo se je vsem, da so le sanje . . . Sedaj se zopet odpró vrata ječe, in pred ječo je kraljeva kočija, ki vse skupaj odvede iz ječe v prostost, pred kralja, ki jih je sprejel v milosti.

Predragi kristjani! kar sem vam sedaj povedal, ni gola podoba, ampak je čista resnica. Gotovo si že mislite sami, kdo je oni kralj in kdo dvornik. Gospod Bog, kaj ne da, je kralj, in dvornik je človek. Pa ne samo za dvornika, služabnika je Bog ustvaril človeka, marveč sprejel ga je za svojega otroka. Pa ne hvaležna otroka, Adam in Eva jima je bilo ime, sta hudo žalila Gospoda Boga in roka jeze božje jih je hudo zadela. Iznana sta bila z vsem svojim potomstvom iz raja in vržena v ječo — v sužnjost hudobnega duha. In nadloge in reve, in solza in bridkosti ni bilo ne konca ne kraja: 4000 let že je jeza božja kakor huda, temna nevihta ležala nad Adamovimi otroci. Zemlja je postala prava solzna dolina, kjer so Evini otroci žalovali in zdihovali dolgih 4000 let. Kdaj pride rešenje? Kdaj se bodo uresničile besede, ki jih je Gospod Bog govoril Adamu v raju: *Sovrašтво bom naredil med teboj in med ženo, med tvojim in njenim sarodom, ona bo tebi glavo strla in ti boš njeno peto salesovala.* Kdaj bo prišla tista devica, o kateri je govoril že prerok Izaija: *Glejte, devica bo spočela in Sinu rodila in njegovo ime se bo imenovalo Emanuel.* (Iz. 7. 14.) Kdaj pride tista žena, o kateri je že davno pisal prerok Jeremija: *Gospod je nekaj novega ustvaril na zemlji: Ženska bo moža obdajala.* (Jerem. 31. 22.) Kdaj bo napočil oni že tako zaželjeni dan, ko se bo človeški rod zopet spravil s svojim Bogom, kdaj bo zopet napočil mir med razžaljenim Bogom in nesrečnim človeštvom. Od dne do dne so bolj zdihovali narodi po Odrešeniku ter klicali: *Vi oblaki ga rosite, ali zemlja naj ga dá, — ve nebesa nam pošljite Zveličarja sveta! . . .*

Bilo je l. 1550. na Škotskem. Grad staroslavne imenitne Gordenske grofovske rodovine je bil ves v vencih in cveticah. Kaj se je zgodilo? Vršila se je poroka. Grajska hčerka, mlada pobožna grofica Marjeta, se je zaročila z Janezom, grofom Forbskim. Ljudstvo je željno pričakovalo tega dne, ki je imel prinesiti mir med Gordensko in Forbsko grofovsko hišo. Obe rodovini ste se že dolgo časa smrtno sovražili in preganjali. Zakon med Gordensko grofico in Forbskim grofom naj prinese in za bodočnost zagotovi mir mej obema hišama.

Predragi, usmiljeni Bog je v svoji neskončni ljubezni sklenil zopet mir napraviti med seboj in ubogim človekom: Poslanec božji naj stopi tja doli v solzno dolino, ter naj naznani človeštvu, da se troedini Bog zopet hoče z njim spraviti: mir naj zopet zavladava mej Bogom in ljudmi. Da bo pa mir trajen, večni, hoče se On, večni, vsemogočni Bog zaročiti z eno izmed Evinih hčera. Ta zaroka in poroka naj bo jamstvo in zagotovilo večnega miru. In katera je ona srečna Adamova hči, s katero se hoče neskončno usmiljeni Bog zaročiti? Glejte, predragi, že plava čudoviti božji sel z nebeških višav doli v dolino solza ter gre v ubožno hišico revne Adamove hčere, prikloni se spoštljivo ter jej reče: *Češčena, milosti polna, Gospod je s teboj, blažena si med ženami! — Ne boj se, Marija! Ker milost si našla pri Bogu. Glej, spočela boš v svojem telesu in rodila Sinu, in imenuj njegovo ime Jezus. Ta bo velik in Sin Najvišjega imenovan; in Gospod Bog mu bo dal sedež Davida njegovega očeta, in bo kraljeval v hiši Jakopovi vekomaj. — Sveti Duh bo prišel v te, in moč Najvišjega te bo obsenčila; in za tega voljo bo Sveto, ker bo rojeno iz tebe, imenovano, sin božji ... „Ave Maria! — Zdrava Marija! Pozdrav ti prinašam od najvišjega Gospoda ... Sveti Duh te je izvolil za svojo nevesto, v njegovi moči boš rodila Sina, imenuje naj se Jezus, Odrešenik, in on bo tvojo rodovino, tvoje ljudstvo rešil greha, prekletstva, kazni, in smrti in večnega pogubljenja, on bo prinesel mir, njegovega kraljestva ne bo konca. Marija, ali privoliš, ali hočeš postati nevesta sv. Duha?“ ... In Marija je rekla: *Glej! dekla sem Gospodova; zgodi se mi po tvoji besedi.**

In v tem trenutku, predragi! — mi bi morali prav za prav sedaj vsi skupaj poklekniti in moliti neskončno usmiljenega in ljubeznivega Boga ter se mu iz dna svojih src goreče zahvaliti — se je zgodil največji čudež božje ljubezni in usmiljenja, zgodilo se je, kar noben človeški jezik ne more razložiti, nobena človeška roka popisati, zgodilo se je nekaj, pred čimur se tresejo sovražniki božji, trese peklenško brezдно, zgodilo se je najneverjetnejše, a vendar najresničnejše: Bog je postal človek, nebesa so se odprla in rosila Pravičnega, in oblaki so ga deževali, zemlja se je odprla in pognala Zveličarja — Jezusa Kristusa, ki naj mu bo večna čast in večna slava! *In pognala je mladika iz Jesetove korenine, in cvetlica srasla iz njegove korenine.* (Is. 11. 1.) In ozelenela je Aronova palica: devica Marija je spo-

čela božjega Sina, a devištva svojega ni izgubila. In Mojzesov grm je začel goreti, pa ni zgorel: sveta devica je spočela Odrešenika, a njeno devištvo je ostalo nedotaknjeno. Predragi! Ko boste danes slišali zvoniti Ave Marijo, pokleknite in molite pobožno angelovo češčenje. Pri besedah: *In beseda je meso postala in med nami prebivala*, pa se najiskrenejše zahvalite ljubemu Bogu, ki nam je današnji dan v svojem nedopovedljivem usmiljenju in svoji neskončni ljubezni poslal Onega, pri čegar rojstvu so peli angeli: *Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so svete volje.*

B. Predragi kristjani! Videli ste neskončno usmiljenje in ljubezen današnjega Ženina, sedaj pa pogledjmo in občudujmo še lepoto in moč neveste. Pogledjmo še ono, kateri danes govori Gospod po preroku Ozeju: *Zaročil se bom s teboj na vekomaj, in zaročil se bom s teboj v pravici in sodbi in milosti in usmiljenju. In zaročil se bom s teboj v zvestobi.* (Ozej 2. 19.) Lepše neveste še ni gledal svet, kakor je današnja nevesta, krasnejšega venca ni nosila še nobena nevesta kakor Marija. Predragi! v vencu Marijinem duhté zale cvetke vseh krščanskih čednosti. Hočeš se radovati in srce naslajati z lepoto svete čistosti, glej, v vencu Marijinem cvete najlepša lilija, podoba Marijine čistosti in devištva. Bogu je že davno obljubila vedno čistost, in živela je na zemlji v človeškem mesu angelsko življenje. Zato si jo je Gospod Bog izbral za svojo nevesto, zato je prišel danes angel k d e v i c i Mariji, po svojem devištvu je bila vredna spoznana postati Mati Sina božjega. Veselite se torej danes vse device, kajti nobena čednost človeka tako tesno z Bogom ne združi kakor sveta čistost. Tej čistosti je Marija ostala zvesta, ko je rekla angelu: *Kako se bo to zgodilo, ker moža ne poznam*, to je: *nočem poznati!* Da, predragi! Marija je lahko rekla besede, ki jih je izgovoril mladi Tobija: *Ti veš, o Gospod, da nisem nikoli moža poželega, in da sem svojo dušo čisto ohranila vse pošeljivosti.* (Tob. 3, 16.) Marija svoje lilije ni omadeževala z nobeno grešno mislijo, z nobeno grešno željo in nobenim grešnim dejanjem. — O Bog! Kako redka pa je današnje dni sveta čistost! Pa če se še najdejo, ki so device po mesu, kako malo jih je devic po duhu in srcu, in vendar popolna devica mora biti čista po duhu in mesu. Veseli vas, predragi, ponižna vijolica; kaj ne, kako je skrita v samoti in svoj prijeten vonj razširja daleč na okolu. Glejte, v Marijinem nevestinem vencu dehti ljubka vijolica

ponižnosti in ljubezni do samote. In angel je prišel k njej v hišo, v samoto tihe sobice. Marija devica ni mnogo letala po ulicah in cestah, niti po krajih, kjer je bilo kaj lepega videti, ni govorila praznih besedi, ni se lišpala in barvala, ni se nastavljala mladeničem, kakor rade delajo dekleta današnje dni, ampak je bila skrita ali v templju, ali pa je bila v svoji sobi in varovala svoje čute vsega prepovedanega. Lahko je zopet rekla s Tobijem: *Nikoli se nisem med igravce mešala in s takimi, ki lahkovoljno živé, se nisem pečala.* (Tob. 3. 17.) Dekleta, posnemajte jo; ali veste, kaj se je pripetilo Dini, Jakobovi hčeri, ki je po mestnih ulicah radovednost pasla? (Gen. 30.) — Da, ponižna, kakor vijolica, je bila Marija. Zato je rekla s popolno ponižnostjo: *Glej, dekla sem Gospodova: zgódi se mi po tvoji besedi!* Občudujte tudi Marijino sramežljivost: *Ko je pa to slišala, se je prestrašila nad njegovim govorjenjem, in je mislila, kakošno bi bilo to pozdravljenje.* (Luk. 1. 29.) Kedar prihajajo možje, se device tresejo in se bojé; dekleta, kako pa ve, ali se tudi tresete, ali pa morda še možkih družbe iščete . . . Oj, kako malo ste podobne Mariji, kako vas danes osramoti Marijina sramežljivost! Pa kaj bi vam še nadalje našteval cvetke iz Marijinega nevestinega venca; rečem kratko: ni je krščanske čednosti, ni je krščanske popolnosti, ki bi jo Marija devica, nevesta svetega Duha, ne bila posedala v popolni meri, kakor še nikoli nobena druga izmed Evinih hčerâ.

Zato pa, ker je bila okrašena z vsemi čednostmi v tako visoki meri, je danes sprejela pozdrav: *Ave Maria*, zdrava Marija, *gratia plena*, milosti polna. Res, milosti polna si, o Marija, polna moči: Zato te pozdravlja Bog Oče, ki je danes poslal svojega Sina tebi, da ga daš vsemu svetu. Pozdravlja te Bog Sin kakor svojo mater; pozdravlja te Bog sv. Duh kakor svojo nevesto. Pozdravlja te danes vesoljni svet, objokani otroci Eve v dolini solz danes k tebi zdihujejo. Pozdravljamo te tudi mi vsi, kar nas je danes tukaj zbranih ter ti kličemo: Češčena Marija, milosti polna! Da, naša dobra mati, ti si polna milosti, saj si mati božja, polna moči, saj si nevesta sv. Duha. V tebe stavimo vse svoje zaupanje, v tvojih rokah je naša rešitev, naše vzveličanje, v tvojih rokah je blagor tvojih otrok, tvojega ljudstva. Lahko rečemo danes s sv. Bernardom: *V tvoje roke je Bog položil izobilje vseh milosti: če je tedaj za nas še kako upanje, še kaka milost, še kako rešenje, vedimo, do to vse od tebe pri-*

haja. Ti odpiraš svoje naročje vsem, da iz tvojega izobilja prejemajo vsi: bolniki zdravje, žalostni tolažbo, grešniki, ki te zaupno kličejo, odpuščanje vseh svojih grehov.

Živel je v nekem gozdu roparski poglavar s četo roparjev, ki so napadli in oropali vsacega, ki je memo šel. Roparski glavar je imel pa vendar še nekaj dobrega v sebi: vsak dan je pozdravil Marijo z eno češčenomarijo. Neki dan pride skozi gozd neki menih. Roparji ga napadejo hoteč ga oropati. Sveti mož pa jih prosi, naj ga peljejo k svojemu glavarju, ker mu ima neko skrivnost razodeti. Ko ga pripeljejo k glavarju, ga prosi, naj mu celo svojo družino pripelje, ker bi jim rad pridigoval. Ko so se zbrali, je rekel: „Niste še vsi skupaj, pridno iščite in našli boste še enega!“ Res so videli, da manjka še služabnika. Ko so ga pripeljali, je rekel menih: „Da, prav ta-le je, ki ga iščem.“ Ko je pa ta svetega moža zagledal, je začel oči zavijati in se čudno zvijati, kakor da bi bil bo pamet, in si ni upal bliže stopiti. Menih pa mu je rekel: „Zarotim te v imenu Očeta in Sina in sv. Duha, da mi poveš, kdo si, in zakaj si sem prišel!“ Ta pa je odgovoril: „Gorje, moram razodeti skrivnost. Nisem človek, marveč satan (zli duh); štirinajst let sem že pri tem glavarju: moj gospod me je sem poslal, naj čakam dne, ko nesrečnež ne bo Marije pozdravil z navadnim pozdravom, potem naj ga precej zadušim, da se za vedno nam pridruži.“ Ko je roparski glavar to slišal, je pokleknil pred svetega moža in prosil odpuščanja, potem pa je svoje življenje spremenil in se resnično spokoril.¹⁾

Predragi, vidite, kako velika je moč Marijina, kako velika pa tudi moč češčenomarije, h kateri vas vsak dan trikrat zjutraj, opoldne in zvečer vabi vaš farni zvon. Glejte, da ga ne boste nikoli preslišali. Če je pa kdo izmed vas zašel v močvirje greha in pogube in sužnost hudobnega duha, kako ta ropar, spomni naj se, kedar bo slišal zvoniti Ave Marijo, kako neskončno usmiljen in ljubezniv je večni Bog, ki si je izmed revnih Evinih hčerá zbral svojo nevesto, ki jo je obdaril s tako nepopisljivo lepoto in močjo — Marijo devico. Pobožno naj moli češčenomarijo, in glas zvona ga bo po Mariji devici pripeljal nazaj na očetov dom, v naročje nebeškega Očeta. Preljubi! Pridno pozdravljajmo vsi skupaj z današnjim angelskim pozdravom devico Marijo danes in vse dni našega življenja; če bomo to storili, nas bo ona vse skupaj enkrat pozdravila ne samo pričo troedinega Boga, marveč pričo čelega nebeškega zbora. Amen. *Dr. Josip Jerše.*

¹⁾ Joannes Hevold, Ord. praed.: De miraculis Beatae Virginis N. 68.

Peta postna nedelja.

1. Skriti Jezus

Jezus pa se je skrila. Jan. 8, 59.

V veliki žalosti nam stopi danes pred oči sv. mati katoliška cerkev. Razen spokorne mašne obleke nam zlasti še zakrite podobne Križanega kažejo njeno globoko žalost. In zakaj to? Danes, na „tiho nedeljo“ ali „nedeljo trpljenja“, kakor se tudi imenuje, začenja mati sv. katoliška cerkev nam, svojim otrokom, trpljenje in smrt Gospodovo bolj živo staviti pred oči, da bi si mi vzeli vse to toliko bolj k srcu. Od spomina, ko so nevhvaležni Judje hoteli Jezusa kamenjati, — odtod tudi ime današnje nedelje po nekaterih krajih: črna nedelja — od tega tužnega spomina, pravim, preide potem sv. cerkev na znameniti dogodek njegove zadnje slovesne poti v Jeruzalem, ko so mu množice klicale: *Hosana! Hvaljen bodi, kateri pride v imenu Gospodovem.* (Mat. 21, 9.) Odtod spremi sv. cerkev v svojih molitvah Odrešenika sveta na Oljsko goro, z vrta Getzemani k sodbi, od sodbe po križevem potu v strašno smrt na Kalvariji, in odtod v grob, v božji grob. Vprašam: Ali se mar more nevesta Jezusova, sv. cerkev, radovati, ko se spomni, koliko je trpel njen ženin, kakšne smrti je umrl na Golgati? Zato v tej globoki žalosti zakrije sv. cerkev podobo božjega Odrešenika, zmagoslavno znamenje našega odrešenja, sv. razpelo, in jokaje nam toži s prerokom: Otroci, pogledjte, on *nima ne podobe, ne lepote!* (Iz. 53, 2.)

Posebni povod, da sv. cerkev današnjo nedeljo podobne božjega Srednika odtegne našim očem, pa je najti v današnjem evangeliju, kjer nam pove sv. Janez, *da se je Jezus skrila, ko so pobirali kamenje, da bi vanj lučali.*

Nesrečni zaslepljenci! Resnico je Gospod učil, učil prosto, resnobno, v srce segajoče. Resnico je učil, in ta resnica je bila nebeška luč, čista, močna, topla, in vendar so ga hoteli kamenjati v tempeljnu, njega, Gospoda tempeljna! On pa je šel proč, ne, kakor bi se bal mučeniške smrti, ne, kakor bi se bal tistih, ki morejo telo umoriti; vsega tega ne, ampak on je odšel, *ker njegova ura še ni bila prišla* (Jan. 8, 20.); *zato se je skrila.* Sveti Avguštín vpraša: „Kako ga bodo pa prijeli, če sam noče?“ Tako se skrije zvečer solnce, da ob novem jutru zasveti toliko lepše.

Tako gre tudi božji Odrešenik iz tempeljna, da se pozneje razodene toliko zmagovitejši in veličastnejši.

Premišljujmo danes s kritega Jezusa. Poglejmo I. kako se skriva, II. komu se skriva, III. kako dolgo se Jezus skriva. Ker pravi sv. pismo, da je naš Bog *skriti Bog* (Iz. 45, 15.), menim, da bo današnja pridiga toliko bolj zanimiva, ko bomo skušali vsaj *kakor v megli* (I. Kor. 13, 12.) spoznati tudi tega skritega Boga.

I. a) Ko po besedah današnjega evangelija hočejo zavistni Judje Jezusa kamenjati, stori Jezus nekaj, česar bi ne bili pričakovali. On jih ne prosi, naj ga pusté pri miru, tudi ne stori kega čudeža, da bi jih potolažil ali prestrašil, saj tega niso vredni, tudi jih s svojo nadnaravno močjo ne razbije in ne razprši, kar bi storil tako lahko, kakor veter s plevami, ampak on gre proč, on se skrije. Plamteče oči teh trdovratnežev ga iščejo na desno in na levo, toda ga ne zagledajo. Skrivnostno, čudežno je izginil, poln moči in časti in nebeške visokosti. Tako se je spolnila prerokba Davidova, ko poprašuje: *Zakaj hrumé narodi in si ljudstva vmišljujejo prazne reči?* in odgovarja: *On, ki prebiva v nebesih, se jim smeja, in Gospod jih zasmehuje.* (Ps. 2, 1, 4.) Skril se je on, kateremu je rekel nebeški Oče: *Moj sin si ti; danes sem te rodil,* (Ps. 2, 7.) to je, ti si od vekomaj moj edino-rojeni Sin, kakor razlaga to sv. Atanazij in sv. Avguštin. „Bog od Boga, luč od luči“, „pravi Bog od pravega Boga“, kakor moli sv. cerkev.

Kaj hočem s tem reči? To se pravi, da je prvič Jezus skrit kot Bog od vekomaj, vseh enakih lastnosti in popolnoma enakega bitja z Bogom Očetom. Kakor večni Oče, prebiva on od vekomaj *v nedosegljivi svetlobi* (I. Tim. 6, 16.), on *skriti Bog*, vendar pa je on druga božja oseba ali Bog Sin.

b) *Beseda* ali Bog Sin pa je zavoljo našega zveličanja prišel iz nebes v času, po prerokih napovedanem kot *srednik novega zakona*, kakor ga imenuje apostelj v današnjem berilu. Popustil je Sin božji žarno oblačilo svojega veličastva in *je sam sebe v nič storil, ko je podobo hlapca nase vzel, ljudem se upodobil in po vnanjem najden bil kakor človek rasen greha.* (Fil. 2, 7.) On, vsemogočni, se je prikazal slaboten, neumrjoči — umrjoč, neskončni in vseobsežni — majhen, on, ki vse ohranjuje in vlada — reven, on ki je vstvaril vesoljstvo — pokoren, *pokoren do*

smrti, smrti pa na križu. (Fil. 2, 8.) In v njegovem trpljenju skritega je gledal v duhu prerok Izaija ter ga označil z besedami: *Kakor sakrito je bilo njega obličje, in bil je saničevan, satega nismo čislali.* (53, 3.) Učeč in dobrote deleč je hodil od kraja do kraja, in v veselje mu je bilo *bivati s človeškimi otroci.* (Preg. 8, 31.) Vse pa, kar je storil, kar je govoril, to je več ali manj nedoumno, je skrito naši ustvarjeni in po grehu oslavljeni pameti. Skrivnostno je njegovo rojstvo, skrivnosten njegov božji nauk, skrivnostno njegovo trpljenje, skrivnostna njegova spravna smrt za nas grešnike, skrivnostno je njegovo odrešilno delo. Skrivnostno je od mrtvih vstal, skrivnostno se je vrnil k svojemu Očetu, skrivnostna je resnica, da sedi sedaj na duši in na telesu povelečan na desnici Boga Očeta vsegamogočnega in ostane skrit v Očetu do vesoljne sodbe.

Glejte, to pa je skriti in skrivnostni Jezus v človeški podobi!

c) Preden se je Jezus ločil z zemlje ter skozi smrt in vstajenje šel spet v nebesa on, Bog k svojemu in našemu Bogu, hotel nam je zapustiti še prav poseben spomin in čudež tolik, da večjega njegova ljubezen, če tudi neskočna, ni mogla izmisliti, namreč ko nam je zapustil samega sebe v zakramentu sv. Rešnjega Telesa. V podobah posvečenega kruha in vina živi on tudi na naših altarjih in sredi med nami, on skriti Bog. In to je Jezus Kristus drugič skrit na zemlji. Pobožni Ludovik iz Granade pravi: „Ko je padel kruh iz nebes Izraelcem, namreč mana, popraševalo se je ljudstvo čudé se: „Kaj je to?“ (II. Mojz. 16, 15.) Ali ne bomo tudi mi popraševali: „Kaj je to?“ On, katerega nebesa ne morejo obseči, zapre se v preprosto podobo kruha! — Kaj je to? Jed je to, katera zveliča dušo! — Kaj je to? Kruh večnega življenja.“ —

Pa kaj bi dosti popraševali, kakšna je v bivstvu ta skrivnost? Saj še ne umemo, zakaj je nekaj trave drugačne, kot druge, ko raste na ravno tistem mestu; ne umemo, kako se voda spreminja v sneg in točo, in ne umemo stotine reči iz vsakdanjega življenja, če poprašujemo po vzroku. V mislih naj nam rajše bo beseda Zveličarjeva: *Blagor jim, kateri niso videli in so verovali.* (Jan. 20, 19.)

Način, kako je Jezus Kristus skrit, je torej ta, da je skrit v bitju nebeškega Očeta od vekomaj kot pravi Bog, da se je skrtil v času v podobo neumrljivega člo-

veka in da sedaj biva, živi tudi med nami v zakramentu sv. Rešnjega Telesa.

II. Pogledjmo še, komu se Jezus skriva.

1.) Jezus se je skrival najprej Judom. Ko bi bil Jezus hotel streči njihovemu napuhu in slavohlepu ter rekel: „Vi, sinovi Abrahamovi! oprostite se rimskega jarma, ustanovimo si novo kraljestvo“, potem bi ga bili pač tako rekoč nosili po rokah. Toda, ker jim govori, da hoče razdejati kraljestvo greha, ker jim govori namestu o pozemeljskem kraljestvu o kraljestvu milosti in resnice, zato ga sovražijo, obrekujejo, zalezujejo, hoteč ga v prepad pahnuti ali s kamenjem pobiti. In ko hočejo tako naglo svoje hudobne misli izvršiti v dejanju, tedaj se Jezus skrije. Iščejo ga, pa ga ne najdejo.

Gorje ti, pomilovanja vredno ljudstvo, *da bi bilo spoznalo tudi ti, in zlasti ta svoj dan, kar je v tvoj mir! Sedaj pa je skrito pred tvojimi očmi!* (Luk. 19, 41.) Sv. Gregorij pravi: „Njega, katerega je vsa neživa narava čutila Gospoda, še nočejo spoznati srca nevernih Judov za Boga, in se, trša kot skale, nočejo v spokornosti razpočiti.“ Zato je Bog Jude zavrgel, sprejel pa pagane v svoje kraljestvo.

2.) Tako se skriva Jezus tudi grešnikom. Grešnik gre po svojih potih, vest je kolikor toliko zamoril, prošnja ljubeče matere sv. cerkve več ne posluša, za božjo besedo se več ne méni, pogled križane ljubezni ga več ne gane; v njegovi brezskrbnosti se mu njegovo življenje zdi kot jasen dan, za božje opomine se ne zmeni ter ne pomisli, da božji neskončni pravici še ni ušel nihče. In tako ga dobi satan zmiraj bolj v svoje mreže; Gospod pa se mu je skrtil, ker ga je z grehom, s trdovratnostjo odganjal od sebe. Opominjal ga je Gospod dolgo, milo in resno svaril po svojih služabnikih in po raznih nadlogah, boleznih, nesrečni smrti drugih, toda grešnik je ostal zakrknjen. Zato je šel Gospod iz tempeljna njegovega srca, odtegnil mu je svojo milost. Sedaj veljajo tudi njemu besede, katere je govoril Bog Izraelcem po preroku Ezehielu: *Zato, ker so bili mene zapustili, sem jim skrtil svoj obraz in sovražnikom dal v roke. Po njih nesnagi in pregrehi sem jim storil, in jim skrtil svoj obraz.* (39, 23, 24.)

3.) Jezus pa se ne skriva samo pred sovražniki, pred trdovratnimi Judi in zakrknjenimi grešniki, ampak včasih se skrije tudi pobožnim bogoljubnim dušam.

Tako n. pr. vemo nekaj takega iz življenja sv. Katarine Si-jenske. Nekikrat je bila njena duša vsa suha, kakor puščava, nepokojna, brez tolažbe, brez miru in veselja. In kolikor bolj se je hotela dvigniti proti nebesom ter se povspeti do nebeških željâ, toliko bolj je čutila, da jo nekaj vleče na zemljo. Kolikor bolj se je trudila, zanetiti v sebi ogenj božje ljubezni, toliko manj se je, čutila vneto za nadnaravne reči. Pa prešla je ura skušnjave. Vsa se trese ter zdihne h Križanemu rekoč: „Moj Zveličar, sedaj sem bila tako zapuščena, kje pa si vendar bil?“ In Gospod jej odgovori: „V tvojem srcu sem bil skrit.“ Zgodilo se jej je torej, kakor govori Bog pri psalmistu: *V ime bo klical, in jaz ga bom uslišal; pri njem sem v štiski, in ga bom poveličal.* (90, 15.)

Sv. Rozi Limanski je bilo še hujše. Ta svetnica pa je čutila tako zapuščenost skozi 15 let dan na dan po več ur. Bilo jej je, kakor bi bila v vicah ali peklu, pa brez tolažbe. Vendar njena ljubezen do skritega Zveličarja ni omrznila, kakor je tudi zaupanje vanj ni goljufalo.

Tudi ti, boječa duša, si v kakem otožnem trenutku morda plašljivo popraševala: „Kje si ti, moj Bog?“ To je bilo n. pr. takrat, ko so te zaničevali tvoji domači, ko so se drugi norčevali iz tvojih pobožnih vaj, ko te je zadela kaka časna nezgoda ali, ko ti je pretila huda dušna nesreča. Tedaj, pravim, si popraševala sama sebe: „Kje pa je moj Bog?“ In on je bil v tvojem srcu skrit. Zato pa tudi pravi apostelj: *Vaše življenje je skrito s Kristusom v Bogu.* (Kol. 3, 2, 3.) S tem hoče reči: „Vaše pravo življenje je v Bogu skrito, nevidno življenje, kakor je tudi Kristusovo življenje v Bogu skrito pred svetom.“ Lepo govori o tem skitem življenju sv. Avguštin: „Po zimi je tudi zdravo drevo enako osušenemu. Ko pa pride poletje, obrodi živa korenina listje in sadje. Tako je nam Jezusovo skritje zima, njegovo razodetje pa poletje. In razodetje njegovo, notranja tolažba njegova nas veseli toliko bolj, kolikor bolj smo hrepeneli čutiti v svojem srcu milost Jezusovo.“ V tem smislu sv. cerkev silno lepo moli ob delitvi zakramenta sv. poslednjega olja: „Gospod Jezus Kristus naj bo pri tebi, da te brani; naj bo v tebi, da te kreпча; naj bo okrog tebe, da te ohrani; pred teboj naj bo, da te vodi; za teboj naj bo, da te osrčuje; nad teboj naj bo, da te povsod varuje in blagoslovlja!“ *Ker pa nebeško kraljestvo silo trpi* (Mat. 11, 12.), zato treba tudi pobožnim dušam mnogo truditi se in marsikako skušnjavo pretrpeti. Saj je tudi zlata ruda globoko v zemlji; koliko truda treba, preden more postati zlat okrased! Zato Jezus sam primerja nebeško kraljestvo skitemu zakladu. (Mat. 13, 44.) Ta zaklad je skrit, ker modri tega sveta imajo modrost Kristu-

sovo za nespamet; in skriti treba ta zaklad, zaklad prave vere in prave pobožnosti, ker satan, svet in meso ga iščejo uropati.

Tako se torej Jezus skriva pred sovražniki, da jih kaznuje, skriva prijateljem, da jih skuša in utrdi v zvestobi do njega.

III. Koliko časa pa ostane Jezus skrit?

Jezus je šel iz tempeljna, pa ni šel n. pr. tja v puščavo, na samotne bregove jordanske; ni se odstranil, da bi se več ne prikazal. Kar ga je sililo, da se je skrtil, to ga je spet spravilo med ljudstvo. Še enkrat je prišel v Jeruzalem in še enkrat v tempelj, da potem umrje na Golgati za grehe vseh ljudi, ko pride njegova ura ter pokaže, da *večje ljubezni od te nima nihče, da kdo svoje življenje dá za svoje prijatelje* (Jan. 15, 13.), pa on hoče dati svoje življenje tudi za sovražnike.

Prišli so svoje dni sinovi Jakobovi iz Kanaana v Egiptet žita nakupit. Svojega brata Jožefa pa ne spoznajo. Jožef jih hoče poskusiti, če so se že kaj poboljšali, odkar so njega tako brezvestno prodali tujim kupcem. Vzame jih na obed k sebi, pa jih ima kot ogleduhe, potem kot navadne tatove. A slednjič se Jožef ni mogel več premagovati . . . In je jok na glas zagnal, da so ga slišali Egipčani in vsa Faraonova hiša. In je rekel svojim bratom: Jaz sem Jožef, ali moj oče še živi? . . . Stopite k meni . . . Jaz sem Jožef, vaš brat, ki ste me bili prodali v Egiptet! Nikar se ne bojte, in ne bodi vam bitko . . . Bog me je poslal pred vami, da bote ohranjeni na zemlji. (I. Mojz. 45.)

Tako bo tudi Gospod Jezus Kristus skrit do vesoljne s o d b e.

Tedaj pa se bo dal spoznati svojim bratom po duhu za vse veke, in misliti si smemo, da bo nagovoril iz voljence nebeške nekako tako-le: Jaz sem vaš brat! Bil sem prodan, izdan, križan, potem sem šel vam mesto pripraviti k svojemu Očetu v nebesa, da bote ohranjeni v večnem prebivališču. In potem bo nadaljeval: *Pridite, oblagodarjeni mojega Očeta! posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta.* (Mat. 25, 34.) Spolnila se bo tedaj beseda aposteljnova: *Kadar se bo pa prikazal Kristus, vaše življenje, takrat se bote tudi vi prikazali s njim v časti.* (Kol. 3, 4.) Proti zavrženim grešnikom obrnjen pa poreče: *Poberite se spred mene, prekleti! v večni ogenj!* (Mat. 25, 41.) *Vas ne poznam.* (Mat. 25, 12.) In ostal bo odslej skrit zavrženim za vse veke.

„Torej za-me ni več rešitve“, porečeš sedaj, ti, grešnik! Takrat, sodnji dan je res več ne bode, ker takrat mine delavni

dan; toda sedaj, zlasti v velikonočnem spokornem času, ti je dal Bog še odloga in milosti za to, da te bo sodnji dan spoznal za svojega učenca. Kaj govori Gospod v skrivnostnem razodenju? *Glej! stojim pri vratih in trkam; ako kdo moj glas posluša; in mi vrata odpre, pojdem noter k njemu in bom š njim večerjal in on s menoj. Kdor premaga, mu bom dal sedeti s menoj na mojem sedežu; kakor sem tudi jaz premagal, in se vsedel s svojim Očetom na njegov sedeš.* (Raz. 3, 20, 21.) Treba ti torej resnične pokore in zedinil se boš z Jezusom v nebeški večerji, ki se začneja že tu na zemlji v presv. zakramentu. Stoji pa v skrivnostnem razodenju tudi beseda Gospodova: *In glej! pridem naglo.* (22, 7.) Gospod pride naglo, ko pošlje človeku smrt, katera vsakega prej dohiti, kakor se nadeja; Gospod pride naglo k posebni sodbi precej po smrti; *in kakor blisk pride od solnčnega vshoda in se posveti do zahoda, tako bo tudi prihod Sinu človekovega.* (Mat. 24, 27.) Kakoršna pa bo tvoja smrt, taka bo tudi posebna sodba, in kakoršna posebna, taka tudi poslednja sodba.

A tudi za vse pravične, za vse skušane, za vse stiskane, katerim se tu pa tam morda zdi, da jim je Jezus skrit in težko čakajo, polni nebeških željâ, da bi bili kmalu zedinjeni s svojim Bogom za vse veke, za vse take najdem tolaživno besedo božjega duha v skrivnostnem razodenju: *Glej! kmalu pridem! drži, kar imaš, da ti nihče krone ne vsame.* (3, 11.) Vse na tem svetu le kratko trpi, zato treba vstrajne stanovitnosti vsem bogoljubnim in trpečim kristjanom, ker Jezus obeta: *Kateri pa obstoji do konca, bo sveličan.* (Mat. 10, 22.)

Sedanje življenje se mi zdi kakor tiha nedelja, kakor skrivnostni dan trpljenja. A ta žalostni čas prehaja in preide; pride potem črna noč v grobu. Toda tudi ta noč je kratka v primeri z večno jasnim prazničnim dnevom po častitljivem vstajenju, katerega *razsvetljuje veličastvo božje, in njegovo svetilo je Jagnje,* (Raz. 21, 23.), tam, kjer je *rasodenje božjih otrók* (Rim. 8, 19.). Prosimo zlasti teh 12 dni, ko se prav posebno spominjamo krvave smrti nebeškega jagnjeta, da bi tudi mi bili deležni njegove odrešilne smrti ter bi njegova rešnja kri nad nami ne bila zastonj prelita, ampak da bi bili *zapisani v Jagnjetovih bukvah šivljenja,* (Raz. 21, 27.) ter vekomaj gledali Jezusa *od obličja v obličje.* (I. Kor. 13, 12.) Amen. V. Bernik.

2. Kristusovo trpljenje.

V. Jezus obsojen. — Kakšna bo naša sodba?

Jezus pa je stal pred poglavarjem.

Mat. 27, 11.

Kdo je pobiral kamenje, da bi ga metal za Jezusom? Judje. Tedaj tisti, katere je v puščavi nasitil, katere je ozdravljaj; tisti, katere je tako prijazno učil, katerim je tri leta delil dobrote, katere je s solzami vabil k pokori, katerim je otroke blagoslovil!

Tem nehvaležnim Judom so grešniki prav podobni. Kolikokrat človek znova greši, tolikokrat se pripogne za kamenom, da ga vrže za Jezusom. In to stori kristjan, kateremu je pri sv. krstu pripravil pisano suknjo kakor Jakob Jožefu, Jezus, ki nam daje življenje, zdravje, luč oči, ki nas je sprejel za svoje otroke, ki nas hrani s krvjo svojega presv. Srca, ki nam pripravlja v nebesih od začetka sveta veselje! O črna nehvaležnost! Toda mi smo že itak naredili sklep, da greha nočemo več; rajši smrt kakor greh.

Jezus se je skrtil in šel vun. Kam je šel? O prosimo Jezusa, naj k nam pride, naj se k nam pridruži to uro premišljevanja. Pri nas, o ljubi Jezus, se skrij, pri nas si varen, ker smo mi sklenili, nikdar več grešiti, nikdar več po kamenju segati.

Če človek na smrt misli, na svojo zadnjo uro, res ne more več grešiti, ker smrt odloči za celo večnost, in človek vendar ne vé ne dneva ne ure, kdaj bode prišla.

Lahkoživni človek je prišel vprašat duhovnika, kdaj mora začeti delati pokoro? Odgovorijo mu: en dan pred smrtjo. On pravi: dobro in odide. Pa pride nazaj. „Kdaj bom pa umrl?“ „Tega pa ne vem, morebiti že jutri.“ „Tedaj bi že danes moral začeti pokoro delati?“ In začel je tisti dan pokoro delati ter je lepo umrl.

Misel na smrt je res zveličavna. *Misli na svoje poslednje . . .* Kadar greš in kolikorkrat storiš stopinjo, misli, da greš smrti nasproti. Kadar sediš, misli, da na smrt čakaš. Kadar ura bije, misli, da vsako uro bije, a slednja da ubije. Ultima necat.

Nekdo je umiral in sicer imeniten gospod; in ko so prišle smrtne sile, mu je dekla svetovala, naj se dá zapisati v bratovščino Jezusovega presv. Srca. In res! To ga je tolažilo. Pa zdaj v zdravih dnéh se držite Jezusovega Srca, potem vas tudi v smrti ni nikdo, nikdo ne bode ločil od njega. Sv. Benedikt je dal šest

dni pred smrtjo svoj grob odpreti. Tudi ti glej zdaj v grob, potem se bodeš tudi lahko varoval grešne jame!

Med poslednje reči spadajo sodba, pekel in nebesa, in sicer sodba hitro po smrti in občna sodba, pekel in nebesa, ki trajajo celo večnost. *Misli na svoje poslednje reči.* Tudi misel na večnost nas obvaruje greha.

O Jezus križani, ki si na svet prišel in na križu umrl, da bi mojo neumrjočo dušo za večnost rešil, poostri moje dušno oko, da bode to uro nekoliko spoznalo večnost. O Marija, žalostna mati, prosi za nas!

I. Oddelek iz Jezusovega trpljenja. (Mat. 27, 11—31.)

II. 1. Sv. Avguštin pravi: „O večnost, kdor tebe premišljuje in se ne poboljša, ali nima vere ali nima srca.“

Večnost, večnost! Večnost ima začetek, a konca nima. Večnosti ne moremo zmeriti, ker nima konca; in le take reči moremo meriti, ki imajo konec. Morje je široko, od zemlje do nebes je visoko, pa vendar to moremo zmeriti, večnosti pa nikdar, ne z novo in ne s staro mero. Imamo ure; če ura gre, se tudi kazalnik naprej pomiče. Tudi tam imajo uro, ki zmiraj gre, a kazalnik je zmiraj pri miru, zmiraj kaže na večnost. Naša ura gre „tik tak“, tista ura „nikdar, vsikdar“. Kako dolgo bode večnost trpela? Vsikdar. Kdaj minila? Nikdar. Kdaj bo konec peklenskih muk? Nikdar. Kako dolgo bode nebeška gostija trajala? Vsikdar, na večno!

Veruješ to? Verujem *vstajenje mesa in večno življenje.* In Jezus je rekel: *Šli bodo ti v večno pogubljenje, pravični pa v večno življenje.* (Mat. 25, 46.) Nebo in zemlja, ki sta delo tvojih rok, bosta prešla, ti o Bog in pa jaz, midva ne bodeva nikdar umrla. Zdaj, če svojo dušo poleg večnega Boga postaviš in misliš, da bode tako dolgo živela kakor Bog, da je neumrjoča, tedaj se ti oči odpirajo, zdaj vidiš, koliko je vredna. Zdaj razumeš besede: *Kaj pomaga človeku* itd.

2. *Človeku je odločeno enkrat umreti in potem je sodba.* Ali bomo imeli srečno ali nesrečno večnost, to odloči sodba. Kadar se duša loči, gre na sodbo, sama; telo pokopljejo. Kako se bo sodba godila?

a) Sodnik naše duše bo Jezus Kristus. *Oče nikogar ne sodi, ampak je vso sodbo Sinu dal.* (Jan. 5, 22.) Pomislimo! V življenju nam je Jezus usmiljeni oče, skrbna mati, dober pastir.

Zveličar, ki odpira svoje Srce, pri sodbi mu je obraz resnoben, milost izbrisana, sama pravica brez usmiljenja. Potem bode odprl svoja sveta usta in rekel: *Daj račun od svojega hiševanja!* O duša, kje boš takrat začela računiti, kako boš račun dokončala? Koliko straha boš prestala! Nebeška luč, nebeška svetloba, v kateri se bode Jezus prikazal, bode dušo tvojo kar prešinila, da bode videla mahoma vse grehe celega življenja, vse smrtne in vse odpustljive grehe. Zdaj je namreč naš um nekako temen, da ne vidimo dobro svojih grehov, naša pamet je omračena, da ne spoznamo hudobije greha. *Kakor blisk pride od solnčnega ishoda in zasveti do zahoda. tak bo tudi prihod Sina človekovega.* (Mat. 24, 27.) Kadar pride Jezus sodit, takrat se bode v naši glavi naenkrat zasvetilo kakor bi zabliskalo, in bomo vse natanko videli, vse naše življenje od rojstva do smrti bode jasno pred nami, kakor če se na jutrovi strani zabliska in se blisk zasveti tje do večerne strani. *Takrat bodo minile vse njihove misli.* (Pregovor 15, 5.) Bodo pač minile; zdaj človek drugače misli, in celó drugače bode takrat mislil.

Ko se je egiptovski Jožef svojim bratom dal spoznati in je rekel: „Jaz sem Jožef, vaš brat, katerega ste prodali“, jih je prevzel tolik strah, da so bili kakor okameneli in niso mogli nič odgovoriti. Kolik strah bo še-le obšel grešnika, ko bo Sodnik rekel: „Jaz sem Jezus, katerega ste prodali za sladko besedo, za kupico vina, za nekatere groše.“ In pogled mu bode grozovitejši kakor peklensko trpljenje, méni sv. Bazilij!

Kraljica Estera je šla kralja babilonskega prosit za življenje svojega ljudstva. In „ko je vstopila, je kralj sedel na prestolu svojega kraljestva, oblečen v kraljeva oblačila ter se je lesketal zlata in dragih kamenov, in strašno ga je bilo gledati. Ko je pa oči vzdignil in z ognjenimi očmi pokazal srditost srca, se je kraljica zgrudila in obleдела in trudno glavo na deklo naslonila.“ O če bodo že pravičnega taki strahi obhajali, kako bodo grešniki prestali! „In kralj je nagloma s prestola skočil in jo s svojimi rokami podpiral, dokler se ni zavedla.“ (Est. 15.) Kako si bode oddahnila pravična duša, če ji Jezus pokaže svoj mili obraz; kolik kamen se ji bode odvalil! Ali bi ti, duša, ne imela rada takega sodnika? Bodi pravična, glej, kako ljubeznivo bode potem Jezus s teboj ravnal!

b) Potem bo angel varuh prinesel b u k v e d o l g o v .
— Vsaka beseda, misel, pesem, zamuda, namen, vsi dolgovi,

stari in novi, veliki in mali, ki niso izbrisani, bodo natanko zapisani: *Zgodilo se bo tisti čas, da bom preiskoval Jeruzalem s svetilnicami.* (Sofon. 1, 12.) V vsak kot tvoje duše bo posvetil, vsaki predal srca pregledal! Na luč bo spravil, kar zdaj iz napačne sramežljivosti zakrivaš pri spovedi; debelo bo zapisano za greh, česar ti nočeš spoznati za greh (kako grešno ljubezen). O ko bi mogel skriti! Zdaj popravi! Ko bi mogel zbrisati! Zdaj briši!

c) Potem pristopijo t o ž n i k i. Najprej bo satan, ki ti zaveda nebesa, hotel imeti besedo, bode ti v oči očital tvoje grehe, grešne poti, kazal zanjke, v katere si se mu vjel, in dobro bo zakrival. Potem te bo angel varih tožil in naštel vse solze, ki jih je za teboj jokal, kadar si po grešnih potih hodil; kolikokrat je moral zakrivati svoj sveti obraz, da ni videl tvojih nesramnosti; kolikokrat ti je roko podajal, in odbil si jo! — Tožile te bodo vse druge stvari; zvezde, ki so te ponoči gledale z nebes; mesec, ki je pri oknu notri gledal v tvojo izbo; solnce, dež, ki pada nad pravičnimi in krivičnimi; celo kamen v zidu, ki je po krivici vzidan, bode vpil, in bruno na strehi mu bo odgovarjalo, če je hiša od krivičnega denarja postavljena. O strašna usoda grešnika! A še ni dosti! Zdaj bo še lastna vest zazvonila žalostno pesem, in bodeš jo moral takrat poslušati, ker si jo v življenju ali z vinom ali z grešnim veseljem ali s praznimi izgovori udušil, zdaj boš moral njeno žalostno pesem do konca poslušati. O mladenič in dekle, rajši zdaj poslušajta glas vesti, da vama je ne bo treba tam poslušati! Rajni Slomšek pravi:

„Sam Bog je zvonček stvaril,
obesil nad srce,
da naj bi tebe svaril,
pa tudi hvalil te.

Poslušajte zvonenje,
kdarkol' se oglasi,
čuj milo pozdravljenje,
tvoj angel varh zvoni.“

O kako žalostno zvoni angel, če vam gori obleka nedolžnosti — v eno plat! O kako veselo pa, če premagaš skušnjavo; tako lepo poje nevesti, kadar gre na gostijo!

Pravično dušo angel varih kot ljubi brat in dobra vest kot mila sestra spremljata pred Jezusa. In potem bo Jezus pokazal, razkril tvoja dobra dela. Vsaka kupica vode se bo svetila v zla-

tem lesku, vsak krajcar bo kakor težki zlat, vsaka spokorna solza sami biseri; kolikorkrat si premagal skušnjavo, toliko vencev boš dobil. O veselje rajsko pravične duše.

d) Potem prinese sv. Mihael t e h t n i c o. Na eno skledico se dajo dobra dela, na drugo pa se zvrnejo dolgovi. Katera skledica bo potegnila? ali za nebesa, ali za pekel? Ste že videli sliko, tehtnico, na eni strani je mlinski kamen in hudič na njem sedi, na drugi strani pa duša? Mlinski kamen je smrtni greh, tedaj je duša zgubljena. O zdaj ga odvalite! Kadar pa je mlinski kamen proč, se hudič obesi na tehtnico, a zastonj, takrat pravična duša potegne! Kadar tedaj dobra dela potegnejo, je to začetek nebeskega veselja!

e) S k l e p s o d b e. Potem Jezus vstane in oznani sodbo v imenu presv. Trojice: *Pridi, bodeš venčana. Pridi, posesti kraljestvo* (Mat. 25, 34.) — ali: *Resnično povem, ne pojdeš venkaj odondot, dokler ne plačaš slednjega vinarja* (Matevž 5, 26.), ali: *Poberi se spred mene itd.* In kamor se drevo nagne, pade in obleži.

f) Nikdo se ne bo mogel izgovarjati, da je Bog trd gospod, ali zakaj ga je stvaril! Ali je Bog kriv? Pilat si je po krivici roke umil, ker je po krivici obsodil. Jezus, večni sodnik, bo si pa roke umil in rekel: jaz nisem zakrivil; jaz sem dal za te življenje in zadnjo kapljico krvi! Kaj bi še storil in nisem storil? In vsa nebesa bodo rekla: Amen! ti si vse to storil, a duša je vse zamudila! Potem se te loti črv, ki nikdar ne umrje, namreč vest ti očita, da si sam kriv, in loti se te ogenj, ki nikdar ne vgasne. O lurška mati božja, obvaruj nas te strašne nesreče!

Pa bom pokleknil in prosil! (Mat. 18, 24) Drugokrat, na sodbi, bo vse zastonj! Breg in skala bi imela prej srce za te kakor Sodnik. Prvokrat pa je imel kar hitro mehko srce; vse mu je podaril! Tedaj pa zdaj poklekni in moli: „O Bog, spomni se mene“, zdaj se okleni križa kakor sv. Magdalena, zdaj poklekni in reci: prosim svete odveze in zveličanske pokore; zdaj kristjan, drugokrat bo prepozno.

Kako hudo sodbo je Jezus prestal, da bi tebi sodbo olajšal! Krive priče, krivični sodniki, Pilatova žena, lastna vest, Herod — in vendar je bil obsojen, da bi ti bil prost. Če pa sam v jamo skočiš, Jezus si umije roke!

III. Da nam bo sodba lahka, se sodimo sami. V to nam pomaga spoved.

Spoved bodi čista: „Nima hudič zanjke, v katero bi toliko nalovil, kakor s slabimi spovedmi.“

Odkritosrčna. Nekateri samo hišo pokažejo, potem pa mora spovednik v hišo vtrgati, vsaka vrata posebej, vsak predal itd. Odpri jim lepo, sicer imaš ti škodo!

Ako bi sami sebe sodili, bi ne bili obsojeni. (I. Kor. 1, 31. 32.) Amen. *Dr. Križanič 1885. — Priobčil Fr. Stuhec.*

3. Secunda post naufragium tabula.

V.

Dar Bogu je prežaljen duh; potrtega in skesanega srca, o Bog, ne boš zaničeval. Ps. 50, 19.

Danes bom govoril o predmetu, ki je skrajno potreben vsakemu, kdor se hoče odkritosrčno spraviti z Bogom, in zato vas opominjam, da me zlasti pazljivo poslušate. Govoril bom o najpotrebnejših rečeh za zakramentsv. pokore, o kesanju in potem o spovedi.

Naš čut za pravico nobene stvari tako strogo ne zahteva od onega, ki nas je razžalil in hoče, da mu odpustimo, kakor da spozná, da je grešil in obžaluje svoj pregrešek. Če že tedaj človeška pravičnost, ki ni niti senca neskončne pravičnosti božje kot neobhodni pogoj odpuščanja zahteva obžalovanje od tistega, ki je grešil, mora torej kes pri spravi grešnikovi z Bogom biti tem važnejši. Rimsko-katoliška cerkev se po vsej pravici imenuje tudi apostolska, ker vse njene nauke, katere oznanuje, moremo slediti do apostolskih časov. Ravno ista je tudi z naukom o kesanju.

Po prvem listu do Korinčanov (5. pogl.) je sv. Pavel izobčil nekega človeka, kateri je storil grozno hudobijo krvoskrunstva. V drugem listu (2 pogl.) pa zvemo, da je onega nesrečneža zopet sprejel v cerkev, ker je kazal toliko kesanje, da bi bil kmalu na umu obolel. — Po Klemenu Aleks. pa nam pripoveduje Evsebij iz življenja sv. Janeza evangelista o nekem mladeniču, v katerega je apostol stavil veliko upanje. Mladenič pride na slaba pota ter postane vodja razbojnikov. Ko to zvé sv. Janez, se podá takoj na pot, da poišče izgubljenega mladeniča in ga pridobi Bogu in cerkvi. Ko pa je mladenič zagledal svetega starčka, je začel bridko jokati.

Njegov kes je bil tolik in tako nenavaden, in pokora, ki jo je delal, tako ostra, da je sv. Janez za dobro spoznal, ga na razne načine tolažiti in miriti.

To sta dva podatka iz apostolskih časov. Nauk katoliške cerkve, opiraje se na božje razodenje in na mnenje cerkvenih učencov in očetov, polaga največjo važnost kesanju ter v njem vidi najmenitnejšo reč za zakrament sv. pokore.

Dragi prijatelji! Vsak, kdor vestno izprašuje svoje srce, svoje življenje, najde in spozná, da je grešnik, da je velik dolžnik pri Bogu. Ali, naj bi bili naši grehi tako veliki, kakor gora, tako številni kakor pesek v morju in zvezde na nebu, nobenemu ni treba obupati, kajti Božje usmiljenje je mnogo večje, nego naša hudobija. Vsaj molimo: *Bog, čegar usmiljenje je brez števila*, ali *Bog, ki ti je lastno prizanesti in usmiliti se* (grešnika). *Ako bi bili vaši grehi kakor škrlat, bodo beli kakor sneg, in ako bi bili rdeči kakor bager, bodo beli kakor volna*, pravi Gospod. (Iz. 1, 18.) In zopet: *Ali more žena posabiti svoje dete, da bi se ne usmilila sinu svojega telesa?* In ko bi ga ona posabila, vendar jas ne bom posabil tebe. (Iz. 49, 15.) *Sin človekov ni prišel duš pogubljat, ampak rešit.* (Luk. 9. 56.)

Oh, predobri Odrešenik! Najmanjšega vzroka nimajo grešniki obupati nad njegovim usmiljenjem, vsaj jim je bil najbolj nagnjen. Ali mu niso njegovi sovražniki očitali, da občuje z grešniki? Med apostoli je bil Matevž, nekdanji cestinar. Kako je Zveličar počastil družega cestinarja Caheja? Kako je enkrat pozabil na utrujenost, lakoto in žejo, da pridobi ženo samarijanko? In čujmo njegove besede prešestnici: *Žena, kje so tisti, kateri so te tožili?* *Ali te ni nobeden obsodil?* „Nobeden Gospod.“ *Tudi jas te ne bom obsodil; pojdi in nikar več ne greši!* (Jan. 8. 10.) Kako je tolažil grešnike: *Zaupaj sin, odpuščeni so ti tvoji grehi. Pojdi in ne greši več, da se ti kaj hujšega ne zgodi.* Kako ljubeznivo je do zadnjega trenutka ravnal s svojim nesrečnim učencem Judežem?

V sv. pismu se tudi pravi, da je bila v mestu *žena grešnica*. Sveti Luka njenih grehov ne navaja, ker pravi sveti Pavel (Efež. 5. 3.), naj se še ne imenujejo. Sv. Luka in Marka pa pripovedujeta, da je Gospod iz nje izgnal sedem hudičev, torej je bila vdana neštevilnim grehom. Ta je spokornica sv. Marija Magdalena, ki je odšla od Jezusa s tolažbo in odpuščanjem: *Odpuščeni*

so ti tvoji grehi. Tvoja vera ti je pomagala, pojdi v miru.
(Luk. 8. 50.)

Zopet pravim: Grešniki, ne obupajte! Ali ne poznate ske-sanega razbojnika? sv. Petra, spreobrnjenega Savla, sv. Avgušтина, Magdaleno tretjega reda, sv. Marjeto Kortonsko in druge in druge? Ne-le, da jim je Odrešenik odpustil, še k velikim delom v svoji cerkvi jih je poklical in jim s svojo milostjo pripomogel do velike svetosti. Odrešenik po svojem vstajenju ni o Petrovem grehu izpregovoril ne besedice, marveč še ukazal je ženam, naj gredó in povedó učencem in Petru njegovo vstajenje. Nekaj posebnega je, da ni za glavo svoji cerkvi postavil svojega ljubljenca svetega Janeza, marveč spokornega grešnika Petra. Peter se je hudó pregrešil, rotil se je in prisegal, da ne pozná tega človeka. Neustrašeni Peter, ki je hotel s svojim Učenikom v smrt iti, se nankrat bojí dekle in tají. Sv. Ambrož ga zagovarja, da je revež ravnal v veliki razburjenosti, da je bil v nevarnem položaju. Pripznamo, a vzlic temu je njegov greh velik, in vzlic temu ga Jezus postavi za vidno glavo svoji cerkvi, za svojega namestnika na zemlji, prvaka apostolov, ključarja nebeškega kraljestva, variha in oskrbnika zakladov svoje cerkve.

Katero pa je tisto čudovito sredstvo, kateremu se ne more ustavljati niti neizprosna Božja pravičnost? Odkritosrčno kesanje, solze žalosti. *Dar Bogu je prežaljen duh; potrtega in ske-sanega srca, o Bog, ne boš saničeval.* (Ps. 50. 19.) Z grešnikovim kesanjem Bog delí svojo vsemogočnost. Le Bog more odpuščati grehe, in to oblast je takorekoč odstopil kesanju. Kar ne umije nobena voda, ne očisti nobeden ogenj, se ne pozabi po še tolikem času, izbriše v hipu kes. Kakor se vosek ob plamenu raztopi, tako se ob kesu raztopi greh, naj bi bil tolik kakor gora. Brez kesanja tudi Bog ne more odpustiti.

Ali pa je to kaj silno težavnega? Nikakor ne! Nekaj tako naravnega, da nihče. kdor po človeško misli in ravna, ne bo v kesanju videl kaj nenavadnega, posebnega, težavnega in nemo-gočega. — Še tako strog oče je razorožen, nagubančeno čelo se razjasni, večkrat se prikrade solza veselja, kadar pride otrok in jokaje se prosi: „Oče, prosim vas, odpustite; kako mi je žal, da sem vas razžalil, nikoli več tega ne storim.“

Naš pravni čut in naša človeška pravičnost tedaj terja kes od vseh, ki so se kaj pregrešili, in kes je prvi in glavni pogoj odpuščenja, neskončna Božja pravičnost naj bi ga pa od grešnika

ne terjala? Nepokvarjena človeška narava bo v tej zadevi vselej stala na strani božji. Ravno ker je kes nad storjenim grehom nekaj naravnega in krščanstvo vse, kar je naravno, dobro ohranjuje in spopolnuje, mora biti kes tudi v nadnaravnem delu opravičenja prvi pogoj sprave med Bogom in človekom. Radi tega so nam sveti spokorniki toliko ljubi.

Zakaj je kes tako močen, Bogu prijeten in dopadljiv?

1. Ker je delo ponižanja, ker se poniža grešnikova pamet in volja, kojih prevzetnost je storila greh in človeka ločila od Boga. *Bog se prevzetnim ustavlja, ponižnim pa daje svojo milost.* (Jak. 4. 6.) Vsak greh je ločitev od Boga, od njega se ločiti je prevzetnost, ali kakor pravi modri Sirah: *Začetek človekovega napuha je ločitev od Boga.* (Sir. 10, 10.)

2. Iz tega pa sledi, da je kes ravno radi tega, ker se tu ponižata pamet in volja, najpotrebnejša reč zakramenta sv. pokore, da v slučaju, ko se grešnik ne more spovedati, kes more nadomestiti spoved, da popolni kes grešnika opravičuje še pred odvezo.

Kes je pa dušna žalost in stud nad storjenimi grehi. To sledi iz narave greha. Ako naj bo kes zdravilo greha, mora biti grehu nekaj nasprotnega. Ako se z grehom ločimo od Boga in navežemo na stvar, tedaj je treba, da se skesano srce loči od stvari in vrne k Bogu. Ta ločitev pa je nujno sklenjena z žalostjo; vrnitve k Bogu si ne moremo misliti brez studa nad predmetom, kateri nas je ločil od Boga. Zato tedaj je kes dušna žalost, stud nad grehom, želja, da ne bi bili greha storili, združena s sklepom, nič več ne grešiti.

Kes je torej ono čudovito zdravilo, ki ozdravlja vse boleznii človeške duše in nas združuje z Bogom.

Jasni nauk katoliške cerkve o kesanju more razumeti vsak; isto tako more vsak spoznati, da je kes potreben vsakemu, kdor je koga razžalil in hoče zadobiti odpuščenje. Samo hudobni ljudje, katerim je na tem ležeče, da krščanstvo ogrdé, so iz kesanja naredili grozno potvaro. — Kesati se je toliko, kakor obupati! pravijo. Ako si tedaj človek vsled neznosnega očitanja vesti v obupu vzame življenje, je storil vzvišeno dejanje, junaštvo, da, imenitnejše nravno delo, kakor če mučenec svojo kri prelije za čednost! Vsakdo spozná, da kes, ki naj bi bil obup, bi bil kes Kajnov, kes Judežev!

Oznanjevalci moderne nrvnosti kesanja že skoraj ne poznajo, vsaj čutili in zapazili ga niso ne pri sebi, ne pri drugih. Tako čudno o njem govoré, kakor ne bi bili nikoli hodili v katoliško šolo. Kes neki ni nrvno dejanje, marveč naravnost nenrvno. Drugim je kes zgolj skrb radi slabih nasledkov storjenega čina. Potemtakem ni treba kesati se dejanj, katera so za človeka imela dobre posledice, n. pr. zaradi poneverjanja, katero ni prišlo na dan.

Glejte, tako spako iz kesa napravlja preučena naša doba, ko noče po krščansko živeti in se prizadeva, od krščanstva kolikor mogoče veliko ljudi odvrniti.

Ali z a k a j j e k e s n a d g r e h o m s v e t u t o l i k o z o p e r n? Ker je dejanje pokore Bogu, kateremu se svet noče klanjati, noče biti pokoren. Kar se zahteva pri kesanju, se samo ob sebi ume, in kdor je blag in pametno misli, to mora tudi spoznati. Ni ravno treba jokati, bridkosti svoje duše javno kazati, toda pred Bogom se moraš pokoriti, in to je bistvo kesa. To pa mnogim ne dopade. Tu je mogoče pokazati, kako globoke korenine ima prevzetnost v človekovem srcu. Kes mora zlomiti napuh pameti; kdor se resnično kesa, mora s pametjo spoznati in priznati, da ni prav delal.

Toda napuh ne leži samo v grešnikovi pameti, ampak tudi v volji. Zato mora kes prepoditi napuh iz volje. Greh se kaže v volji. Dokler se volja ne odvrne od greha, od grešnega predmeta, in se ne povrne k dobremu, ni mogoče govoriti o poboljšanju. Zato se zahteva od volje stud, ki odvrča od greha in trden sklep, da, kolikor je na volji ležeče, se k grehu več ne vrne. Pa ni treba, da se žalost, stud in trden sklep kažejo na zunaj. Marsikateri možak ne more jokati, on stoji kot okamenel, in vendar se vidi, da je ves potr. Pamet se pokorí, ko žaluje, volja se pokorí, ko greh studi in sklene, se ga varovati. Tako se pokorita obe zmožnosti duše za to, kar sta zagrešili z ostudno prevzetnostjo.

Kes je tedaj neobhodno potreben pogoj odpuščanja grehov. Vprašanje je še, k a k š e n m o r a b i t i k e s g r e š n i k o v? (Vel. kat. vpr. 651—656.)

Najvažnejša lastnost kesa je, da je n a d n a r a v e n. Namen kesanja je sprava z Bogom. Po kesanju hočemo postati prijatelji božji in zmožni prihodnje nadnaravne blaženosti. K temu nadnaravnemu cilju nas more pripeljati le nadnaravno sredstvo. —

Kes je nadnaraven, kadar se grešnik svojih grehov kesa s pomočjo božje milosti iz nadnaravnih nagibov. Nadnaravni nagibi k kesanju so tisti, katere nas uči sveta vera in ti so . . . (Vel. kat. vpr. 658.)

Kes je samo naraven, kadar . . . (Vel. kat. vpr. 659.)

Savel se je kesal svoje nepokorščine, toda iz kakega vzroka? Ker je izgubil kraljestvo. Ezav je jokal, ker je izgubil pravico prvorojenstva. Antijoh Epifan se je kesal, ker se je grozno bolal smrti. Mnogi se kesajo, ker so si z nečistostjo spodkopali zdravje, dobili bolezen, prišli v ječo in tako v sramoto. Samo naraven kes ne zadostuje za odpuščanje grehov.

Grešnikov kes mora biti nadnaraven in kolikor mogoče popoln, to je, da se greha kesamo iz popolne ljubezni do Boga, ker smo razžalili Boga, najpopolnejše in najljubeznivejše bitje. (Sv. Peter, sv. Marija Magd.)

Popoln kes je Bogu tako prijeten, da zadobimo odpuščanje grehov takoj, še pred spovedjo, a moramo se jih pri prvi spovedi spovedati. Gotovo bote priznali, da je kes, kojega vzrok je čista, nesebična ljubezen do Boga, najboljši, in zato si prizadevajte, da obudite popoln kes vsak dan, da ga bodete potem lahko obudili ob smrtni uri. To pa lahko storite s kratkimi besedami, n. pr.: „Neskončno usmiljeni Bog, usmili se me! Srčno se kesam svojih grehov, ker sem razžalil tebe, najboljšega Očeta, največjo in najljubeznivejšo dobroto, (ali po katekizmu).

Onim pa, katerih ljubezen do Boga je vsled grešnega življenja in greha iz navade opešala in ovenela, tako da niso v stanu se posloviti od greha iz čiste ljubezni, svetujem, da se pri kesu poslužijo strahu pred peklom. Sv. Frančišek Sal. (Theotim XI. 17.) nas poučuje z jasnim zgledom, govoreč: „Dušo napadajo često tako hude skušnjave, da ima še tako srčna ljubezen mnogo opraviti, da se jih ubrani, ker trdnjava, v kateri se bojuje, namreč človeško srce, je omahljiva, se spreminja in je podvržena tajni zaroti strasti. V takem slučaju ljubezen kot zaveznika v pomoč jemlje strah, da skupaj prepodita sovražnika. Ko se je hrabri Jonatan ponoči odpravil, da plane nad Filistejce, je hotel oprodo blizu imeti, in kogar sam ni pobil, ga je premagal njegov oproda. (1. Kralj. 14.) Enako rabi ljubezen pri mnogem junaškem činu nagibov strahu, in skušnjave, katerih sama ljubezen ni premagala, premaguje strah pred večnim pogubljenjem.“

Da lažje obudimo popolni kes, premišljujmo . . . (Vel. kat. vpr. 663.)

Popolni kes smo dolžni obuditi . . . (Vel. kat. vpr. 665 in 666.)
Kes je nepopoln . . . (Vel. kat. 667, 668—670.)

* * *

„Kaj se bom kesal greha, greh je neumnost.“
Kaj naj rečem na ta ugovor? Pojdite tedaj v bolnišnico v oni oddelek, kjer živi gnjijejo oni nesrečneži in nesrečnice, ki so živele nečisto življenje. Ali je to neumnost? Ali je neumnost kriva prisega, nezvestoba, prešestvo, tatvina, goljufija, veleizdajstvo? Ko se zapeljuje mladina z ostudnimi podobami in spisi, ko se preklinja, ko si ljudje življenje jemljó, se dvobojuje, to je neumnost? Ko je neki nerodnež prijateljave žene ime onečastil, in ko mu je to razžaljeni očital, ga je v dvoboju ustrelil, to naj bi bila neumnost? Neumnost je zaukazal Zveličar, ko je dejal mrtvoudnemu: *Ne greši več, da te kaj hujega ne sadene!* Ko je rekel prešestnici: *Ne greši več!* Ko govori, da se grehi zoper sv. Duha ne odpustijo ne tu ne na onem svetu? Ali je hotel reči, da se neumnosti ne odpuščajo, ko je klical: „Gorje, po katerem pohujšanje pride“. Ko je v svoji prvi besedi nagovarjal k pokori? Po čemu? Radi neumnosti? Apostolom je dal oblast odpuščati grehe radi neumnosti? Sv. Pavel svari Korinčane: *Nikar se ne motite! Ne nečistniki, ne malikovalci, ne prešestniki, ne tatje, ne lakomniki, ne pijanci, ne preklinjevalci, ne roparji ne bodo posedli božjega kraljestva*

„Kdo more vedeti, kaj je greh.“ Kako predrzno govorjenje! Bog, najvišji postavodajalec to ve, in ta je spoznanje greha zapisal v srce vsakemu človeku Tako so se strinjali vsi narodi, ki niso med seboj občevali, v tem, da je razloček med dobrim in zlim, med pravico in krivico, vsi spoznavajo višji pravni red, ki veže vse ljudi; ki ni odvisen od človeka in kojega obseg je deset božjih zapovedi. Ta splošni in obče znani pravni red mora kakor vsak drug zakon imeti svojega postavodajalca in ta more biti in tudi je le veliki Bog, stvarnik vsega sveta! — Ta veliki Bog pa ni samo začetnik, marveč tudi varih in maščevalec pravne postave. Bog ne bi bil svet, tudi ne gorečnik svoje časti, ko bi dovoljeval prestopati predpise svojega zakona, ne bil bi pravičen in vsemogočen, ko bi prestopanje istega zakona ne kaznoval.

Kdo je Gospod, da bi poslušal njegov glas? (2. Mojzes 5. 2.) — slišim predrzno vprašanje. — V nebo poglej, nebesa oznanujejo njegovo slavo in moč. Ko bi se vozil s hitrostjo šestindevetdeset kilometrov v eni uri, bi k prvi zvezdi stalnici privozil še le v 48,660.000 letih. Kje je neki konec vesmirja? Vse to pa je zgradil, vstvaril neskončni Bog! Ubogi črviček, Njemu se hočeš ustavljati? *Opaši kakor mož svoje ledje; vprašal te bom, odgovori mi! Kje si bil, ko sem zemlji podlage stavil? Povej mi, ako um imaš: Kdo je njene mere naredil, če veš? Kdo je morje s durmi zaprl ter rekel: Do tukaj boš prišlo, in dalje ne pojdeš.* (Job. 38. 3 . . .) Postavo tega velikega Boga,

kateri je rekel: *Jaz sem Gospod tvoj Bog, močen, goreč Bog, ki pokorim hudobijo očetov nad sinovi do tretjega in četrtega rodu nad njimi, ki me sovražijo* (2. Moj. 20, 5.) se človek predrzne teptati brez strahu!

Vsak greh je nečuvvena prevzetnost, predrznost in nezapodljivo razžaljenje, če le na njegovo zlobnost gledamo z očmi svoje pameti. Kaj še le, če nanj gledamo v luči razodenja, v luči odrešenja! Da, greh je pred Bogom tolika hudobija, Bogu tako zopern in ostuden, da če bi bilo mogoče, bi edini smrtni greh Boga usmrtil. Od tolikega zla ne bi se hotel odvrniti? take kuge ne bi hotel studiti? ne bi hotel za vselej skleniti: k grehu se več ne povrnem? Oh kesajmo se svojih grehov, *ker potrtega in ponišanega srca, o Bog, ne boš saničeval.*

* * *

S srčno žalostjo mora biti vselej združen trdni sklep namreč resnična volja, svoje življenje poboljšati in nič več grešiti.

Kdor obuja trdni sklep, mora skleniti . . . (Vel. kat. vpr. 672, 673 in 674.)

Kdor ima pravo kesanje in trdni sklep, ne bo greha dolgo imel na vesti, on se bo odkritosrčno in popolno spovedal, on bo opravil dobro spoved.

1. Spoved je skesana obtožba, s katero grešnik razodene svoje grehe mašniku, pooblaščenemu za spovedanje, da bi ga odvezal od njih. Oh spoved, koliko sovražnikov ima! Kako se je hudobni duh boji! Še celo v državni zbor je prišla!

Neki general ni bil štirideset let pri spovedi. Usmiljeni sestri obljubi, da se bo spovedal in se je res za spoved pripravljal. Ko pa je moral v spovednici poklekniti, se ga polasti tolik strah, da zbeži. Usmiljenka mu pride naproti in milo reče: „Pripovedovali ste mi, da ste brez strahu stali v najhujšem dežju krogelj, in zdaj bežite pred spovednico?“ General se je vrnil, a ves se je tresel. Ko pa je bila spoved opravljena, je bil tako vesel, da je objel spovednika.

Da, marsikomu se zdi izpraševanje vesti težavno, še težavnejša pa spoved. Zato skrbi hudobni duh. Kača še prenaša, če jo z bistrim očesom opazuješ; kakor hitro pa jo hočeš prisiliti, da izpusti strup svojega zoba ter jo tako storiti neškodljivo, se bo gotovo razsrdila.

Vsaka obtožba in spoznanje pa ni spoved; spoved mora biti skesana obtožba. Dobijo se taki nesramni ljudje, ki se s svojimi

grehi postavljajo, o katerih piše sv. pismo (Preg, 2, 14.), *da se veselje, kadar kaj hudega store, in se nad najhujšimi rečmi radujejo*. To se ne pravi hudobijo spoznati, marveč v greh zapeljevati. Taka spoved je ne le nesramnost, marveč tudi spodkopavanje sramežljivosti in nrvnosti.

Imamo „izpoved sv. Avguština“, največjega veleuma starega krščanskega veka, imamo pa tudi „izpoved“ gospe Rolandove (bila je duša girondistov), zlasti pa samopašnika Rousseaua. Oj, čudne „izpovedi.“ — Sveti Avguštín, velik spokornik, je spisal svoje „izpovedi“ za pokoro, da se je učil samemu sebi ne dopasti in ker je vedel, da ljudje preiskujejo raje življenje drugih nego svoje lastno, in ker je upal, da bodo tudi drugi upali v odpuščenje in deležni odrešenja, katero je on prejel. (Izp. 10.) Kar pa je Rousseau imenoval „izpoved“, ni obtožba greha, ampak opravičevanja greha. Nezmožen več grešiti, je hotel spomin na greh v sebi vsaj ponoviti in v duhu še enkrat preživeti, za kar je bilo telo nezmožno. Zahteva se s k e s a n a o b t o ž b a. Pruski kralj Friderik Viljem I., ki je v svojem življenju storil marsikako nasilstvo, teptal svobodo svojih podložnikov in mejnarodna prava, je poklical pred svojo smrtjo prošta Roloffa ter mu v navzočnosti mnogih našteval vrsto svojih hudih dejanj, kakor bi zapovedoval svojim vojakom. O kakem kesu ni bilo duha, kralj še celo priznati ni hotel, da so bili grehi, marveč vedno je trdil, da je ravnal zmiraj v čast božjo.

2. Svojih grehov se moramo spovedovati, ker je spoved postavil Jezus Kristus. Vsi ugovori zoper spoved so zama! Kdor je smrtno grešil, temu je spoved edino sredstvo, da mu Bog odpusti. Tukaj ne pomaga reči: „Bova že z Bogom sama opravila, to je moja stvar.“ Motiš se. Tu se ne vpošteva, kako bi ti hotel, ampak kako Bog hoče! Izpolniti moraš vse pogoje, katere Bog zahteva, Bog pa zahteva in hoče, da se svojih grehov spoveš duhovniku.

„Pa Jezus ni nič govoril o spovedi!“ pravijo nasprotniki sv. spovedi. Izrecno res ni rekel, toda nujnost in potreba spovedovati se je dovolj jasno zapopadena v besedah, s katerimi je postavil zakrament sv. pokore. Da je Jezus spoved postavil, sledi iz naslednjih dokazov:

a) Gospod Kristus je dal apostolom oblast, odpuščati ali zadrževati grehe. Duhoven tedaj grehe res odpušča po ukazu in oblasti Kristusovi; da pa more to storiti, oziroma odvezo odreči, mora poznati grešnikove grehe in njegovo dušno stanje. Iz tega sledi, da se grešnik mora duhovniku svojih grehov spovedati.

b) Z besedami: *Katerim boste grehe odpustili...* je dal apostolom in njih naslednikom sodnjo oblast. Spoved je potem takem sodba, duhoven vsled božjega pooblaščenja sodnik, namestnik božji.

Mislite si ta - le slučaj pri sodbi: Človek bi samega sebe tožil: „Gospod sodnik, obsodite me, ker sem hudodelnik“; več bi ne rekel. „Kako se imenujete?“ vpraša sodnik. „To vam nič mar.“ „Kaj ste storili?“ „To vam tudi nič mar.“ „Ali ste morda morilec, katerega iščemo?“ „To vam nič mar.“ „Česa ste torej krivi? Ali veleizdaje, krive prisege, goljufije, tatvine, ropa?“ „Tega vam ne morem povedati“, se glasi odgovor. Ali je tukaj sodba mogoča?

Na podlagi tega, ker je spoved sodba, zahteva katoliška cerkev spoved vseh smrtnih grehov duhovnu v to pooblaščenemu. Le na ta način se duša grešnikova more podvreči sodbi Božji. Prav lepo o tem govori sv. Tomaž Akv.: „Pri sodbi ni eden in isti sodnik in obtoženec. Zato ne more tudi grešnik, ki je kriv, biti sodnik samemu sebi, marveč soditi ga mora kdo drug, tedaj se mora spovedati.“ (Supp. Quaest. VI. 1.)

Resno je opomnil Zveličar s besedami: *Ne dajajte svetega psom, in ne metajte svojih biserov pred svinje, da jih kje ne poteptajo s svojimi nogami.* (Mat. 7, 6.) To je opomin, da delivci božjih milosti previdno in vestno ravnajo, da so modri in pravični sodniki. Baš zato morajo poznati grešnikovo srce.

c) Duhoven v spovednici ni le sodnik, ampak mora biti tudi zdravnik bolne duše; tu pa gotovo priznate, da mora zdravnik najpreje spoznati bolnikov stan, vzroke, ki so provzročili bolezen, bolečine, ki jih trpi, ako hoče prav zdraviti.

Kaj bi rekli o takim-le ravnanju: Zdravnika bi poklicali k bolniku: „Gospod doktor, bolan sem, pomagajte mi.“ „Kaj vam je?“ Nič odgovora. „Ali vas bôde, ali imate mrzlico?“ Nič odgovora. „Kje ste in s čim ste dobili rano na glavi?“ Bolnik molči. „Dovolite, da preiščem vaša pljuča, jetra itd.“ „Tega ne dovolim!“ „Čemu ste me torej poklicali? Sami se zdravite!“

Nekaj enakega je pri spovedi. Ne zadostuje samo reči: grešil sem — ni dosti. Natanko moraš povedati sedež, vzrok, okoliščine svoje dušne bolezni, naštetih rane svoje duše in odkrito in voljno odgovarjati na vse, kar te vpraša dušni zdravnik. Kajti kakor se mora drugače zdraviti bolnik, kateremu se je povrnila bolezen drugače nevarni bolnik, drugače lahka bolezen, enako potrebuje tudi družega vodstva grešnik iz navade, družega grešnik v bližnji priložnosti, družega grešnik v smrtnih grehah, družega trdovratnež, družega on, ki ima le male grehe.

Iz tega torej sledi in vsak mora spoznati, da se spokornik mora odkritosrčno obtožiti vsega, pa tudi, da je stroga dolžnost vsakega vestnega spovednika popraševati, kar je grešnik zamolčal, ali morda pozabil. Kaj naj poprašujemo in kako naj poprašujemo — je naša stvar, v tem nam predpisov ne bodo dajali razni kričači in pisarji na shodih in v časopisih!

Nikar tudi ne pozabite, da duhoven v spovednici je sodnik, ki oprošča, ne pa obsoja, in kot tak mora tudi dobro vedeti, kakih hudobij mora grešnika oprostiti.

d) Gospodu Jezusu ni bilo treba spovedi izrecno omenjati, ker je nujna potreba, da celo zahteva s krivico obloženega človeškega srca.

Kot spoznanje krivice je spoved v tesni zvezi s človekovo naravo, iz katere izvira, in v kateri ima svoje korenine. Trska se mora iz rane potegniti, puščica iz telesa odstraniti, škodljiva jed iz želodca vreči, ako naj telo ozdravi (Origen). Če je pripovedovanje sanj znamenje, da si se zbudil, je znamenje, da si se zbudil iz spanja dušnega omamljenja, kadar spoznaš svoje grehe. (Janez Zlat.) Človekova zdrava pamet priznava, da je pasti človeško, a nečloveško v grehu neskesano ostati. Slabost je delež vseh ljudi, v slabosti pa iz neupogljivega napuha se zakrkniti in v sebi hudobno nositi, kar se je zgodilo vsled slabosti, je satansko. (Jan. Zlat., Bernard.) Odprta rana je hujša in nevarnejša nego obvezana. (Avguštin.) Ali je pametno, težečo zavest svoje sramote s seboj nositi? V vednem nemiru živeti iz strahu pred tolažbo? Umreti iz studa pred zdravljenjem?

To so dokazi zdrave pameti človekove za nujnost in potrebo spovedi. Zakaj tedaj iz tako naravne, nam tako koristne in pametne stvari, kakor je spoved, delati pravo strašilo?

Zgodovina in izkušnja je na tisočkrat spričala, da vse, kar človeka znotraj močno gane, se mora tudi na zunanaj kazati. To je neobhodna potreba potrtega človeškega srca. Zato se hudodelniki sami ovadijo, zato prijateljem razodevamo, kar nas teži, kar nas skrbi in vznemirja. To je povsod prav, a le pri spovedi naj bi prav ne bilo?

Zahteva, da pri spovedi skesano spoznaš vse svoje grehe, je ravno dokaz, da je spoved nekaj božjega, da jo je postavil Bog, ki naše srce izborno pozna in mu hoče pomagati, da se zopet potolaži. Prav primerno pravi slavni de Maistre: V katoliškem nauku ni člana vere, ki bi ne temeljil v najglobjih globo-

činah človeške narave, tedaj v človekovi zdravi pameti. Isto velja tudi o naravni potrebi človekovega srca svojo krivico spoznati, se spovedati.

Spoved je človekovi naravi tako primerna, da skoraj pri vseh najstarejših narodih opažamo v postavodajalstvu male poskuse jo vpeljati. Torej ni nič nezaslišanega, ker je Jezus Kristus le vpeljal, kar so spoznali za potrebno skoraj vsi poganski narodi in judje pred krščanstvom.

e) Spoznavati grehe je bilo zapovedano že v stari zavezi. Vsled božjega ukaza je Mojzes med svoje postave sprejel izrecno javno spoznavanje grehov. (III. Moj. 5. 5., 5. 18., 6. 6., IV. Mojzes 5. 6. 7.) „Po soglasnem izročilu judov, pravi celo protestant Philippi, „je bilo vsako pokladanje rok na spravne daritve združeno s spoznavanjem grehov.“ Besede sv. pisma: *Ne sramuj se, spoznati svoje grehe* (Sir. 4. 31.) in *kdor svoje grehe skriva, mu ne bo dobro; kdor se jih pa obtoži in jih opusti, bo dosegel milost* (Preg. 28. 13.) govori o nujnosti spovedovati se. Po postavi se je spoznavanje posameznih grehov godilo pred duhovnom in to je bilo pogoj odpuščanja. (III. 6. 6., 5. 18. V. 21. 5.) Kdor je grehe odkritosrčno spoznal, o njem se pravi, da je dal čast Gospodu. (1. Ezd. 10. 11. Jan. 9. 24.) V enakem smislu piše sv. Janez (I. 1. 9.): *Ako se spovemo svojih grehov, je Bog zvest in pravičen, da nam odpusti naše grehe in nas očisti vse hudobije.* Sv. Janez je zahteval obtožbo grehov, preden je množice krstil. (Mat. 3. 6.)

Spoved kot spoznavanje grehov je bila judom dobro znana navada. Kaj je tedaj prav za prav Zveličar novega pridejal, novega vpeljal?

Ni vpeljal spoznanje spovedi, ampak duhovnom nove zaveze je dal oblast, grehe odpuščati ali zadrževati, med tem ko so v stari zavezi duhovni v odpuščanje prinašali le daritve in molitve, toda sami grehov niso mogli odpuščati. Nova je tedaj oblast duhovščine nove zaveze odpuščati ali zadrževati grehe. Zaradi tega Zveličar ni omenjal spovedi, ko je postavljaj zakrament sv. pokore, ker je v tem oziru bil predpis že v stari zavezi, ki je ostal v veljavi tudi za naprej.

f) Spoved ali spoznavanje grehov kot nujno zadevo človeške narave nahajamo tudi pri poganih, in to zdavnaj pred krščanstvom.

O spoznavanju grehov govori Platon, Sokrat, Seneka. Sokrat pravi v Platonovem Gorgiju: „Kdor je storil krivico — ne pokrivaј tega, marveč na dan ž njo, da boš kaznovan in ozdravljen. Ne spodobi se biti strahopetec, marveč srčno se postavi kakor pred zdravnika, ki mora rezati in žgati.“ Modri Seneka pa pravi: „Z boleznijo duše je drugače nego z boleznijo telesa. Čim hujša je dušna bolezen, tem težje se zapazi. Kako to? Kdor le lahko dremlje, stvari okrog sebe še temno opaža, da, pri dremanju ima včasih občutek spanja; globoko spanje pa prežene tudi sanje in dušo pogreza tako, da nič več ne čuti. Zakaj ne spoznavamo svojih grehov? Ker smo v nje pregrezneni. O svojem spanju more pripovedovati samo čuječi, in svoje grehe spoznavati je prvo znamenje ozdravljenja. Prebudimo se torej, da se obtožimo svojih krivic.“ (Sen. Ep. LIII.)

Spoved najdemo pri vseh narodih, kateri so sprejeli eleusinske mistere, tudi pri bramincih, Turkih, v Tibetu in na Japonskem. Pri Meksikancih (Aztekih) se je moral vsak enkrat na letu duhovnu spovedati. Isti ukaz je bil v Nicaragui in Yucatanu.

3. Spoved katoliške cerkve je tako stara, kakor cerkev sama in je velika zgodovinska laž, da je spoved vpeljal še-le Inocenc III. l. 1215 na lateranskem zboru, tedaj v 13. stoletju.

Do 13. stol. so priče spovedi: V 12. stol. sv. Bernard, Peter Kluninski s priimkom Častivredni; v 11. stol. sv. Peter Damijan, sv. Anzelm; v 10. stol. Rudolf Flavijanski, Regino Prumijenski; očetje II. chalonskega zbora in Karol Vel. v ukazu z l. 801. v 9. stol.; v 8. stol. Beda Venerab., Alkuin, sv. Bonifacij; v 7. stol. sv. Izidor, sinoda Trullanska, sv. Eligij; v 6. stol. Gregorij Vel., sv. Janez Klimak, Janez Jejunator; v 5. stol. sv. Leon, sv. Janez Zlatoust; v 4. stol. sv. Ambrož, sv. Bazilij; v 3. stol. Origen, sv. Ciprian; v 2. stol. Tertulijan, sv. Irenej; v 1. stol. pa sv. Klemen Rimski, sv. Barnaba.

Spoved imajo vzhodne razkolne cerkve, imajo ruska cerkev, imajo jo Nestorijanci in Eutihijanci, ki so se že v 5. stol. ločili od Rima ter jo hranijo kot najsvetejše in najpriljubljenejše versko dejanje. In ko so svoje dni protestantje zoper Rim iskali zaveznikov v istočni grški cerkvi, tedaj je l. 1576. carigrajski patrijarh Jeremija izdal spomenico, v koji je zagovarjal in branil sedem sv. zakramentov. Isto so storili grški škofje l. 1672. na carigrajskem zboru ob času patrijarha Dionizija in istega leta v Jeruzalemu pod patrijarhom Dosithejom, ko so izrečno razglasili, da je Gospod postavil sedem zakramentov.

Nauk o odvezi in zasebnem spoznanju grehov ima tudi velika in močna stranka v protestantizmu in episkopalna angleška cerkev, vsaj stare izdaje „Knjige javnih molitev“ iste cerkve priporočajo spoved.

Gotovo vas bo zanimalo, če zveste, kako je Martin Luter po svojem odpadu sodil in govoril o spovedi, kadar je pisal brez strasti in so se v njem vzbujali spomini iz mladosti. Štiri njegove izreke hočem navesti: *P r a v a p o t i n p r a v i n a č i n* (znebiti se grehov) je častiti, milosti polni zakrament sv. pokore, katerega je Bog dal v tolažbo vseh grešnikov. Tajno spoved čislamo kakor čistost in devištvo, kot stvar silno redko in zveličalno... in iz dna duše bi verniki morali Gospoda Boga zahvaljevati, da nam jo je dovolil in dal. Ko bi vedel, kakšne sramote nas obvaruje naše prostovoljno

osramotenje in kako milostljivega nam stori Boga, iz tal bi spoved izkopal in na tisoče milj daleč bi šli po njo. Na drugem mestu pravi Luter, da je spoved, kakor je zdaj vpeljana, koristna in potrebna; ne želel bi, da bi se odstranila, ker je zdravilo potrte vesti. A pozneje jo je nesrečnik imenoval grozno mučilo. Kakor Luter tako so tudi Filip Melanchton, Urbanus Regius, Spangenberg spoved dovoljevali in dopuščali.

Da je Luter govoril resnico, ko je spoved imenoval „zdravilo potrte vesti“, potrjuje zdaj tudi skušnja, katero ima protestantizem in njegovi pastorki. Ko so odpravili v protestantskem ozemlju spoved, je nastala tolika npravna izprijenost, da sta se Luter in Melanchton nad tem prav bridko pritoževala. Protestantki uradi v Norimberku so se kmalu potem, odkar se je novi nauk vpeljal, tako zgrozili nad razuzdanostjo, da so prosili cesarja Karola V., naj ukaže spoved. Samopašnost se bo tudi v katoliški družbi čedalje bolj množila, čim več ljudi se bo spovedi ogibalo.

Norimberčanov vzgled posnemajo sedanji protestantski pastorki na Nemškem. Med tem, ko se pri nas zabavlja črez spoved, hrepenijo nemški pastorki, da se zopet vpelje. „Reichsbote“, list nemških pastorkjev piše: „Kar potrebuje naša cerkev kot kruh, je vpeljanje spovedi.“

Tudi plemeniti protestant Martensen piše, da je bila večna škoda, ko so odpravili spoved, da se je s tem vzela tolažba odpuščenja. Sigismunda Henrici, bivšega pastorka, Ferdinanda Herbst, pastorka v Monakovem, Viljem Schütza, P. Hamersteina, barona Lüttwitza in dr. je v katoliško cerkev pripeljala potreba: s p o v e d a t i s e. Pošteni protestantski zdravniki trdijo, da je mnogo večje število protestantov v norišnicah kakor katoličanov. Dalje vemo, da je tudi število samomorov večje, hujša nenravnost, prešestvo in vnema za socialno-demokratska načela ondi, kjer gospoduje protestantizem. Kako to? Ker nimajo s p o v e d i.

„Večna resnica je“, pravi Manzoni, „da grešnik, da potolaži muke vesti, dela hudobijo za hudobijo; hoče se premotiti, da je čednost zgolj beseda ali stvar predsodka. O tem pa vendar ni prepričan, in ko bi mu kak glas rekel, da more biti zopet čednosten, bi v krepost zopet verjel, da, priznal bi, da ni o njej nikoli dvomil. Tak tolažbepoln glas je glas katoliškega spovednika.“

Da, prijatelji moji, blagodarni učinki sv. izpovedi so tako očitni, da jo nenavadno hvalijo odlični protestantski učenjaki, še celo brezverci. Slavni nemški modroslovec Leibnitz trdi, da je spoved dostojna božje modrosti in da cela krščanska vera nima kaj krasnejšega in vrednejšega. Celo Kltajci in Japonci jo občudujejo. Svoje misli o spovedi sklepa z besedami: „Pobožnega, resnega, modrega spovednika smatram za veliko božje orožje v rešitev duš.“

Celo patrijarha brezvercev Voltaire in samopašni Rousseau spoštljivo govorita o spovedi. Prvi priznava, da je morda ni koristnejše naprave od spovedi, in Rousseau pravi: „Koliko povračil in preklicev je spoved napravila pri katoličanih!“

Oh, le natanko preiskujmo veliki p o m e n i n v a ž n o s t s p o v e d i z a n r a v n o - v e r s k o ž i v l j e n j e ! Da je silno koristna stvar, nam najbolj potrjuje prizadevanje modernega protestantizma, spoved zopet vpeljati. V čem pa obstoji njena čudovita moč? Če nihče od tebe ne zahteva, da natanko spoznaš

vse svoje napake in pregreške, ne prideš skozi celo življenje do pravega spoznanja samega sebe in tudi ne do pravega obžalovanja svojih grehov. Spoved te sili resno premišljevat stan svoje duše. Koliko tisoč ljudi bi se ne bilo spametovalo brez resnega opomina spovednikovega: „Svoje grehe moraš zapustiti, drugače se vekomaj pogubiš, vekomaj boš nesrečen! Ako tega ne obljubiš, ne morem ti dati odveze.“ Trdni sklep, zadostovanje in povračevanje, ali bi vse to bilo brez spovedi?

Baltimorski nadškof, kardinal Gibbons govori o spovedi: „Od svojega posvečenja do danes spovedujem skoraj vsak dan. Imam torej priložnost prepričati se o njeni vrednosti . . . In teh občutkov nisem okusil samo jaz, temveč okušajo jih vsi katoliški duhovniki, kateri delujejo v dušnem pastirstvu. Pričevanje desetih izkušenih duhovnov spovednikov pa daje sodbi o nravni vrednosti spovedi več veljave, nego samovoljne trditve tisoč ljudi, ki nimajo o spovedi izkušenj, ampak se sklicujejo samo na svojo po strasti pokvarjeno domišljijo ali romane in laži. Prišel sem do prepričanja, da je spoved najmočnejši pripomoček, katerega nam je usmiljeni Bog dal, da po njem ljudi vzdigujemo iz blata greha. Od hudobije odvrča ljudi bolj nego pridiga. Kadar pridigujemo, sejemo seme božje besede, v spovednici spravljamo žetev. V pridigah, da se po vojaško izrazim, streljamo slepo, v spovednici se meri gotovo. Duhovnovne besede segajo naravnost v spokornikovo srce . . . ondi se govori vsem, tukaj izključno le spokorniku. Zato cenijo misijonarji sad misijonov po številu spokornikov in ne po številu poslušalcev. Izmed vsega duhovskega dela ga ni težavnjšega opravila, nego spovedovanje, toda prepričanje o neizmerni koristi spovednika navezuje na spovednico . . . Videl sem moža, kojega so težili grehi dvajsetih let. V obrazu njegovem je bilo vžgano znamenje krivice in sramote, očitanja in obupa. Stal je pri spovednici z žalostnim pogledom, osramočen kakor cestinar, ne upajoč se pogledati na kvišku. K stolu usmiljenja se je pripilzil in ko je odhajal, je bila njegova stopinja trdna in veselje mu je odsevalo iz obličja in nova luč iz oči in solze veselja so tekle po licih.“ — Tako kardinal Gibbons.

Kako velik je še-le pomen spovedi za celo človeško družbo, njen socijalni pomen! Tega ni še nihče tajil. Tu ima tudi najvišji gospod svojega sodnika, tu je cesar in postavodajalec pod postavo — vsak, kdor se je pregrešil zoper red in božjo postavo, bodisi v škrlatu ali delavski suknji, se mora pokoriti, obtožiti, popraviti krivico, odpustiti in slovesno obljubiti, da mu bo božja postava zopet merilo in pravilo nadaljnega življenja. Pokažite nam kako posvetno napravo, katera bi v toliki meri skrbela za blagor cele človeške družbe, kakor je katoliška spoved! Kje se tako iz-

datno varuje čistost, svetost in neločljivost zakona, kar je pogoj zdravega življenja in blagostanja narodov? Kje se tako brani svetost poštene lastnine, dolžnosti otrok do staršev, podložnih do predstojnika, staršev in delodajalcev do otrok in delavcev? Kje se bo revež bolj potolažil, da ne obupa? Imenujte kako sodnijo, spred katere bi šlo toliko radostnih obrazov in srečnih, ker so oproščeni, za nedolžne spoznani? Kje je sodnija, ki bi spoznala najskrivnejša dejanja in s tako oblastjo vodila človeško vest?

Imenitne dogodke in pojave v naravi in vidnem svetu opazujemo, a malo se menimo za tiho vsakdanje življenje. Enako nam je zgodovina ohranila velika vnanja dejanja, toda o tihi sreči mnoge duše, marsikatere družine nič ne omenja, pa tudi ne sluti, kdo je sejal tako seme. Ne vé, da je bila duhovna roka, ki je napravila toliko sreče, da je nepoznan, od sveta preziran mož božji duhoven, menih, kateri v spovednici ljudi dela srečne, bolj nego vsi velikaši in učenjaki tega sveta in njih zakladi!

Predragi, ne bojte se spovedi! Ali je dobri Odrešenik nam mogel zapustiti dragocenejši dar, lažji način sprave z Bogom? Duhovniku se moraš obtožiti, nad katerim takorekoč šviga blisk božje jeze, da ga pokonča, ako bi kaj izdal iz spovedi. Ali je to tako težavno? Pomnite, da ima ravno katoliška duhovščina slavne mučenike spovedne molčečnosti, sv. Janeza Nepom. in bl. Janeza Sarkandra. Dobro si zapomnite, da bi protestantje že zdavnaj bili razglasili celemu svetu one nezveste duhovne, ki bi bili grešili zoper spovedno molčečnost.

Ali tedaj ni kazni vredna lahkomišljenost, če nekateri ljudje ta veliki zakrament zametujejo celo svoje življenje? Oh, kaka zmešnjava bo ob koncu njih življenja, kaki bodo njih računi? Ali bodo opravičeni?

Dragi prijatelji! Spovedujte se tako, kakor ste se spovedovali, ko ste bili otroci. Ali morda molite zdaj drugačen očenaš, nego ste ga molili tedaj? Isti dobri nebeški Oče, ki vas je ljubil in čegar ste bili kot mali otroci, je tudi vaš Oče zdaj, ko ste odrasli. Ali je morda drugačna npravna postava božja za otroke in drugačna za odrasle? Spokorite se v sv. spovedi kakor mali otroci, in čim bolj se boste spokorili pred Bogom, tem več milosti boste prejeli od Njega, tem več vam bo odpustil, in tem večje spoštovanje bo do vas imel spovednik. Spovejte se popolno vsaj vseh smrtnih grehov! Pri teh pa navedite tudi število in okoliščine, katere spremené greh. (Nekaj drugoga

Je ukrasti malo denarja iz revščine, nekaj družega ukrasti s poverjenjem, na sleparski način, krasti v cerkvi.) Spovedujte se odkritosrčno, ne izgovarjajte se, nič ne zamolčite.

Kdor bi se sramoval odkritosrčno se spovedati, naj pomisli . . . (Vel. kat. vpr. 685.)

Če se grešnik iz lastne krivde ne spové kakega smrtnega greha, je njegova spoved neveljavna in z nova smrtno greši. (Vel. kat. vpr. 686 in 687.)

Spoved, pri kateri se ponavljajo vse ali nekaj prejšnjih spovedi, se imenuje dolga spoved . . . (Vel. kat. vpr. 689, 690 in 691.)

Spovedovati se moramo pogostoma, ker je nevarno, odlašati spravo z Bogom . . . (Vel. kat. vpr. 692 in 693.)

Katoličani, cenite tisto, kar iz plemenitih in poštenih protestantov dela katoličane. Slavnoznani spreobrnjenec baron Lüttwitz piše v svojih spominih, ko je bil še protestant: „Težil me je velik greh, ki sem ga storil v mislih. Grem k našemu pridigarju ter ga vprašam: ‚Ali imamo spoved?‘ ‚Da,‘ odgovori. ‚Kako to,‘ pravim, ‚42 let sem že star in še nisem slišal, da bi se bil kdo naših spovedal?‘ ‚Ne dogaja se sicer,‘ razlaga pastor, ‚a spoved vendar imamo.‘ ‚Kako tedaj odpustčate grehe?‘ ‚Imamo za to posebno besedilo, pa ker je še nisem rabil, sem je založil; ako pa želite, je bom poiskal.‘ — Iznenadilo me je in zato grem v Pariz, da se tam nepoznan izpovem. Poprašujem tedaj po najboljšem protestantskem pastorju. Pripeljejo me k častivrednemu starčku z dolgo belo brado. ‚Kaj želite?‘ me vpraša. ‚Rad bi se spovedal.‘ ‚Kako se imenujete?‘ vpraša. ‚To je postranska stvar; pridem, da pred Bogom svoje grehe izpovem.‘ Nato mi reče vvesti se in me vpraša: ‚Kaj pa ste prav za prav: luteranec, kalvinec, zwinglijanec, herrnhutanec, metodist, švendborgijanec, anabaptist, remonstrant, puritanec . . .‘ in našteje še celo vrsto drugih. Jaz ostrmim. ‚So poleg naše rešene cerkve, ki je rešena z mote, še druge cerkve, ki so se tudi znebile vseh zmot in vendar oznanjujejo našim nasprotno nauke? Zakaj so nam to zamolčali? Poleg ‚božjega moža‘ Lutra je še tisoče drugih božjih mož in tudi toliko reformiranih veroizpovedi?‘ ‚Česa se želite spovedati?‘ me prekine častivredni starček. Imenujem svoj greh in prosim, da mi ga v Božjem imenu odpusti. ‚Mi ne odpustčamo grehov, vsaj ne vemo, ali nam Bog odpustča naše grehe,‘ uči pastor. ‚Jaz pa berem v evangeliju, da je Gospod Kristus dal apostolom oblast odpustčati grehe.‘ ‚Seveda,‘ reče pastor, ‚pa mi tega ne izvršujemo.‘ ‚S tem priznavate, da je protestantizem zgrajen na neveri in me silite, da postanem katolik?!‘ Pazite zdaj! Protestantski pastor, častivreden starček z eno nogo že v grobu stoječ odgovori: ‚Jaz vas ne zadržujem ne za trenutek, da postanete katoličan . . . mi imamo že toliko ločink, da že ne vemo čegavi in na čem da smo. Bodite katoličan v božjem imenu!‘ “

Dragi prijatelji! Cenite, cenite sveto katoliško cerkev, cenite oni zakrament, ki je že toliko plemenitih krivovercev pripeljal nazaj k stari dobri materi, cenite zakrament sv. pokore, sv. spoved. Amen.

Dr. Robert Neuschl. — Fr. Hiersche.

Govori za Marijine družbe.¹⁾

13. Skušnjave.

Resnične so besede sv. Duha, katere berem v Jobovi knjigi: *Vojska je človekovo življenje na zemlji.* (7, 1.) Na eni strani nas zalezuje satan, ki hodi — po besedah sv. Petra — *okolu kakor rjoveč lev in išče, koga bi pošrl*, od druge strani preži na nas naše lastno meso, domač sovražnik, torej prav radi tega tem nevarnejši, zopet od druge strani pa nas zapeljuje svet s svojimi slabimi zgledi, s svojimi napačnimi nazori, z zasmehovanjem in s preganjanjem. Ni ga stanu, ne spola, ne kraja, ki bi bil pred skušnjavami zavarovan. Podobni smo torej ladiji, ki plove na viharnem morju in je vsak trenotek v nevarnosti, da se potopi.

Temu pa se ne smemo čuditi, saj je bil v puščavi celo skušan naš Gospod in Zveličar. Ker se pa učencu ne more drugače goditi, kakor se je godilo učeniku, zato se ne smemo čuditi, ako tudi nas nadlegujejo skušnjave. Skušnjave bomo imeli, dokler bomo živeli in čim bogoljubneje je naše življenje, tem večjim skušnjavam je izpostavljeno. Saj hudobnemu duhu ni treba skušati grešnika, ker je, dokler je v stanu smrtnega greha, že tako njegova lastnina, pač pa mu je vsled nevoščljivosti veliko na tem, da bi zapeljal pravičnega. Prav zato nas opominja sveti Duh v Sirahovi knjigi (2, 1.): *Sin, ko v službo Božjo stopiš, vstani v pravici in v strahu in pripravi svojo dušo za skušnjava.* In nadangel Rafael pa je rekel Tobiju: *Ker si bil Bogu prijeten, je bilo treba, da te je skušnjava skusila.* (Tob. 12, 13.) In res, vsak svetnik in vsaka svetnica je morala prenašati skušnjave. Premišljajmo torej danes skušnjave, prvič, zakaj jih Bog pripušča in kdaj se v skušnjavi greši, in drugič, kako se nam je obnašati v skušnjavah.

I. Skušnjava je nagib našega slabega nagnjenja k grehu. Skušnjava sama na sebi ni še greh; to naj si zapomnijo zlasti one

¹⁾ Primeri: Duh. Pastir, l. 1902, str. 742.

tankovestne duše, katere imajo vsako skušnjava že za greh. Greh je le, ako se skušnjava vdamo. Da bomo to bolj umeli, je treba ločiti v vsaki skušnjavi tri stopinje. Prva je nagib sam, katerega povzroči naše lastno meso, ali svet ali pa hudobni duh. Druga stopinja je dopadajenje nad skušnjava, toda še brez dovoljenja naše volje. Tretja stopinja pa obstoji v dovoljenju naše volje, na katero sta delovala skušnjava in dopadajenje.

Prva stopinja, nagib sam, je brez greha, ker ni prostovoljen. Ta nagib je podoben sovražniku, ki trka na vrata naše hiše in nam toliko časa ne more škodovati, dokler mu ne odpremo. Prav tako je tudi dopadajenje še nekaj naravnega in brez greha, dokler v to dopadajenje ne dovolimo. Kakor hitro pa dovolimo, je greh že tudi storjen. Iz tega pa spoznamo dolžnost, z vso odločnostjo zoperstavljanje se skušnjavi in naravnemu dopadajenju.

Gotovo je, da Bog nikogar ne skuša, pač pa Bog skušnjava pripusti. Sv. Jakob piše: *Nihče, ko je skušan, ne reci, da je od Boga skušan, zakaj Bog se ne dá skušati v hudo in tudi nikogar ne skuša.* (Jak. 1, 13.) Ako pa Bog pripusti, da nas skuša naše lastno meso, svet ali pa satan, ima pri tem vsled svoje neskončne modrosti gotovo najsvetejše in najmodrejše namene.

a) Bog pripušča skušnjave pred vsem drugim zato, da spoznamo svojo lastno slabost in da se ohranimo ponižne. Ko bi mi nikdar skušnjav ne čutili, bi pač komaj spoznali, kako slabotni smo. Zato pa pravi sv. Duh: *Kaj ve, kdor ni bil skušan?* (Sir. 34, 9.) Zato pa se človek, ki nekaj časa nima posebnih skušnjav, kaj lahko zmoti in si misli, da je v dobrem že silno napredoval. Ako se ga pa loti skušnjava, spozna, kako lahko bi padel, ako bi ga Bog ne podpiral, spozna tedaj svojo slabost in potrebo ponižne in zaupljive molitve. — Kako predrzen je bil pred skušnjava sv. Peter in koliko je zidal na lastne moči! On kar Gospodu verjeti ne more, ko ta prerokuje, da se bodo vsi učenci nad njim pohujšali, in zagotavlja Gospoda: *Ko bi se ravno vsi pohujšali nad teboj, se jaz nikdar ne bom pohujšal.* Gospod ga zavrne in mu reče: *Resnično, ti povem, da to noč, preden petelin zapoje, me boš trikrat satajil.* Peter pa še bolj predrzno trdi, rekoč: *Akoravno bi mi bilo s teboj umreti, te ne bom satajil.* (Mat. 26.) Tako govori Peter pred skušnjava, ker še ni poznal samega sebe, po skušnjavi se je pa spoznal in je bridko jokal.

S tem tedaj, da Bog pripušča skušnjave, doseže to, da spoznamo svojo lastno slabost in potrebo, da se zaupljivo zatekamo k Bogu.

b) Skušnjava pa drugič utrjuje našo dušo v čednosti, ker postanemo s tem, da se skušnjavi pridno ostavljamo, v dobrem spretni. Ta spretnost pa se ne pridobi kar naenkrat, marveč polagoma s pridnim in večkratnim vežbanjem. Kakor se z večkratnim padcem v isti greh zakopljemo v pregrešno navado, prav tako se z večkratno izvršitvijo dobrih del privadimo na čednost. Čednosti pa si brez skušnjav še pridobiti ne moremo. Kako si boš n. pr. pridobil krotkost in potrpežljivost, brez razžaljenj? Kako boš ponižen brez skušnjav k napuhu? Kako boš vdan v voljo božjo brez nesreč! Kakor vojak v času miru ne more pokazati svoje hrabosti, marveč le na bojišču, tako se tudi mi ne moremo vežbati v čednosti, ako nimamo skušnjav. Kadar hoče tedaj Bog, da se človek pokaže velicega v tej ali oni čednosti, pripusti ga skušnjavi. Tako se je godilo Abrahamu, egiptovskemu Jožefu, Jobu, Tobiju in sv. Pavlu, ki sam o sebi pripoveduje v drugem listu do Korinčanov to le: *Da se zavoljo velicega razodenja ne prevzamem, mi je dano želo v moje meso, angel satanov, da mu bije. Zatega voljo sem trikrat Gospoda prosil, da bi odstopil od mene; pa mi je rekel: Dovolj ti je moja milost, zakaj moč se v slabosti spopolnuje.* Kakor se čisti zlato v peči čistilnici, tako se čisti naša duša v skušnjavah, ker nas te vtrjujejo v krščanskih čednostih.

c) Slednjič pa Bog pripušča skušnjave tudi zato, da nas more s tem večjo slavo poplačati v večnosti. Nebeško kraljestvo je krona, kronan pa bo le oni, kdor se po postavi vojskuje. Saj pravi sv. Pavel: *Zakaj tudi kateri se bojuje na premaganje, ni kronan, ako se ni po postavi vojskoval* (2. Tim. 2, 5). Sv. Jakob pa piše: *Blagor človeku, kateri pretrpi skušnjavo; ker skušan bo prejel krono življenja, ki ga je Bog tistim obljubil, ki ga ljubijo.* (Jak. 1, 12.) O, kako krasna bo ta krona, kako veliko bo plačilo v nebesih! Sv. Janez je v skrivnem razodenju porabil vso svojo zgovornost, da bi popisal lepoto tega plačila, da bi popisal, kako obilno bo Bog poplačal v nebesih one, ki skušnjave premagajo.

To so tedaj vzroki, vsled katerih Bog pripušča skušnjave. Svetniki so se tega dobro zavedali; zato se zavoljo skušnjav niso žalostili, marveč veselo so jih premagali. Zato nas pa opominja

sv. Jakob, ki pravi: *V veliko veselje si štejte, moji bratje! kadar padete v mnogotere skušnjave, ker veste, da skušnjava vaše vere obrodi potrpežljivost, potrpežljivost pa delo dopolni; da ste popolni in pravični.* (Jak. 1, 2. 3.) Ako tedaj pridejo skušnjave, predragi, nikar se zavoljo tega ne begajte. Res bi bilo življenje naše bolj mirno, ko bi ne imeli skušnjav. Toda nikar ne pozabite, da je zdaj čas vojskovanja in dela, ne pa čas miru in počitka. Sicer pa ne smemo pozabiti besed sv. Pavla, ki pravi: *Bog pa je zvest, ki vas ne bo pustil skušati bolj kakor premorete, temuč bo storil tudi še s skušnjavao isid, da jo smagate.* (1. Kor. 10, 13.)

Kako je Bog pripravljen varovati nas v skušnjavah, nam kaže tale zgled.

V Aleksandriji je živela devica izredne lepote in angelsko čiste duše, z imenom Potamijena, v službi nekega pohotnega in nesramnega gospodarja. Velika lepota device vname nečisto poželenje v srcu gospodarja, ki porabi vsa mogoča sredstva, da bi zapeljal devico, toda zastonj. Ker nič ne doseže ne z lepo, ne z grdo, zatoži poganskemu oblastniku devico ko kristjano in zaničevalko malikov in obljubi mu mnogo denarja, ako privede devico do tega, da se vda njegovemu poželenju.

Ker gospodar nič ne opravi, se je loti oblastnik, toda tudi ta se trudi z obljubami in z grožnjami zastonj. Junaška devica zaničuje obljube in grožnje, in pripravljena je dati tudi življenje v obrambo svoje čednosti.

P. Engelbert Pollak.

(Konec prihodnjic.)

Pogled na slovstvo.

A.

1. *Knjige družbe sv. Mohorja.* Koledar za l. 1903. Koledar je razdeljen običajno v oddelek A in B; v prvem je za razvoj naše bratovščine najvažnejši glasnik družbe sv. Mohorja. Za tekoče in za prihodnje leto govori kaj ugodno; prav primernih knjig se imamo nadejati. Drugi oddelek začne „Življenja križi“, povest, spisala Pavl. Pajkova. Ker nam je znana njena mladostna vzgoja, lahko pregledamo v tem spisu nekaj bolj nedomačih besed, oziroma stavkov. Odveč je v koledar zapisati, da je pred žegnansko nedeljo potrkavanje skoraj vabilo k plesu, in nenavadno je, takrat žgati kresove. Tudi je prisiljeno, da je Lomova zgrešila pot. Sicer pa je povest spisana jako gniljivo, če tudi morda tuptatam pregosto besedno. — „Stari Gašper“, (božična sličica sp. Fr. Ks. Meško), je lepa pesniška antazija, a zdi se nam premalo domača. Božična drevesa v kmečkih hišah in v cerkvi ob vseh altarjih niso pri nas navadna. A jako natančnega opazo-

valca in mojsterskega pisatelja se je g. Meško pokazal spet tu. — Petra Bohinjca času kaj primerna povest: „Na nepritrjenih mostnicah“ ima vsebino označeno v zadnjem stavku: „Življenje — izgubljeno.“ Narava je lepo opisana, karakteristika dobro pogojena, vsa povest prav zanimiva. — S. Pavletov poučuje ljudstvo v mični črtici „Zavoljo denarja“, kako denar ne napravi zadovoljnega in srečnega zakona, če ni prave ljubezni. Na mnogih krajih sploh ni navada, da bi na svatovščini plesala ženin in nevesta — Sveti Kum in razgled z njega je jako natančno opisal prof. Fr. Orožen. Kaj in kdaj je nedelja „Rogate“, bi bilo treba v opombi pojasniti. Opis je prepleten z mnogimi pripovedkami. — Svoje potovanje po „najlepših mestih gorenje Italije“ je zelo obširno in zanimivo opisal dr. Rado Kušaj. Laška imena naj bi bila vsa označena z domačo pisavo. Pisatelj naj bi bil tudi razložil, kaj je mozaik, kdo sta bila Romeo in Julija, in da je Riva dei Schiavoni slovansko nabrežje. Ulme je slov. brest, ne ulma! — „Kako so začeli na Ruskem žganje kuhati“, pove nam J. Okič. Žal, da so učinki žganja pač taisti tudi pri nas! — Životopisa s sliko ima letos koledar dva iz spretnega peresa g. J. Rozmana: P. Pajkova in prošt L. Serajnik. Oba sta kaj prikladna in točno sestavljena. Prošt. L. Serajnik je bil zares vzor slovenskega duhovnika. — Iz misijonov izvemo tudi marsikaj zelo zanimivega, zlasti še, ker se letošnje poročilo bolj ozira na Slované. Francoska imena bi imela biti tudi po izreki zapisana. Seveda bi še le primeren zemljevid našim ljudem bolje pokazal, kje se trudijo z nevarnostjo lastnega življenja za sv. vero razni misijonarji, tudi Slovenci. — Kako treba skrbeti za telesno zdravje, poučuje nas Fr. Podbor; seveda dejanske razmere, revščina i. dr., ne pripusté vselej, ravnati se po dotičnih naukih. Slednjič so v koledarju še „gospodarske drobtine“ in nekaj „drobiža“. Vmes pa so natresene pesniške cvetke Medvedove, Meškove, Ljudmilin in drugih. Nekaj posebnega so A. Medveda „Odmevi svetnikov“. Ali bi se drugič ne moglo še več bolj znanih svetnikov, in posebej slovanskih, nanizati na take pesniške kitice? Malo manj ljubimskih prizorov bi menda tudi ne škodovalo sploh tej knjigi, in to z ozirom na nedorasle, ki tudi kaj radi prelistujejo koledar.

V. B.

2. *Bogoljub*. Cerkveni list za slovensko ljudstvo. — Kot naslednik priljubljenega „Venca“ je začel pričetkom letošnjega leta izhajati „Bogoljub“ pod uredništvom č. g. Janeza Kalana. Gojil bo vsake vrste pobožnost, zlasti pa v nemal verne Slovence za češčenje sv. Rešnjega Telesa in za Marijino češčenje. Posebno pozornost bo obračal Marijinim družbam in se trudil za točna poročila o misijonih in o cerkvenem življenju sploh. Versko življenje je zadnja leta zlasti v naši ožji domovini veselo napredovalo. Prav veliko zaslug zato ima „Venec“; podajal je dovolj zdrave, tečne hrane bogoljubnim dušam, ki se zbirajo pri vednem češčenju pred sv. Rešnjim Telesom in se oklepajo Marijine zastave, ponujal pa tudi mnogo vrlo rabljive tvarine dušnim pastirjem za vodstvo vernikov. Nadaljevanje njegovega dela je prevzel „Bogoljub“. Ker nabožen list zelo pospešuje versko zavest in versko gorečnost, zato je v resnici misijonsko delo, širiti ga med krščanske družine. Kolikor več naročnikov bo imel, toliko bolj se bo še lahko izpopolnil in toliko bolj vestno izvrševal svojo lepo nalogo.

B.

1. *Homiletische Predigten über die sonn- u. festtäglichen Evangelien* von August Perger, Priester der Gesellschaft Jesu. Mit Druckerlaubnis des hochwürdigsten Bischofs von Paderborn und der Ordensobern. Erster Band: Homiletische Predigten über die sonntäglichen Evangelien. Dritte durchgesehene und vermehrte Auflage. Paderborn, 1902. Druck und Verlag der Bonifacius-Druckerei. 8° Str. 468. Cena K. 5-76. — O Pergerjevih homilijah je naš list že pohvalno govoril, ko je izšla prva in druga izdaja. Pisatelj pravi v predgovoru: „To je poskus pridigo izdelati in sestaviti pravilno in enotno, obenem pa pravo homilijo razložiti vsestransko tako, da ne bi izostalo nobeno temnejše mesto evangeljskega oddelka (perikope). Če se je ta poskus obnesel, tedaj ima pisatelj to za nekaj dobiček. Stari in pravi način cerkvenega pridigovanja je ta, da se sv. pismo homiletično razlaga. Na drugi strani pa rodi pridiga tem več sadu, čim več je v njej zveze in enote. Potreba tr etje izdaje priča, da se je pisatelju poskus dobro obnesel.“ Pridige so tehtne in duhovite, sestava je jasna in razvidna. Seveda jih bo pridigar moral primerno prirediti svojim poslušalcem in predstaviti na umevnejše stališče, ker so namenjene pred vsem omikanim krogom in so bile govorjene v krajih, kjer so jih poslušali tudi protestantje. Pergerjeve homiletične pridige moramo prištevati med boljše proizvode homiletičnega slovstva. —j.

2. *Der erste Clemensbrief an die Corinthen* nach seiner Bedeutung für die Glaubenslehre der katholischen Kirche am Ausgang des ersten christlichen Jahrhunderts, untersucht v. Dr. Wilh. Scherer. Regensburg, Pustet. 1902. Str. XV, 315. C. 3-84.

Knjiga ima uvod in dva dela. V uvodu dokazuje pisatelj zgodovino veleznamenitega Klementovega lista, katerega pristnost priznavajo vsi resni učenjaki, katoliški in protestantski.

V prvem, splošnem delu razmotruje pisatelj zgodovinske razmere, v katerih je list nastal, in njega vsebino. Povod listu je dal nek razpor v korintski cerkvi, zatorej smer listu ni dogmatična, marveč da Korinčane po očetovsko posvari, naj se ne ustavljajo zakoniti oblasti in ne rušijo od Boga postavljenega reda. S pismom se ne uvaja nič novega, ampak se poudarja le to, kar je do takrat bilo v veljavi.

Drugi, posebni del naše knjige ima dva oddelka. V prvem govorijo o sv. pismu, o tradiciji in liturgiji kot virih, iz katerih zajema pismo dogmatične resnice. V drugem oddelku pa pisatelj razlaga o dogmatskih resnicah, o katerih govori Klementovo pismo. Te so: nauk o Bogu, o sv. Trojici, o grehu, o Kristusu Bogu-človeku, zasluženje Kristusovo, opravičenje, milost božja, cerkev in cerkvena ustava, primat. Zlasti važen je nauk o cerkvi in o primatu. Harnack sam priznava, da je Klement tukaj faktično izvrševal primat, dasi še je takrat živel apostol Janez.

V apologetičnem in zgodovinskem oziru je Schererjeva knjiga važna in zanimiva.

Dr. H.